היינטיגער נומער האלט 12 זייטען

№ 139 Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem פרייז 30 גראשען Lodzer Tageblat

לאָדזער טאָגעבלאַט

צוואַנציגסטער יאָהרגאַנג. | 17 czerwca 1927 r. | פרייטאָג, י"ז סיון תרפ"ז | רעדאַקציע און אַדמיניסטראַציע: פּיעטריקאָווער 16. טעלעפאָנען: פון רעדאַקציע 57, פון אַדמיניסטראַציע 47

SCHICHT

אַלע מוזען וויסען,

אַז די זייף **JELEŃ-SCHICHT** איז נישט בלויז גאַראַנטירט ריין נאָר קודם-כל ביליג, אַ דאַנק איהר שפּאַרעוודיקייט.

אין די הייסע שוואַרץ צייטען טאָר מען נישט צו שאַנד מאַכען די וואָש דורך בענוצען מערשידענע געמישטע זייפען בלויז דערפאַר וואָס זיי זענען ביליג אין פּרייז.

יעדע בעל-הבית'סע, וואָס זאָרגט דערפאַר, אַז די וועש זאָל זיין ריין און גאַנץ, בענוצט בלויז די זייף, וואָס איז שוין בעקאַנט דורות-לאַנג

JELEŃ-SCHICHT זייף

היט אייך פאַר פאַלסיפיקאַטען און לייגט אַכט אויף די מאַרקע

JELEŃ-SCHICHT!

דאַנקזאַגונג.

דעם בעסטען דאַנק דריקען מיר אויס דער אַקושערקע פרוי

מאַניא כאַלער-לייזעראָוויטש, (זגערזשער 8)

פאַר איהר מיחסולער און זאָרגפעלטיגער בעהאַנדלונג בײַם אַדורכפיהרען דעם גליקליכען געבורט פון אונזער ערשטען געבוירענעם זוהן.

דוד פרזשעדבאַרסקי און פרוי.

אַ הערצליכען מז"ט הייסען מיר דעם ה' ש. ליבערמאַן און פרוי צו דער חתונה פון זײַנער טאָכטער

פרל. רוזשא ליבערמאַן

מיט ה' בערנאַרד קאַרנבליט.

ל. אַראַנאָוויטש און פרוי.

אַנשטאָט בלומען שענקען מיר 10 זל. פאַר אַ אָרימע פאַמיליע

בית-ספר עממי עברי מעורב

בן שבע מחלקות ע"ש שלום-עליכם

של החברה ליסוד בתי-ספר עממיים וגני ילדים עבריים בלודז

7-קלאַסיגע העברעאישע מאַדזאָמאַציאָנס-עלעמענטאַר-שולע

אויפ'ן נאָמען פון שלום-עליכם.

אייגשראַיבונגען פון יונגלעך און מיידלעך פון 6 ביז 13 יאָהר ווערען אין אַלע 7 אָפּטיילונגען אָנגענומען טעגליך פון 9—2 אין קאַנצעלאַריע פון דער שולע פּאַלודניאָווא 11, פראָנט 1. שטאָק. דער פּראָגראַם פון דער שולע נעמט אַרום אַלע געגענשטענדע פון די אַלגעמיינע מלוכה'שע שולען ווי אויך יודישע לעמודים ווי: העברעאישע שפּראַך, תנך, יודישע געשיכטע תלמוד און פּלאַטיגראַפיע. דאָס ענדיגען פון די שולע ערמעגליכט דעם אַריינטריט אין די V גימנאַזיע-קלאַס פון די יודישע גימנאַזיעס. 2481

עס קלינגט שוין איז גאַנץ לאָדז,

אַז אַלע אַרט ביטעס, פּאַדאַניעס, רעסטאָרענס, אַפּעלאַציעס און אַלע געריכטס-פּינגאַס-אַדמיניסטראַטיוו און קאָמונאַלע אינסטיטוציעס ווערען אָנגעסטעלט, אָנבילינגסטען און אָמשנעלסטען אָרלעדיגט אין ביורע

„פּאַלאַניאַ" אַלעיאַ 1 מאַי 7.

וויכטיגע בעמערקונג: טעגליך פון 5 ביז 7 ווערען אַרטיקלס עצות און אָנוויזונגען אין אַלע שטעטער-אָנגעלעגענהייטען דורך ה' לעאָן שווייצער, — איבערזעצונגען: האַנדלס- און פּריוואַט-קאָרעספּאָנדענץ, קאָנטראַקטען. — פּראָפעסיאָנעל וועקסלען ווערען אָנגענומען אויסצומאַכען מיט אַטגעגע קאַסען.

Od 150-ciu lat znana

Zakłady Przemysłowe w Nieżychowie

S. z. o. p.

fabrykacja surogatów kawowych „Hauswalda".

Dr. med. Feldman

פּרויו-אַרצט און אַכושער

נעמט אָן פון $6^1/_2$—$3^1/_2$

Cegielniana 46, tel. 32-88.

פלעגט די פיס!

PEDICURE

S. Łódzki, Trauguta 5 (Krótka), m. 10

געוועזענער אַסיסטענט בײַ מיסטער עלעמאַן (הינער-אויגען-אַנשטאַלט אין לאָנדאָן).

ספּעציאַליסט צו בעזייטיגען הינער-אויגען און האָרנהויט, זאָווי אַריינגעוואַקסענע נעגעל אָהנע שמערצען.

מאַסאַזשירט די פיס.

Dr. med. Artur Banasz

ספּעציאַליסט פאַר גירען, בלאָז און אורין-קראַנקהייטען

האָט זיך איבערצויגען אויף

וואָלטשאַנסקאַ Wólczańska 23

טעלעפאָן 38—39.

בעהמט אָן פון 7 ביז 8 אָוונד.

Dr. med. J. BETE

ספּעציאַליסט פאַר אינערליכער און קינדער-קראַנקהייטען

6 Piotrkowska 6

tel. 44-95. 91

Dr. med S. Neumark

Moniuszki 5, (פאַסאַזש-מייער)

ספּעציאַל-אַרצט

פאַר הויט-, האָר- און וועגערישע-קראַנקהייטען

בעהאַנדלונג מיט רענטגען-שטראַהלען.

נעמט אָן פון 11 ביז 1 און פון 7—8.

פרויען פון 3 ביז 4 נאָכמיטאָג.

Dr. Różaner

ספּעציאַליסט פאַר הויט-וועגערישע קראַנקהייטען און מעגער-שוועכע.

בעהאַנדלונג מיט קוואַרץ-שטראַהלען און דיאַטערמיע

Dzielna 9 (Narutowicza)

טעל. 28-98.

פון 8—10, 5—8. פרויען 3—4.

אַז'עקטערע וואַרשע-זאַאַל פאַר פרויען.

Dr. Z. Rakowski

ספּעצ. פאַר אויערען, נאָז, האַלז און לונגען-קראַנקהייטען

9 קאָנסטאַנטינאָווסקאַ 9 טעלעפ. 27-81

ספּעציעלער קורס פאַר שטאַמלער.

שפּרעכשטונדען פון 12—2 און פון 5—7.

נעהמט אויך אָן אין לעטשניצע זגערזשער 17 פון 10 ביז 11 און פון 2 ביז 3 נאָכמ. 8016

ZARZĄD TOWARZYSTWA UBEZPIECZEŃ „EUROPA" Sp. Akc.

w Warszawie, Królewska 18 (dom własny)

Oddział w Łodzi: **Piotrkowska 18,** telef. 9-53

מאַכט בעקאַנט אַלע איהרע פערזיכערטע אַז לויט'ן בעשלוס פון דער אַלגעמיינער פערזאַמלונג פון די אַקציאָנערען פון 18-טען מאַי 1927 איז בעשלאָסען געוואָרען אויסצוצאָהלען די פערזיכערטע

20% דיווידענד

לויט'ן פּאַראַגראַף 55 פון סטאַטוט פון דער געזעלשאַפט און פאַראַגר. 3 פון די אַלגעמיינע פערזיכערונגס-בעדינגונגען האָבען רעכט צו בעקומען דיווידענדע די פערזיכערטע, וועלכע וועלען אויסצאָהלען די פרעמיע פאַר'ן פיערטען יאָהר און הייער. 2282

8-io klasowe Gimnazjum Męskie z prawami Gimnazjów Państwowych

Ł. Szakina, w Łodzi, Piotrkowska 18.

אנפאַנג פון נײַע שילער נעמט אָן די קאַנצעלאַריע פון 9 ביז 1.

Dyrekor CZ. BAGIEŃSKI.

הגמנסיה העברית „יבנה" בלודז

עס ווערען אָנגענומען נײַע שילער אין אַלע קלאַסען יעדען טאָג פאַרמיטאָג אין דער קאַנצעלאַריע פון דער שולע ציגעל גאַס 75.

מודיעה בזה שתלמידים חדשים לכל המחלקות מתקבלים בכל יום לפני הצהרים בלשכת הנמנסיה ציגלנינה 75.

Dr. M. Goldfarb

זאַוואַדזקאַ 18. טעלעפאָן 53-19.

הויט-, האָר- און געשלעכטס-קראַנקהייטען

נעמט אָן פון 9—12 פאַרט. און 5—8 אָוונד.

פאַר אויגצאַפּיטאָלטע — פרויען אָרמעסיגע

Dr. med. STUPEL

12 SZKOLNA 12

ספּעציאַליסט פאַר הויט, האָר און וועגערישע קראַנקהייטען, פּעווער-שוועכע, רענטגען-שטראַהלען און קוואַרץ-ליכט אָלעקטראָ-טעראַפּיע.

נעמט אָן פון 8—9 אָוונד

Dr. med. Ludwik Rapeport

P. Narutowicza 25 (דויעלנאַ) Tel. 44-10

ספּעציאַליסט פאַר גירען-, בלאָז- און האַרן-קראַנקהייטען

Dr. med. Z. Datyner

ספּעציאַליסט פאַר גירען, בלאָז און אורין-קראַנקס

Piramowicza 11 (פריהער אַלעקסאַנדער)

Tel. 48-95.

נעמט אָן פון 1 ביז 2 און 5—8 אָוונד.

Dr. W. ŁASKI

אינערליכע און קינדער-קראַנקהייטען

נעמט אָן ווי יעדע יאָהר פון 1-טען יוני אין

Ciechocinek.

Dr. Ludwik Falk

צוריקגעקעהרט

נאָוואַראַט 7, טעל. 28-07

הויט און געשלעכטס-קראַנקהייטען

נעמט אָן פון 10—12 פון 5—7. 5619

Dr. med. Braun

ספּעציאַל-אַרצט פאַר הויט- און וועגערישע קראַנקהייטען און מעגער שוועכע.

בעהאַנדלונג מיט קוואַרץ-ליכט (האָר-אויספאַל)

23 פּאַלודניאָווא 23

טעל. 40-26

נעהמט אָן פון 9—11 און פון 5—8 נ.חענע

אינערן-מיניסטער סכלאדקאווסקי קומט היינט נאכמיטאג צופאהרען קיין לאדז.

(§) מיר דערוויסען זיך פון א זיכערער קוועלע, אז דער אינערן-מיניסטער סכלאדקאווסקי וועט היינט אויבנד פון קיין לאדז. דער מיניסטער וועט דעם שבת'דיגען טאג ווילען אין לאדז, וואו ער וועט לויסרירען פערשיעדענע צמטען און וואר9ינלוך וועט ער אויך בעזוכען אינגיגע נרעסערע פאבריקען.

שבת בייטאג וועט אויך פארקומען א פרעסע-קאנפערענץ ביים מיניסטער.

די יובילעאום-פייערונג פון דער „אגודה" אין פילהארמאניע.

מיטוואך, דעם 15. יוני איז אין פילהארמאניע-זאל פארגעקומען א יובילעאום-פייערונג לכבוד דעם 15. יאהר-טאג פון דער גרינדונגס-פערזאמלונג פון אגודת ישראל אין קאשאווין.

דער זאל איז געווען איבערפולט פון מיטגלידער און סימפאטיקער, וואס זיינען זיך געקומען בעטייליגען אין גרויסן צאמען און וואר9ינלוך וועט ער אויך בעזוכען אינגיגע נרעסערע פאבריקען.

שבת בייטאג וועט אויך פארקומען א פרעסע-קאנפערענץ ביים מיניסטער.

די יודישע קהלה אין דאנציג וועט זיך נאך הילף צו דער היגער קהלה-פערוואלטונג.

(ג) געכטען בייטאג איז אונטער'ן פארזיץ פון ד"ר אדלף שטראוך פארגעקומען א פערזאמלונג פון פרוכטען- און געמיזע-הענדלער-פעראיין. עס זיינען בעגעגנעט געווארען פרעגען וועגען אויפבעסערן דעם מיסטעם פון הערש-האנדעל אויף יוזה פילצער'ס פלאץ. נאך א דיסקוסיע איז בעשלאסען געווארען:

1) צו מערקוויען פרוכטען און געמיזע-ארטיקלען גישט אין ב.וועג, נאר אין נעטץ-וואגן; 2) די סחורות זאלען פארשיקט ווערען אין אנ'ערשטער און א צווייטער סארט; 3) צו שאפען א שידוך קעמיסיע, האט זאל אויסגלייכען צווישען די קויפער און פערקויפער; 4) כדי נישט צו דערלאזען אונערליכע קאנקורענץ, זאל דער האנדעל מארקו מען נאר צווישען מיטגלידער פון פעראיין; 5) זיך צו ווענדען צו דער צענטראלע אין ווארשא, אז די זאל דעצידירען צי אנווערקעס זאלען פערקויפט ווערען אויף שאץ אדער אויף געוויכט.

עס איז אויך בעשלאסען געווארען צו עפענען ביים פעראיין א שאר אין לטח-קאסע.

—0—

אלגעמיינע פערזאמלונג פון פרוכטען- און גטמיזע-הענדלער-פעראיין.

(ג) געכטען איז אונטער'ן פארזיץ פון ד"ר אדלף שטראוך פארגעקומען א פערזאמלונג פון פרוכטען- און געמיזע-הענדלער-פעראיין. עס זיינען בעגעגנעט געווארען פרעגען וועגען אויפבעסערן דעם מיסטעם פון הערש-האנדעל אויף יוזה פילצער'ס פלאץ. נאך א דיסקוסיע איז בעשלאסען געווארען:

1) צו מערקוויען פרוכטען און געמיזע-ארטיקלען גישט אין ב.וועג, נאר אין נעטץ-וואגן; 2) די סחורות זאלען פארשיקט ווערען אין אנ'ערשטער און א צווייטער סארט; 3) צו שאפען א שידוך-קעמיסיע, האט זאל אויסגלייכען סכסוכים צווישען די קויפער און פערקויפער; 4) כדי נישט צו דערלאזען אונערליכע קאנקורענץ, זאל דער האנדעל מארקו מען נאר צווישען מיטגלידער פון פעראיין; 5) זיך צו ווענדען צו דער צענטראלע אין ווארשא, אז די זאל דעצידירען צי אנווערקעס זאלען פערקויפט ווערען אויף שאץ אדער אויף געוויכט.

עס איז אויך בעשלאסען געווארען צו עפענען ביים פעראיין א שאר אין לטח-קאסע.

—0—

א משוגע'נער אנטלויפט מיט דער קארעטקע פון „לינת הצדק".

(ד) געכטען בייטאג האט זיך א משוגע'נער ארויסגעכאפּט אויף דער קארעטקע פון „לינת הצדק", וועלכע איז געשטאנען בייים טגין פון פעראיין, צי-געל-גאס 53 און אויסנוצענדיג די געלעגענהייט, וואס דער פורלאן האט זיך דארט גראד נישט געפונען, האט ער א טרייב-געשען די פערד און אנגעהויבען אטצופאהרען זעהר שנעל מיט דער קארעטקע.

די משמורים פון „לינת הצדק" האבען עס אבער בעמערקט און זיי האבען איהם אנגעהויבען נאכיאגען אויף מאביל-שראצקא-גאס, איז זיי געלונגען צו פערהאלטען די קארעטקע און זי צוגעפירט צו „לינת הצדק".

תקות עגונה.

דער לאדזער דאצינאט בעט לטובת עגונה חנה פעריל די שאכטער פון שמשון דימאנט ע"ח (געווען א גענזער אין גייערס מארק) זי האט אלס מעדעל חתונת נעהאט אין יאהר 1913 מיט יודל בן יוסף זאנענבערג פון ראחוב, לובלינער גובערניא. אין ווינטער 1914 איז ער פון מיליטער געשיקט געווארען אין דער מלחמה. ער איז צוריקגעקומען קיין לאדז מאר פסח 1919 א נישט-נארמאלער נאך שבויות און איז פערשוואונדען.

אין 1921 האט מען אין ווארשא געטוגען א דעפערינקאנעס יוד, וועלכער איז געקומען צו קבר ישראל. די פרוי האט אין ווארשא לויט לויט דער פאגראמיץ דערקענט אינ'ם געשטארבענעם איהר מאן, אבער רבנים פארלאנגען עפיס ממשות'דיג'ס.

דעריבער בעט מען ווער עס וויסט עפיס פון דעם ווי ער פלעגט זיך אויפהאלטען אין ווארשא, זאל רחמנות האבען אויף די יונגע עגינה, וועלכער האט נישט קיין קינד און מודיע זיין דעם לאדזער ראבינאט.

—0—

ראדאשיצער רבי אין לאדז.

אדמו"ר הרב הצדיק ר' בנימין שליט"א פון ראדאשיץ אנ'אביניקעל פון הרב הקדוש ר' הלל זצ"ל ווילט אין לאדז בין ח' לעווקאוויטש אויף פולנאצנא 13.

—0—

א בריף אין רעדאקציע.

געהרטע רעדאקציע פון „לאדזער טאגעבלאט""!

אין נומער 132 פון אייער געשעצטער צייטונג האט ד"ר שוויטנ פערעפנטליכט אנ'ערקלערונג וועגען די אפגעווארפענע דזר5'ן שטאט-ראט סאסנדיעס פאר דער שלום-עליכם שולע. ווען ס'וואלט זיך בלויז געהאנדעלט וועגען אנגרופען אויף מיין פערזאן, וואלט איך געשווייגען ווי ס'האב געשווייגען בייי פריהערדיגע געלעגענהייטען, אבער ד"ר שוויטנ פעלט אן אויף דער ציוניסטישער פערטרעטונג אין דער רעפעראט פון דער קאמיסיע וועגען מסבים מיט מיין אויסבעשרייבונג, און אז דער רעפעראט וועט מיטיע אויספירהרגען בעשטימונגען פון דער טריבונע. אזוי אין עס איך געווען. ווייטע פרעגע. וואיעוואדזמ און ראטט. וואשקעוויטש האבען ערקלערט פון דער טריבונע, אז זיי זיינען מסכים מיט מיין פארשלאג. בעת דער אבשטימונג אבער איז פלוצלונג אנגעגאנגען טראגען אנ'ארט נקמה מצד די נפ"ר: ווייל מיר האבען נישט אנגעשטימט זייער לאזונג קאושטערטשאפט, האבען זיי גשען דעם אבסאר מיט זייערע אנפירער, געשטימט געגען אנזער פארשלאג.

5'גלייך, אז פאר ישראן איז הלאר וועד, כ'איז שולדיג און דער זאך: די ציוניסטען, צו ד"ר שוויטנ. מיין פעסטשטעלונג קעגען בעשטעטיגען אלע מיטגלידער פון דער פראקציע, ווי איך די פערטרעטער, אז דער מאניסטראט אין דיי משהרהייטס-פארטייען. איך מיין מעלעפאנישן געשפרעך מיט ד"ר שוויטנ, האב איך נוט קיין עדות, אוך גלייך אבער, אז ער וועט עס נישט אפלייקענען.

2) ה' ד"ר שוויטנ דערצעהלט, אז ער האט געזוכט אנ'אסטרוקציע. כ'מיין דער דערמאנען פון דער פלוג, וועלכע שטעדענדיג איך דעם אסט אין פעלד, דערצעהלט, אז „מיר האבען גשיקט אקעדר". די אסטרוקציע פון ה' ד"ר, שוויטנ איז געווען אזוי אנזיכטבאר, אז קיין מענש אין שטאט-ראט האט זי נוט בעמערקט, אבער זיכטבאר פאר אלעמען איז געווען, אז די ראטמעגער האלטערער סקו אין מילמאן האבען אפען אין שדרי-ליך, אין שווייס בוז צו הייזרינקטע גשיהרט די אסטרוקציע. די פוילישע ראטמעגער האבען מיר ערקלערט, אז זיי בעוואגדערן דעם אויסרוישר פון דיי הערדען.

אבער אום נאמעס ווילען, וואס האט דערמיט גערעט צו טון ה' ד"ר שוויטנ? ס'איז גאנץ איינפערשטענדליך, אז אנ'ערנטער מענש קען אויפשטעלען אזעלכע בעהויפטונגען.

צום שלום וויל איך אויפמערזאם מעכען נאך אויף איינס: ס'איז נישט גענוג צו מאלען פארשלאגען אויפ'ן פאפיר, דאס איז זעהר א לייכטע זאך. ס'מוז זיין פערשטערן דורכגעפיהרען אין דער קעגען בעשטעטיגען אלע מיטגלידער פון דער פראקציע, ווי אויך די פערטרעטער אין מאניסטראט אין די משהרהייטס-פארטייען. אויף מיין מעלעפאנישן געשפרעך מיט ד"ר שוויטנ האב איך נוט קיין עדות, אוך גלייך אבער, אז ער וועט עס נישט אפלייקענען.

מיט דרך-ארץ

ד"ר י. ראזענבלאט.

פעראורטיילט צום טויט א סאוויעט-קאפיטאן,

צוליב שפיאנאזש לטובת ענגלאנד

מ אסקווא, 16 יוני (פאט) דער ים-טריבונאל אין קרונשטאט האט פערשטאנען צום טויט געווענעם שאפיטאן פון א שיף פון באלטישען פלאט, קלים פיקאה, וועלכער איז בעשולדיגט געווארען אין שפיאנאזש לטובת ענגלאנד, קלעבי ראזו האט זיך מודה-געווען אין דער שולד. קלעפיראזו פרוי איז צו'משטאנד גע-ווארען אויף 3 יאהר תפיסה פאר מיטבעטייליגען זיך אין מערבריך.

מרימ'ל טאנצט!

(צום נעכטיגען קאנצערט פון דער 6-יאהריגער מרימ'ל דייכעס)

מרים'ל טאנצט.

אויבער דער אסטרארעש פון „פולחאר-מאניע"-זאל שווייבען לעכט און גרינג די פיכלער פון דעם לופטיג-לעכטיגן געשאלט פון דעם וואגרשרייבען קונד, וואס ישרעל בעשטאנד זעמט ווייזט די פער מרים מטע, און געפעל פון חלום אנגעהיילטע וועלט פון א פעגאמעגאל אויפרעדשדלט ווייזען, וואס די גלדרעד, די נשכה און דאס הארץ זינגט בעשטאנען זיך און דעם ריטם פון טאנץ-טאנץ.

מרים'ל טאנצט.

איך אנ'אנפערשטענדליכען, געחוזמנוכפלען אופן רעדט די וועלט מיט אלע אנדערע לעדען און פרידען, מיט אלע אנדערע וועהטאגען און שמחות צי דעם ראזוגען קונד, וואס בעווייגט זיך און דער נאך נישט אנגאנצען ענטפלעקטען אינ-

דזה פון אנדר קליינעם, גראציעזען, פלאסטישען קערפער'ל, וואס בייגט זיך און ווינט זיך אנטער דעם אויפגעלאדענעם, פיגאנדרגעוואקסענעם קופעל פון געפידרלען, וועלכע ווערען און אנדר אויף געוועקט. זעהענדיג בעת'ן טאנצען פאר אנדרע. ליכטערע אויגען א בולד אינגעהיילט. לט און די פינגערלענגע ראהמען פון אנדר רינגער, לויטערער און סכרשר'ישער פאנטאזיע.

מרים'ל טאנצט.

די מאלט פון טאלענט און בעגאב.נג פיהרט זי אויסק וועט פון אנדר הימ-שער נאהנטקעט, ברענגט זי. אין דער גרויער, וואהרער וועלט פון ארומקעט און נויט, וואו א יחומה'לע, א יונג בעש-לער-קינדער, זונגט פאר ריהונג, זאמע מענשען, וואס זוערען הערצער, זעמען

פערמאלט און פערשלאסען פאר יענעם צער אן וועהטאג; מרים'ל פיהלט מיט אנדר נאנץ צערטלינ און רינן ווענען דעם צער פון דעם עלענדען בעטלער-ק.נד, צו וועלכער קונגער ווייזט נישט ארויס קיין מיטלווד דורך צוווארפען א מטבע, אין מרים'ל טאנצט, אן ידער ריהר פון אנדר שלאסטישען קערפער'ל, ידער ריטמישע בעוועג.נג, ידער טאקט-פולער, שלאגענדיגראציעזער בוג ווי-ען, אז זי אזן אויבערגעגעבען מיט די לט דען פון דעם בעטלער-קינד.

מרים'ל טאנצט.

אט שווינגט אויף אנדר קערפער און ברויזענדער פריד פון א חכמ'דישען טאנץ, האסטיג און שנעל זעגען אנדרע מוסטערישע, לעכטע בעשווינגען און די קרוסטאל-רינגע התלהבות פון א תפלה-טונגען יור מיט דעם פערלאנג פון ברכה און בעגעגענג אויף די לופען לויפט און אנדר בעגעסטערטע אויגען און רעסט מיט דעם אישליער. א.ן פרעגט אנדם ארען און דער לעכטיגער וועלט צו דעם קונד'ס הערלעכער פאנטאזיע, וואו אלץ

פערמאלט און פערשלאסען פאר יענעם צער אן וועהטאג; מרים'ל פיהלט מיט אנדר נאנץ צערטלינ און רינן ווענען דעם צער פון עלענדען בעטלער-ק.נד, צו וועלכער קונגער ווייזט נישט ארויס קיין מיטלווד דורך צווארפען א מטבע, אין מרים'ל טאנצט, אן ידער ריהר פון אנדר שלאסטישען קערפער'ל, ידער ריטמישע בעוועג.נג, ידער טאקט-פולער, שלאגענדיגראציעזער בוג ווי-ען, אז זי אזן אויבערגעגעבען מיט די לט דען פון דעם בעטלער-קינד.

מרים'ל טאנצט.

אט שווינגט אויף אנדר קערפער און ברויזענדער פריד פון א חכמ'דישען טאנץ, האסטיג און שנעל זעגען אנדרע מוסטערישע, לעכטע בעשווינגען און די קרוסטאל-רינגע התלהבות פון א תפלה-טונגען יור מיט דעם פערלאנג פון ברכה און בעגעגענג אויף די לופען לויפט און אנדר בעגעסטערטע אויגען און רעסט מיט דעם אישליער. א.ן פרעגט אנדם ארען און דער לעכטיגער וועלט צו דעם קונד'ס הערלעכער פאנטאזיע, וואו אלץ

איז שטומער געשאגט, טאנץ און רעדט.

טאנץ, מרים'ל!

זעה אנערש דאס לעבען, ווי מרים'ל! זעה ישרעל זאך אנגעהיילט און גאנצ-געם שלעכטער פון דעם עלענדען בעטלער-רעשע געפונהלען, אויף א ווייל מאך אונז פערגעסען מיט דען טאנצען און אל'ע, פערוואסען און שמעל און אלטקעם.

טאנץ, מרים'ל!

דען וועלט זאל זען לוכטיג ווי דער קלאנער מראפען טוי, וואס בלישטשעט און שווערירט און דעם רעגענבויגען-גען גלאנץ, דען וועלט זאל זען לעכט און שווייבענדיג, ווי דער גאנג פון א שמע-מערלונג, וואס ווינט זיך אויף די זיל-בערנע פלוגעלעך און א זומערדיגען בש-גיגען, דען וועלט זאל זען צערטלינ און רינן, ווי ידער קוש פון דער זון אויף די אויפגעוואכטע פלומען אויף פעלדער, וועלכע אטעמען מיט פרייד און דעם יומגען טאנ!

טאנץ, מרים'ל!

י. ר.

די געזונדהייטס-וואך פון „טאז".

(ג) אין צוזאמענהאנג מיט דער חנוכ-ענישער וואך, וועלכע עס פיהרט אויס ארויך די חנוכ אבטיילונג פון „טאז", פומט פאר שבת דעם 18 ד. ח. 8 און אוענד און לאקאל פון „טאז", אנד-ושיע 1, אנטרויסער מיטונג א. ד. מ.: „הגיענע און נעזעלשאפטליכע מערוצון" רעפערירען ווערען: ד"ר א. אריסאן, א. ד. מ. „מערוצון און ליכט פון בובל און תלמוד", ד"ר מ. העלער א.ד.מ. „הגיע-נע פון פאמיליען-לעבען", ד"ר מ. וואלפ און „הגיענע אלס נעזעלשאפטליכעס פראבלעם" אונדש. זאנעבערג, „רי בע-דייטונג פון ספארט פאר דער יוגנד", ד"ר ל. שיפמאן „וויזאזי דארף מען פאר-פרעגען דעם זומער פרי געזונד צו זיין אם זומער — דער אינגאנג און פרט. קומענדיגען פרייטאג ווערט אינגעגע-דענט אנ'אבציינגונגס-טאג, אנ'אינטפרע-זע און העלגאזאן א. אז.ו.

ישדער יור מוז שטייען די אינטער-נעהמונגען, וואס „טאז" אנדרעגט אין אין טיש פון דער „געזונדהייטס-ה'אר".

טורן-פעסט פון די ארבייטער-ספארט-גרופען ביים „טאז".

וו' ס'אין געשען פאראויסאיזען, האט דער טורן-פעסט פון די ארבייטער-ספארט און גימנאסטישע גרופען ביים „טאז" ארויסגערופען א גרויסע פער-אינטערעסירונג און אינזער שטאט. דאס בעווייזט דער לעפהאפטער פארפערליך פון בילעטען. אין דער איינפיהרונג פון פראגראם וועלען זיך בעטייליגען אלע גרופען און א צאהל פון 250 פערזאן

מרים'ל טאנצט!

(צום נעכטיגען קאנצערט פון דער 6-יאהריגער מרים'ל דייכעס)

מרים'ל טאנצט.

אויבער דער אסטרארעש פון „פולחאר-מאניע"-זאל שווייבען לעכט און גרינג די פיכלער פון דעם לופטיג-לעכטיגן געשאלט פון דעם וואגרשרייבען קונד, וואס ישרעל בעשטאנד זעמט ווייזט די פער מרים מטע, און געפעל פון חלום אנגעהיילטע וועלט פון א פעגאמעגאל אויפרעדשדלט ווייזען, וואס די גלדרעד, די נשכה און דאס הארץ זינגט בעשטאנען זיך און דעם ריטם פון טאנץ-טאנץ.

מרים'ל טאנצט.

איך אנ'אנפערשטענדליכען, געחוזמנוכפלען אופן רעדט די וועלט מיט אלע אנדרע לעדען און פרידען, מיט אלע אנדרע וועהטאגען און שמחות צי דעם ראזוגען קונד, וואס בעווייגט זיך און דער נאך נישט אנגאנצען ענטפלעקטען אינ-

דזה פון אנדר קליינעם, גראציעזען, פלאסטישען קערפער'ל, וואס בייגט זיך און ווינט זיך אנטער דעם אויפגעלאדענעם, פיגאנדרגעוואקסענעם קופעל פון געפידרלען, וועלכע ווערען און אנדר אויף געוועקט. זעהענדיג בעת'ן טאנצען פאר אנדרע. ליכטערע אויגען א בולד אינגעהיילט. לט און די פינגערלענגע ראהמען פון אנדר רינגער, לויטערער און סכרשר'ישער פאנטאזיע.

מרים'ל טאנצט.

די מאלט פון טאלענט און בעגאב.נג פיהרט זי אויסק וועט פון אנדר הימ-שער נאהנטקעט, ברענגט זי. אין דער גרויער, וואהרער וועלט פון ארומקעט און נויט, וואו א יחומה'לע, א יונג בעש-לער-קינדער, זונגט פאר ריהונג, זאמע מענשען, וואס זוערען הערצער, זעמען

פעראורטיילט צום טויט א סאוויעט-קאפיטאן,

צוליב שפיאנאזש לטובת ענגלאנד

מ אסקווא, 16 יוני (פאט) דער ים-טריבונאל אין קרונשטאט האט פער-משפט צום טויט געווענעם שאפיטאן פון א שיף פון באלטישען פלאט, קלים פיקאה, וועלכער איז בעשולדיגט געווארען אין שפיאנאזש לטובת ענגלאנד, קלעבי ראזו האט זיך מודה-געווען אין דער שולד. קלעפיראזו פרוי איז צו'משטאנד גע-ווארען אויף 3 יאהר תפיסה פאר מיטבעטייליגען זיך אין מערבריך.

Dr. H. Wołkowyski
זאכארניא 57 (צענעלניאנא 19)
טעל. 19-94
ספעציאל-ארצט פאר הויט און ווענערישע קראנקהייטען און מענער-שוועכע
בעהאנדלונג מיט קוואַרץ-שטראהלען
נעמט אן פון 5—8 אז. פרויען פון 4—5 ספעציעל מאנטאג-צימער.

Dr. med. Henryk Gutsztadt
ספעציאליסט פאר פרויען- און אקושער-קראנקהייטען
Zachodnia 62 (Cegielniana 23)
Telefon 29-62
צוריקגעקעהרט.
נעמט אן פון 12 ביז 2 און פון 5 ביז 7 אוועגד.
אין לעשניצא „סאניטאס" צעגיעלניאנא 29
פון 5.30 ביז 7.30 אוועגד.

„טאז" געזעלשאפט צו פערהיטען דאס געזונד פון דער יודישער בעפעלקערונג אין פוילען, אנטיילונג אין לאדז, אנדזשעיע 1. (פעקציע פאר פיזישער דערציהונג)
ארבייטער-ספארט און גימנאסטישע גרופען.

זונטאג, דעם 26, יוני ח. י. 3 נאכם. קומט פאר אויפ'ן ספארט-פלאץ פון „העלענאון"

א גרויסער טורן-פעסט

פון די ארבייטער-ספארט- און גימנאסטישע גרופען

ס'נעמען אנטייל אלע מענער, פרויען און מוסטער-גרופען אין א צאהל פון 250 פערזאן
אונטער דער אנפיהרונג פון אינסטרוקטאר זייד ע. :— : אין פראגראם: פרייי-אינגען, רישמיש
איבונגען, אויף מכשירים, האנד-באל, לעכט-אטלעטיק, שאפעטען-לויף א. ז. וו.
בילעטען פון 1 ז. ען צו בעקומען אין קאנטע"רעץ פון „טאז" און אין טאג פון פעסט בייי דער קאסע פון „העלענאון".

קאווערדא דערהאלט בעגריסונגס-טעלעגראמען

פון דער רוסישער עמיגראציע און איטאליענישע פאשיסטען.

אין מאסקווא איז מען אונצופרידען מיט'ן אויסגאנג פון קאווערדא'ס פראצעס.

די רוס. עמיגראציע און איטאליענישע פאשיסטען.

שיקען בעגריסונגס-טעלעגראמען קאווערדא'ן.

וואַרשא, 16. יוני (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספּאָנדענט) אין דער וואַרשאווער פּראָוינצשור זענען אנגעקומען אויף קאווערדא'ס נאָמען אָנצאָהליגע בעגריסונגען פון דער רוסישער עמיגראציע אין אויסלאנד. צחישען אנדערן איז דערהאלטען רחמאָרען א בעגריסונגס-דעפעשע פון די פאשיסטען אין רוים. פון לעמביג האָט א גרופּע רוסען בעגריסט שטוּעגרעפּיש קאָדערדא'ן. די לעמביגער רערעשע ענדיגט זיך מיט א „זאָל איר גאָט בעשיצען".

אונצופרידענהייט איז מאסקווא מיט'ן אורטייל.

וואַרשא, 16. יוני (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספּאָנדענט) אין די פּאָליטישע קרייזען אין מאסקווא איז מען שטארק אונצופרידען מיט'ן אויסגאנג פון פּראָצעס געגען קאווערדא'ן. די אונצופרידענהייט הערט מאָטיווירט דערמיט, האָט דער פּראָצעס איז געלעגנט געווארען אין דער ריכטונג פון אנ'אינדיווידועלען מערדער. לויט דער מיינונג פון מאסקווא, האָט דאָס שטאנד-גערעכט איבער וויקאָוו'ס מערדער נישט בעמיהט זיך אויפצודעקען די אָרגאניזאציע, אין וועמענס נאָמען קאווערדא האָט ערמאָרדעט דעם סאָוויעטישען פאָרשטעהער אין וואַרשא.

דער אורטייל אויף קאווערדאיז

איז א נייער פּרוב פון דער פּוילישער פּאָליטיק,

שרייבט די דייטשע פּרעסע.

בערלין, 16 יוני (אָטע). „לעקאָ אנצייגער" ערקלערט א צווייטע נאָטע פון מאסקווא צו פּוילען, וועלכע וועט אָבער, לויט דער מיינונג פון דער צייטונג, נישט אָפּשרעקען וואַרשא.

„מאָסישע צייטונג שרייבט, אז דער אורטייל אויף קאווערדא'ן איז א גייער ערוב פאר דער פּאָליטיק פון דער פּוילישער רעגירונג. מאסקווא וועט דאָס פאר-שטעהן אויף אזוי פיל, אז דאָס פאַרשאַרפען דעם קאָנפליקט מיט דער פּוילישער רעגירונג ליגט נישט אין איהר אינטערעס.

די צייטונג בעטאָנט אז, א דאנק דער געשיקטער טאקטיק פון דער פּוילישער רעגירונג האָבען די סאָוויעטען געליטען א פּאקטישע מפלה.

אויפנאמע פון בעאמטע פון דער סאוו. אמבאסאדע ביי ראזענהאלץ'ז.

וואַרשא, 16. יוני (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספּאָנדענט) אין משך פון אמבאסיגען שאָג האָט ראזענהאלץ אויפגענומען אין „האָטעל אינטראָנטיקי", וואו ער שטעהט איין, עטליכע מיטגלידער פון דער סאָוויעטישער אמבאסאדע אין וואַרשא.

ראזענהאלץ פאהרט היינט אפ פון וואַרשא.

סלאָנגען וועגען א סאנפערענץ צווישען ראזענהאלץ און דער רעגירונג.

וואַרשא, 16. יוני (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספּאָנדענט) דער סאָוויעטישער דיפּלאָמאט ראזענהאלץ, וועלכער איז נעכטען געקומען קיין וואַרשא אלס עדות אין פּראָצעס גענען מערדער פון גאָנדטען וויקאָוו, פאָרלאָזט מאָרגען, פרייטאג וואַרשא. ער פאהרט דירעקט קיין מאסקווא

אין די דיפּלאָמאטישע קרייזען האָט זיך מערשפּרייט א קלאָנג, אז צווישען ראזענהאלץ און די פאָרשטעהער פון דער פּוילישער רעגירונג זאָל זיין פאָרגעקומען א קאָנפערענץ. דער דאָזיגער קלאָנג איז ביז איצט נישט קאָנפירמירט געווארען און עס איז נישט צוזאמען מיט דער בעריכט געווארען אויף דער דאָזיגער קאָנפערענץ.

קאווערדא צופרידען.

וואַרשא, 19. יוני (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספּאָנדענט) בעת א זעהטיג מיט זיינע פלעגערן אין „פּאָוויאַק", האָט קאָווערדא גע זאָגט, אז ער איז צופרידען מיט'ן אורטייל, מאָרגען, פרייטאג, ווערט קאָווערדא איבערגעפירט פון „פּאָוויאַק" אין דער מאָקאָטאָער תפיסה.

„הסתדרות" אויפ'ן קאנגרעס

פון אמסטערדאמער פראָם. אינטערנאציאָנאל.

ירושלים, 16. יוני (טעלעגר. דורך יט"א). אויפ'ן קאָנגרעס פון אמסטערדאמער פראָם. אינטערנאציאָנאל, האָט וועט פאָרקומען דעם 1-טען אויגוסט אין פאריז, וועט די „הסתדרות" זיין רעפּרעזענטירט דורך בן צבי, בן גורין און אוליאזאראה.

„וועד הלאומי" ווערט קריטיקירט

פאר נישט שיקען סיין מעמאראנדום צום פעלקער-בונד.

ירושלים, 16. יוני (טעלעגר. דורך יטא) די היינט פרעסע קריטיקירט שארף דעם „וועד הלאומי" דערמאר, וואָס ער איז נישט ארויסגעפאָרען מיט מעמאָראנדום צו דער מאנדאט-קאמיסיע בעם פעלקער-בונד, בפרט ווען די ארבעטער האָבען דאָס יא געטון און עס וואָלט פיל געהאָלפען צו ענטפערען.

די פרעסע שפּרייכט אויסער בעזונדערס, אז עס וואָלט געווען צו רעדען וועגען דער ארבייטסלאָזיגקייט, די וואָלען צו די מוניציפּאַליטעטען א. א.

די לויה פון לארד סווייטלינג.

לאָנדאָן, 16. יוני (טעלעגר: דורך יטא) דאָ איז פאָרגעקומען די לויה פון לארד סווייטלינג. לוישן וואוגש פון פערשטאָרבענעם איז די לויה געווען א גאָנץ בעשיידענע, אהן קרענץ און בלומען.

אין די שוהלען זענען געמאַכט זאָלעמנע אזכרות.

דער רעקטאר דראהט צו שליסען די ווינער אוניווערסיטעט,

אויב די עכסצעסען וועלען זיך איעער'חזר'ן.

ווין, 16. יוני (טעלעגר. דורך יטא) דער רעקטאר פון דער אוניווערסיטעט האָט געמאָלדען די פשוידענטען, אז אויב די עקסצעסען וועלען זיך נאָך אמאָל איבער'חזר'ן וועט ער זיין געצוטונגען צו שליסען די אוניווערסיטעט אויף א געוויסע צייט און די סטודענטען וועלען פערלירען א סעמעסטער.

די אוניווערסיטעט ווערט בעוואַכט פון פּאָליציי.

מיליטערישע הוצאות איז א"י און איראק.

לאָנדאָן, 16. יוני (טעלעגר. דורך יטא) דיפּוטאט וועל האָט אָנגעפרעגט אין ענגלישען פּארלאמענט וויפיל עס האָבען אויסגעמאַכט די מיליטערישע הוצאות אין א"י און איראק.

דער קאָלאָניאל-מיניסטער אמער, האָט געענטפערט, אז די דאָזיגע הוצאות האָבען פאר'ן יאָהר 1926/27 אויסגעמאַכט 260 טויזענט פונט.

דריטע לופט-רייזע איבערן אטלאנטיק.

לאָנדאָן, 16. יוני (אָטע) דער בעוואוסטער אמעריקאנער לופט-פליהער בוירד, וועלכער האָט געמאַכט א רייזע צום צפון-פאָל האָט בדעה פרייטאג פריה צו מאַכען א לופט-רייזע איבערן אטלאנטיק קיין אמעריקא. בוירד זאָל אָנשטייגען אין פאריז, וואו ער וועט וחלען 12 שעה און תיכף צוריקפליהען קיין אמעריקא. דער לופט-פליהער נעמט מיט זיך מיט עסען אויף 30 שעה.

אמעריקאנער קריגס-מיניסטעריום

מאהנט ביי לעווינ'עז 300 טויזענד דאלאר.

ניו-יאָרק, 16. יוני (טעלעגר. דורך יטא) דאָס קריגס-מיניסטעריום פון אמעריקא, איז ארויס עטרעטען מיט א תביעה צו לעווינען אין דעם גרויס פון 100 ביז 300 טויזענד דאלאר.

אויף דער אנפרעגע פון איטא-ביורא האָט דאָס קריגס-מיניסטעריום מיטגעטהיילט, אז די תביעה וועציהט זיך אויף א קאָנטראקט פון דער מיליטער-איגענדענ-טור וועגען פערקויפען קריגס-מאטעריאלען נאָך דער מאָביליזאציע, וואָס איז ביז איצט נישט אויסגעפירט געווארען.

דאָס מיניסטעריום האָט אבער אונטערגעשטראָכען, אז אזוינע תביעות ווערען אָפט ארויסגעשעלט לגבי פערשידענע סוחרים, עס איז אלזאָ אין דערען נישט ערהאלטן קיין אויסטערלישע, דאָס מיניסטעריום איז דערווייל געריכטליך געגען אזוינ'ען נישט אויפגעטרעטען און וועט עס אויך נישט טון.

טשארניעצקא-גורא אטלאס

דער לאנג-ערזיסטירענדער פענסיאנאט איז ערעפענט געווארען און צוגעגעבן שעהנע ווילעס מיט א גרויסען טאנץ-זאל ראדיא, פיאנינא. גוטע בעהאנדלונג געזיכערט. צוגענגליכע פרייזען

אדרעס: Poczta Stąporków

Pensjonat Atlasu.

די פראנצויזישע לופט-פליהער נונזשעסער און קאלי

האָבען זיך אָפּגעפונען.

לאָנדאָן, 16. יוני (פאט) „רייטער" אנענטער דערהייסט זיך פון אטאוואַ, אז די ידיעה וועגען דעם, אז גודזשעסער און קאלי האָבען זיך אָפּגעפונען לעבעדיגע, בעשטעטיגט זיך.

א פראצעס ביי פערמאכטע טירען.

(ע) מיט א פאר חדשים צוריק האָט זיך א כשוויסער נאנשיראוסקי פון פּאָביאנץ בעקאנט מיט א פריזער אנטוואַרטין טשרשאָ וואוסטיק. אין א צעט צרים איז נאנשיראוסקי געפאָרען צו זיין בעקאנטער און וואוינונג, האָט ער אנהר געמאַכט א שענדליכען פאַרשלאָג. זי האָט אויהם געזוכען די טיר. אין א פאר טעג צרים האָט נאנשיראוסקי זי צופעליג געטראָפען אויף אַ'אבגעלעגענעם וועג. ער האָט זי צרינגעשלעפּט צווישען די קשאָטעס און בעגאנגען אויבער אויהר בעגאנגען די אומגלוקליכע פרוי האָט זיך שפּעטער קוים א לעבעדיגע צוגעשלעפּט צו א פּאָליצאי-פּאָסטשרעגעל, וואו זי האָט געמאָלדען דעם וועגען דער מעשה. נאנשיראוסקי איז געווארען ארעסטירט און איז געשטאָרבען אין דער מאָקאָטאָער תפיסה.

„הסתדרות" אויפ'ן קאנגרעס

פון אמסטערדאמער פראָם. אינטערנאציאָנאל.

ירושלים, 16. יוני (טעלעגר. דורך יט"א). אויפ'ן קאָנגרעס פון אמסטערדאמער פראָם. אינטערנאציאָנאל, וואָס וועט פאָרקומען דעם 1-טען אויגוסט אין פאריז, וועט די „הסתדרות" זיין רעפּרעזענטירט דורך בן צבי, בן גורין און אוליאזאראה.

„וועד הלאומי" ווערט קריטיקירט

פאר נישט שיקען סיין מעמאראנדום צום פעלקער-בונד.

ירושלים, 16. יוני (טעלעגר. דורך יטא) די היינט פרעסע קריטיקירט שארף דעם „וועד הלאומי" דערמאר, וואָס ער איז נישט ארויסגעפאָרען מיט מעמאָראנדום צו דער מאנדאט-קאמיסיע בעם פעלקער-בונד, בפרט ווען די ארבעטער האָבען דאָס יא געטון און עס וואָלט פיל געהאָלפען צו ענטפערען.

די פרעסע שפּרייכט אויסער בעזונדערס, אז עס וואָלט געווען צו רעדען וועגען דער ארבייטסלאָזיגקייט, די וואָלען צו די מוניציפּאַליטעטען א. א.

די לויה פון לארד סווייטלינג.

לאָנדאָן, 16. יוני (טעלעגר: דורך יטא) דאָ איז פאָרגעקומען די לויה פון לארד סווייטלינג. לוישן וואוגש פון פערשטאָרבענעם איז די לויה געווען א גאָנץ בעשיידענע, אהן קרענץ און בלומען.

אין די שוהלען זענען געמאַכט זאָלעמנע אזכרות.

דער רעקטאר דראהט צו שליסען די ווינער אוניווערסיטעט,

אויב די עכסצעסען וועלען זיך איעער'חזר'ן.

ווין, 16. יוני (טעלעגר. דורך יטא) דער רעקטאר פון דער אוניווערסיטעט האָט געמאָלדען די פשוידענטען, אז אויב די עקסצעסען וועלען זיך נאָך אמאָל איבער'חזר'ן וועט ער זיין געצוטונגען צו שליסען די אוניווערסיטעט אויף א געוויסע צייט און די סטודענטען וועלען פערלירען א סעמעסטער.

די אוניווערסיטעט ווערט בעוואַכט פון פּאָליציי.

מיליטערישע הוצאות איז א"י און איראק.

לאָנדאָן, 16. יוני (טעלעגר. דורך יטא) דיפּוטאט וועל האָט אָנגעפרעגט אין ענגלישען פּארלאמענט וויפיל עס האָבען אויסגעמאַכט די מיליטערישע הוצאות אין א"י און איראק.

דער קאָלאָניאל-מיניסטער אמער, האָט געענטפערט, אז די דאָזיגע הוצאות האָבען פאר'ן יאָהר 1926/27 אויסגעמאַכט 260 טויזענד פונט.

אומגליקס-פאראל אויפ'ן קראַשעווער וועג.

(נ) בעת'ן אריבערפאָהרען זיך מיט א פּוישרישער פאָהר אויפ'ן קראַשעווער שאָסעע, איז דער דאָרטיגער לעמעניק נאפּלדשטיין צוזאמען מיט א 6-יאָהריגע מוידעלע קאהן שטארק פערוואונדעט געווארען. אין מומען פאהרען אין אנגעקומען א רעלוגיעזע פּראָצעסיע מיט פיר געער, דאס פערד האָט זיך דערשראָקען, אריינגעשלייערט דעם וואָג אין רוב ארען צוערלעזנדיג בעים מוידעלע דו רעלמע האָבר.

ד"ר ווימאנסקי האָט דו פערוואונדעטע געגעבען מעריצינישע הילף.

פון יודישען טעאטער.

דאָס יודישע טעאטער אין „סקאלא" גיט הייגטיגען שבת, בייטאג און אין אָוונד, ווייטער די פּראָלטפּלעלע מעלאָדראמע „די מאמע פון דער וועלט", וואס אין שיין עטליכע מאל געשפּילט געווארען בעי א פול-געפּאַקט טעאטער. שבת טאגמיטאג ווערט צום שלוס פון דער פאַרשטעלונג געגעבען א גראַנדיעזע דרמוזיסטאג, אויף וועלכען פּאָליאקאָוו און נאָך עטליכע פון די בעסטע ארטיסטען פון דער טרופּע וועלען אויס פירען דעם אינגאַנצען „אמאָג נאָך דער חתונה".

8=טונג!

דאָס

לאדזער טאגעבלאט

בעקומט מען טעגליך 6 א זייגער פריה

אין אלע באהן-קיאסקען פון

„רוך" („Ruch")

די רייזע פון גערער רב'ן קיין ירושלים און די פערזיכערונגס-געזעץ „אינראפּאַ".

מיר דערוויסען זיך, אז דער גערער רבי א. מ. אלטער לשיט"א פאהרט ארויס אין גלען קיין ירושלים. אין צוזאמענהאנג דערמיט איז צווישען דער פערזיכער. גע. „אינראפּאַ" אנ. נעז. אין וואַרשא, בי וועלכער דער רבי שליט"א איז אנגעשריבן אויף א נאָרמע ערנסטע בימע, אז דעם רבי'ן שליט"א פאַרגעקומען פאלגענדע פרעגען אויף אינ-מוש:

1) נער, דעם 2. יוני 1927.

צו דער פערוו. פון דער נע. „אינראפּאַ" אין וואַרשא.

דערמיט בעט אויך דו נ. פערוו. מכבים צו זיין אויף מיין רוזע קיין א"י אויף עטליכע וואָכען, אין זין פון דו אנקוקונגען-בערינגען, פאר. 9 פּונקט 2.

מיט אלמונג

א. מ. אלטער

פאלוס-נומער 7599.

2) דעם 4. יוני 1927.

הר' א. מ. אלטער, גער.

אלס תשובה אויפ' מרוף פון רבי'ן פון 2. ר. ח. מוזלען מיר העלל. מיט, אז מיר זענען מכבים אויף זיין רוזע קיין ארץ ישראל אויף אונזערע וואָכען פערבלייבען

מיט אלמונג

דו פערוואלטונג פון דער פערו. גע. „אינראפּאַ", א. נ.

דערעקטאר-פערוואלטער:

(—) י. גאלדמאן.

ביורא-לייטער

(—) סט. פשארנאווסקי

די אויפגעדערמאנטע מאנשפּאנדענץ האָבען ערות וועגען דעם הויכען פערשטאנד פון רבי'ן שליט"א נישט נאר אין נוכטיגע ענינים, נאר אויך אין פּראַקטישע לעבענס-ענינים.

לעזט, אבאנירט

— דאס —

„לאדזער טאגעבלאט"

א פראצעס ביי פערמאכטע טירען.

(ע) מיט א פאר חדשים צוריק האָט זיך א כשוויסער נאנשיראוסקי פון פּאָביאנץ בעקאנט מיט א פריזער אנטוואַרטין טשרשאָ וואוסטיק. אין א צעט צרים איז נאנשיראוסקי געפאָרען צו זיין בעקאנטער און וואוינונג, האָט ער אנהר געמאַכט א שענדליכען פאַרשלאָג. זי האָט אויהם געזוכען די טיר. אין א פאר טעג צרים האָט נאנשיראוסקי זי צופעליג געטראָפען אויף אַ'אבגעלעגענעם וועג. ער האָט זי צרינגעשלעפּט צווישען די קשאָטעס און בעגאנגען אויבער אויהר בעגאנגען די אומגלוקליכע פרוי האָט זיך שפּעטער קוים א לעבעדיגע צוגעשלעפּט צו א פּאָליצאי-פּאָסטשרעגעל, וואו זי האָט געמאָלדען דעם וועגען דער מעשה. נאנשיראוסקי איז געווארען ארעסטירט און איז געשטאָרבען אין דער מאָקאָטאָער תפיסה.

Dr. I. Silberstrom

Zielona 11

ספּעציאַליסט פאר הויט און ווענערישע קראַנקהייטען.

נעמט אָן פון 3 ביז 6 נאָכמ. און פון 7.30 ביז 9 אָוו. זונטאָג פון 9 ביז 1 מיטאָג.

Dr. med. L. Pikielny

ספּעציאַליסט פאר נערוען- בלאז- און אורין-קראַנק

נעמט אָן פון 4—7 נאָכמ.

נאוראָט 8, — טעל. 19-90.

Dr. Prybulski

זאוואדזקא 1 :—: טעלעפאָן 25-38.

חזנערישע מאר- און הויט-קראַנקהייטען, מעגער-שוועכע- בעהאנדלונג מיט קוואַרץ-ליכט (מאר- אויסשלאָג און- רעגטגען- שטראַלען.

נעמט אָן פון 9—1 דאָמען אָוו. און 4—8: פון 4—6

מיר נעמען אנטייל אין דעם גרויסען פאָרלוסט, וואָס האָט געטראָפען דער פאַמיליע

טענצער

צוליב'ן טויט פון אונזער געטרייען שותף

נ"ע

ישראל הערש טענצער

וועלכער איז פון אונז אזוי פריה אָפּגעקענריסען געווארען.

המקום ינחם אתכם בתוך שאר אבלי ציון וירושלים.

פאַמיליע לייזעראוויטש.

Dr. med. H. Lubicz

צענעלניאנא 43, — טעל. 41-32

איז צוריקגעקעהרט.

ספּעציאַליסט פאר הויט, מענערישע און מענער-שוועכע- קראַנקהייטען. היילונג מיט קוואַרץ-לאַמפּען (מאר- אויסשלאָג) נעמט אָן פון 8—10 און פון 5 ביז 8 אָוו.

טעגליך פאקעז-זעצען

מיט אויך מיט שוויאַדעסשטעס

St. Felczer

B. JOSKOWICZ

פאלנאצנא 4 Północna טעל. 41-86

אָן נעמענטליך פון 8—11 פריה און פון 4—6 נאָכמ.

לאָדזער טאַגעבלאַט

רעדאקציע און אדמיניסטראציע
פטרקאָוסקע 16, تلефון 101

דער רעדאקטאר נעהמט־אָן פון 6 ביז 7 אין אָוונד.
נישט בעשטעלטע מאנוסקריפטען ווערען נישט צוריקגעשיקט.
אדרעס: „Lodzer Tageblat", Łódź, Piotrkowska 16, Skrz. poczt. 16
טעלעפאָנען: פון רעדאקציע 57. אדמיניסטראציע 47.

דער אנהויב פון סוף.

די ערמאָרדונג וואָיקאָוו'ס האָט פלוג לונג געלעגט די אויפמערקזאַמקייט פון דער שפּאַנטלוכער מיונכען אויף דעם רוסישן פראָבלעם.

דאָס מעגשלוכע לעבען און הונגטגעווען דען אַ זעהר פולג ארטיקעל. יאָהרען לאַנג האָט מען טעוטעגליך געלעבט די קרוגס־כטאַטיסטיק, אַז אַזוי פיל הונדערטער און טויזענדער מעגשען זענען דער'חרג'ט געווארען אויף די שלאַכטפעלדער און דער הונגטיגער דור האָט זיך צוגוואוינט גלייכגילטיג צו טיקען אויפן פערטאַטעגעס מעגשליכען בלוט.

דאָס אַלס די סבר פאַרוואָס עס ווערען בעגאַנגען אַ גרויסע צאָהל פערפרעגעס פון ווענלכע עס פאַלען אַלס קרבן מעגשלוכע לעבענס. די גרענעצען צווישען דעם דערלויבטען און אונדערלויבטען זענען אָפטגעווישט געווארען יעדער מיט דאָס, אויף וואָס ס קלעפּט אויהן כח. קיין מאָראַלישער נדר עקזיסטירט נישט מעהר.

אַ געזאַנדטער פון אַ פרעמד לאַנד מוז האָבען די זעלבהייט פאַר זיין טעטיגקייט און זיין לעבען נאָך אין אַ גרעסערער מאַס, ווי אַ פרוואַט־מעגש. ער טרעט נישט אויף אין זיין אונגעגעס נאָמען נאָר ער רעפּרעזענטירט זיין לאַנד.

עס איז אונגעטרעטען אַ צעמישונג און די מוחות פון דער יוגענד. מען שרעקט זיך נישט אָב פאַר די עקעל האַפטטע פערטרעלער.

די צוזעען, וואָס מען גלייכט דורך צוויי מינים אַטענטאַטען צו דערגרייכען, זענען אלזוואָריש.

נאָר אַ משיגער קען דענקען, אַז מען'ן טויט פון וואיקאָוו'ן וועט געשנדערט ווערען דער רעשוים פון הונגטיגען רוסלאַנד.

דערפאַר האָט די גאַנצע עפענטליכע מיינונג און פוילען אַזוי ווי און רוסלאַנד אויסגעדריקט איהר גאַנצע עמפּרעגונג אויבער דעם אַטענטאַט.

אויך אין רוסלאַנד עמפּערט מען זיך שטאַרק, וואָס עס איז דאָך מערשווערונג און אַ לאַנד. וואו מען דער'הרג'עט אַזוי גרויסע מענשען אויף אַ אַרמגוסטראַטיווען וועג, פאַר אַזוינע חטאים, ווי אַזוי בערעטען די גרענעץ אַזוי אַ פאַכ.

די גאַנצע צוזוילזורטע וועלט און ערשוטערט געווארען פון דער שרעקליכער ידיעה, אַז אין מאָסקווע האָט מען דער שאָסן לויט אַ אַרטיגובטראַמוואַי פאַר אַרדנונג 20 מענשען, וואָס זייער אונצאָנ פערבערך און געווען, זייער נאָענשרעקלעך צום קאָמאָנזיס.

וואָס פאַר אַ רעכט האָט די באַלשעוויסטישע עפענטליכע מיינונג זיך אויפגעגעבן אויבער אַטענטאַטען, וואָס ווערען געזעהן אין דער רעגירונג פון די סאָוועטען, ווי שווער די רוסישע מאַלט־טעטיגקייט אויף מאָרגען־אונגעטרעטען פון די אַרויסטראַגונגס־טעטיגקייטען, אַז אַ ווערטל פון אַ אַנדערע אַרט, אַז אַ פרעמדער אין לאַנד, אַז אַ פרעמדער אין רוסלאַנד, אַז אַ פרעמדער אין אַ פרעמדער אַרט, אַז אַ פרעמדער אין אַ פרעמדער אַרט, אַז אַ פרעמדער אין אַ פרעמדער אַרט

אונזער ארבייט אין ארץ־ישראל

איז ליכט פון פאקטען און ציפערן.

ארגומענטן און ציפערן. — ארץ ישראל און קרן היסוד. — וויפיל האט דער קרן היסוד אויסגעגעבן אויף א״י נאך די 6 יאהרז — דער בודושעט פון האנד אין מויל. — די ציפעליגקייט פון די הכנסות און די הוצאות. — קאלאניזאציע. — די בארגנישע, יק״א און חובבי ציון קאלאניזאציע. — פלאנצונגען און הבטחות געגענדען. — דער ציוניסטישער סיסטעם פון קאלאניזאציע. — די קאמונאלע קבוצות.

טעמציעל טארץ „לאדזער טאגעבלאט"
פון ש. טשערנאוויץ.

(1)

מיין ערפאהרונג און פילען פאר די לעצטע מאנאטען האט מיך געלערנט, אז נישט נאר בלויז דאס פרוטע פון לוקום, נאר אויך פיל פון די נאהענכמע ציונים־נישע מער זעגען נישט בעקאנט מיט די פרעמים פון אונזער ארבייט אין ארץ־ישראל. ד׳ פראפאגאנדא און אנטי־פאציע ארבייט ווערט וויניג בעגרייפט. די ציוניסטישע ארגאניזאציע פערנעמט זיך וויניגער מיט אמאל מיט אנטאציאנס ארבייט. ווען ארץ־ישראל הערט נאר דער עולם דשנכמטאל וועגן ערקלערט אן קרן־היסוד, ארעה אן נאציאנאלפאנד אנטציע, מערער מיר אלץ קומען די אנטפאנגען צום עולם מיט ארגומענטן, נישט מיט פאקטען און ציפערן.

איך האלט דערויבער פאר ווכטיג צו געבען פאר די לעזער פון „לאדזער טאגעבלאט" אזנינע שילדערונגען וועגן אונזער ארבייט אין ארץ־ישראל, און איך וואס עס ווערן פערווענדעט דיגעלדער פון קרן היסוד, וואס ווערן גע־אנטעלט אין די גלות לענדער און ארץ־ישראל.

איר בעטאן בעזונדערס אין שטריך אונטער „ארץ ישראל, ווייל די לעצטע אהרען פערגעהמט ארץ ישראל און די מעמען פון די הכנסות פאר׳ן קרן יסוד נישט קיין קלענערן פלאץ ווי פילען, הגם אין פילען געזעגען זיך אויפער דריי מיליאן יודען אין אין ארץ־ישראל נאר 160 טויזנד. און הגם די לעצטע 18 חדשים לעבט אויפער די שטארטושע בע־שעלקערונג און תל־אביב אן גרויזאמען ריזיזם. דאך ניט נאר מעהר אונזער תל־אביב פאר אויער פוילישע מאנצעשטער און צוזאמען מיט די אויפרעגע שטערט לאזט זיך אויפער הינטער זיך וואשן דאס בעוויזט נאר, אויף ווייל די יודישע בעשעלקערונג און ארץ־ישראל זעהט און אויפערצייגט זיך אויפ׳ן פלאץ, ווי גרוים אין די נוצען וואס ס׳פרעגען די קרן־היסוד הכנסות פאר דער אויפבלייהונג פון אונזער לאנד.

* * *

בין דעם דאזיגען חדש מאי ווערן די סומע פון דריי מיליאן פונט וואס דער קרן היסוד האט אויפגעגעבען צווישען די יודען פון דער נאנצער וועלט פאר׳ן קרן היסוד פון יאהר 1921 בין היינט. דער גערעכנט וועגן שאפען א סומע פון 25 מיליאן פונט אלס קרן־היסוד, וואס פון זיינע פרעצענטען זאל מען בעקומען דעם יעהרליכען בודושעט פון דער ארץ־ישראל ארבייט — אין נוט דורכגעפירט געווארען. דאס יודישע פולק האט ארויסגעוויזען פיל ווענינער ווי פאר׳ן יודישען מלכה גערעכנט, ווי מען האט עס גערעכנט. דער קרן היסוד אין דריבער פערוואנדעלט געווארען פאנטיש אין א קרן התקציב, א בודושעט פאנד, וועלכער ווערט יעהרליך אויפגע־גיבען און פערצעהרט פאר די צוועקען אין אנדער אויפבויען־ארבייט, אזוי אז מיר קומען, אזוי צוזאגען, „פון האנד אין מויל", שטעלען אויף די בודושעטען אויפ׳ן חשבון פון די נאך נישט געזע־עלטע סומען, נישט וויסענדיג פריהער צו די הכנסות וועלען דעקען די הוצאות. די צופעליגקייט פון אונזער בודושעט לויכטט, נאמענטליך: זיין שטענדיגע אויף אונזער נאנצער ארבייט און לאזט נישט רוהיג שאפען, מיט א פרוכטבאר אויסגערעכנטען פלאן, לויט די מעג־ליכקייטען.

די צופעליגקייט פון די הכנכות פרענגט אפט צו דעם, וואס בייבעזונ־דערע פאלען, אנגעוואקסענע, בלוהענדע מיר נאנץ אנבעהאלטען, ביי א פוסטע קאסע, ביי א פולקומער אנטגעגליקטע נישמעלען זיך צו דער רינסט פון דער אדער יענער לוואליע, וואס רייסט ארויס אונזער ארבייט פון איהר אלמעג־ליכען שטייגער. אזוי, צום בייספיל, זע־ען מיר פערבליבען אין פערלעגענהייט אין דעם מאמענט פון דער גרויסער נליה אין יאהר 1925, ווען עס האבען זיך געפארערט ספעציעלע סומען אום צו רעגולירן די אנגעקומענע אונגערי־אמינראציע, פערגרעסערען די משגל־נייטען פון דער ארבייט אין גבוט פון זופאטעקען קרעדיט, פון אונדיקטריע־נאנג, כדי צו שטיצען די קלוין בעזיטעל מיט מענשען, מיר האבען די סומע נוט געהאט, ווייל די קרן היסוד הכנסות זע־ען די הכנסות וועלען דעקען די הוצאות. די צופעליגקייט פון אונזער בודושעט לויכטט, נאמענטליך: זיין שטענדיגע אויף אונזער נאנצער ארבייט און לאזט נישט רוהיג שאפען, מיט א פרוכטבאר אויסגערעכנטען פלאן, לויט די מעג־ליכקייטען.

די צופעליגקייט פון די הכנכות פרענגט אפט צו דעם, וואס בייבעזונ־דערע פאלען, אנגעוואקסענע, בלוהענדע מיר נאנץ אנבעהאלטען, ביי א פוסטע קאסע, ביי א פולקומער אנטגעגליקטע נישמעלען זיך צו דער רינסט פון דער אדער יענער לוואליע, וואס רייסט ארויס אונזער ארבייט פון איהר אלמעג־ליכען שטייגער. אזוי, צום בייספיל, זע־ען מיר פערבליבען אין פערלעגענהייט אין דעם מאמענט פון דער גרויסער נליה אין יאהר 1925, ווען עס האבען זיך געפארערט ספעציעלע סומען אום צו רעגולירן די אנגעקומענע אונגערי־אמינראציע, פערגרעסערען די משגל־נייטען פון דער ארבייט אין גבוט פון זופאטעקען קרעדיט, פון אונדיקטריע־נאנג, כדי צו שטיצען די קלוין בעזיטעל מיט מענשען, מיר האבען די סומע נוט געהאט, ווייל די קרן היסוד הכנסות זע־

*) דער צווייטער ארטיקעל און דונ־סטאג נומער.

טעמציעל טארץ „לאדזער טאגעבלאט"

פון ש. טשערנאוויץ.

נבן זיך געגאנגען אויך אין יעגעם יאהר אין זייער וועג (פערקעהרט: די א חזי־יאתי האבען זיך די הכנסות, אויסער אין פוילן פערטרעטערט). און אזוי זעגן מיר אויך חזי־יאהר געפלוגען שטעהען און מומען פאר א פראבלעם פון ארבייטס־לאזיגקייט, נישט האטענדיג די נויטיגע מיטען צו פערנעמען די ארבייטסלאזיג־קייט און עס שטעהען די פילע פאמיליען וואס זעגען אהן מיטלען פערבליבען. און ווען מיר טון עמוואס צום לינדערען די נויט מיר עס, לויט קרילאוי׳ס פא־בעל, ווי טרישקינ׳ס קאפטאן: מיר רייס־סען אב פון אנדער פאזיציע פונ׳ם בוד־ושעט און נעבען עס אב פאר דער אבדער פאזיציע. אויף דעם אלז, צום בייספיל, האבען מיר חזי־יאהר געמוזט פערקלע־גערען די נוטע קאלאניזאציע פון טוי־זענד פאמיליען אויף 260, ווייל מיר האב־בען דאס געלד געכאזט פערווענדען אויף לוגערען די ארבייטסלויט.

דאך, ביי די אלע אונגארמאליטעטען פון אונזער בודושעט האבען מיר בעווי־זען פאר דער צייט די ראלאסאלע אר־בייט דירפידרען און פערשודעטע גע־מומען, אנ׳ארבייט וואס נאר א מליוכה לען עס אונטערגעהמען.

מיר וועלען נעמען די ציפערען פון אפריל 1921 ביז יאנואר 1927. בין דער צייט האבען מיר אויסגעגעבען בסך הכל 2.240,621 פונט. און דעם האבען מיר פערווענדעט אויף

קאלאניזאציע.

846.448 פונט, ארעך 32% פונ׳ם נאנ־צען בודושעט.

ס׳אין פערשטענדליך, פארוואס די קא־לאניזאציע האט פערנומען אזא גרוי־סען פלאץ אין די הוצאות פון קרן היסוד דער גשבוט אין געווען דער ליבלינגס גע־בוט פון אנדער ארבייט אין לאנד פון די צייטען פון די ביל״ים אן. מיט דעם האבען זיך ספעציעל פערנומען דער בארא ראפשולר, יק״א חובבי ציון און אנהיבערין פון יאהר תפס״ח (1908) אויף די ציוניסטישע ארגאניזאציע און דער נאציאנאל־פאנד. ווייל און דעם גע־בוט זעגען מיר נישט נאר שוואכער גע־ווען, נאר מיר האבען זיך, אויסער אים־נאהמען פון די רוסישע קאלאניען אין ארגענטינא, מיט דעם בכמעט נישט בע־שעפטיגט. אזא האט דער פיערים שטאנד בכלל געפעהלט און דער ישוב אין ארץ־ישראל האט בין זיין אנפאנג אנדערש נישט געקענט שאפען א בעזע־ר אנזער ארבייטערגעגד פון דעם לאנד אהן דאס פעשטעען זיך אויפ׳ן מאנד. צו דעם האט עס אויך געפארערט אונזער ווי לען צו פרארומווערען דאס יודענטום אז אויסלערנגי אונדם צוזעצוויפרען די ווינד מלאכות, צו ווערלען ער אין גע־וואוינט געווען אין די גלות־לענדער. און די ערד־פעזעץ האט ווירקליך יעצט, ביי דעם דעזעווירען די פרעגען וועגען דער געהערינקייט פון ארץ־ישראל צו יודען, געשפילט די גרעסטע פאזיטיווע ראלע. ווען די מלחמה וואלט אנגעפאנגען נאר ביי דעם שטארטישען ישוב און לאנד, חליקה יודענטום אהן די אדער־בוי און פלאנצונגס קאלאניען און יהודה, שלמון אז גליל התחתון והעליון, וואל־מען מיר געווים, מיט אונזער 50 טוי־זענדיגע יודישע בעפעלקערונג און לאנד, געגען דריי פערטעל מיליאן אראבער, נעווים נישט געפראלט דעם פעלקער־פאנד צו דער אנטערצייכנונג, אז מיר הא־בען מיט אונזער ארבייט צוריק ערוואר־בען דאס רעכט אומצוקעהרען זיך צו־ריק צו אונזער היים.

דער טיפ פון אונזער קאלאניזאציע אנטערשטרעך זיך פון דעם דאזיגען טיפ קאלאניען, וואס האבען עקסיסטירט און ארץ־ישראל פון די אלטיינסטע יאהרען און פארגעגן יאהרהונדערט. בין׳ן יאהר תר״ס האט עקזיסטירט אין ארץ ישראל די אזיגראפיע בארגנישע ארמענישע סטרעציע מיט אנהר סיסטעם פון אונ־

(פונדע זעה זייט 7).

א צאר מיט סאוויעטען, נאר אהז קאמוניסטען.

אונגעהויער ווילטונג נוזעס גמט פונ׳ם תויף פון קוריל דעם 1־טען. גנ־ריל דער 1־טער? ווייסט אנהר דען נוט, אז דאס איז דער „קונגסטונגער" רוסי־שער צאר, דער וואס וואר אין גלות פרעגטרייד אויף דער גליקליכער שעה ווען ער וועט זיך צוריק אנטשטעען צו דעם טראן פון זייגע עלטערען? ווארט דאך צו „פרעגצויזישער לעגענד" געגענע 56 יאהר, פאר וואס דאס זעל קורלין שווער זיין צו ווערען 10 יאהר?

קוריל ווארט אבער נישט מיט פער־לענטע הענד, ער פערעפענטליכט דעק־רעטען, שולט מוסיעס און קענגעט, ער קאנקורירט אפילו גלענצענד מיט דעם צר, וועלכער האט זיך גרופירט ארום דעם אלטען נוקאלאי נוקאלאיעוויטש, און ווענען זיי זעהען דעם קונגסטונגען גזעל פון רוסלאנד אז וועלכער טראגט דעם בעשטרעגעם מיטעל פון „משגיח אויפ׳ן רוסישען טראן". נוקאלאי נו־קאלאיעוויטש ווערט געהטען מאסקווא, „סמודען" די „קראמאלע" און דאן צו־נויפרופען דעם „זעמסקי סאבאר", וועלכער ווערט בעשטימען דעם צאר. מען קען דענקען, אז דער זונער אויבער די באלשעוויקעס ווערט טאקע בעשאב־לען ווערען מיט דעם פאסטען, דערווייל איז ער נאר אן משגיח פון רוסישען טראן".

קוריל האלט זיך פאר א דעמאקראטי־שען צאר אז רופט אן נוקאלאי נוקא־לאיעוויטש׳ן מיט׳ן מאמען „רעזאליוציא־נער".

דא נישט לאנג האט קוריל אויבערגע־טראגען זיין רעזוידענץ קיין ווערסאיל, וואו עס האבען אמאל געוואוינט די פראנצויזישע קענינגען, און האט זיך גע־נומען צו מאלען ווינטערהענדע דעמא־קראטישע רעפארמען.

קוריל האט זיין „רעגירונגס רעט", זיין „סענאט", זיין געגעראליסטיס פון דער ארמעע, וועלכע עקזיסטירט נושט, אט פאר די ווילטונג אנשטאלטען פון דער „אומפריע" האט דער „צאר" פאר געשלאגען ארויסוואוען א מאנגעפעסט, וועלכער זאל ענטהאלטען זיינע הבטחות פאר זיין געלובט פאלק, וואס ער, קוריל, וועט אויפפילען פשעת משיח וועט כו־מען, ד. ת. ווען ער וועט זיין צרעזע און מאכקוואא. דער רעט עדען האבען געגעבען, אז די אודעע פון זיי־ער מאנארך זעגען צו פראגרעסוו. עס איז נעקומען צו א קאנפליקט, דעמי־סיעס. לוריל האט געטענט׳ט, אז פון דיזערס, פון רוסלאנד נעפא, דיקטורט כען אונהם זיין רעגירונגס־פראגראם, און ער מוז זיך צוקערען צו דער שטוטע פון זיין פאלק. און דער מאנגעפעסט און ער־שוטען. אט זעגען זיינע חויפט־פונק־טען:

און רוסלאנד דערט מען אויצט אן לא־אנג: „א צאר מיט סאוועטען, נאר אנען קאמונסטען", זאל זיין מוי. קוריל איז מיט דעם פולקאם אינגשטימיג.

ברי צווישען צאר און זיין פאלק זאל נושט עקזיסטירען קיין וואנד, זאל זיך רוסלאנד האבען אנהרע „ראדפוישע, קרייז־כאבערציאלע און נאציאנאלע סא־וועטען", וועלכע וועלען זיך פעריאדיש פערזאמעלען און אן׳אלרוסישען צוזא־מענגאהר פון די סאוועטען".

אלע נאציאנאליטעטען וועלען האבען זעלבע רעכט צו לעבען לויט זייער מנהגים. די רעגירונגס־טעאמטע און די גענעראלען וואו ס׳וואוינען די „אונא־ראדצעס", וועלען רעפרעזענטירט ווערען פון די ארבייטע אונטואוינער.

די פויערים, וועלכע האבען פערלאפט ערד ביי די פריצים בעשעת דער רעוואו־לוציע וועלען בעקומען פון צאר קיריל עקזעקוטיווע דאס שענקען... די פריצים וועלען קענען בעקומען אלס קאמפענסא־ציע שטרעקען ערד און סנמער, טרעפעס־מצאן....

קוריל ווערט פאר פרעזידענט: 8 שעה דיגער ארבייט־טאג, ענטוויקלונג פון פראפעסיאנאלען בעוועגונג, פערוו־לערונג, הגיעיענישע וואוינונגען. בקיצור א תמצית פון א סאציאליסטישער פרא־גראם.

זעהט אנדר, די זאלדאטען און פאט־ריוטען ווילן קוריל אבשעבען זייערע פרי־הערדיגע בעזעצער. ווייזט אויס, אז לויט זיין מיינונג וועלען די ארבייטער נאר נושט האבען רעגענען.

הייגט קונדער־ און מאטער־שיר, פער־זארגונג פון יתומים, אונטואלרען, בו־לוגע פרעזידענטן, פרויהייט פון פרעסע, פערפלעגערונג פון שטייערען, בילינגע בארען־ און פאסט־טאריפען ((וואס ארט עס אזהם?):

אויצט לויגט פאלגגדען א לישטעפ־לוגען אויסצוג:

„אומזוסטונג מעדיצינישע הילף פאר די וואס זעגען קראנק אויף סיפילוס אדער שווינדזוכט, אבער בתנאי, אויב זיי האבען זיך אנגעשטעקט מיט די דאזיג־גע קראנקהייטען. און דער צייט פון דער קאמונסטישער חערשאפט".

אט דאס אנהב זיך א סאוועטישען צאר!

קוריל האט אויך אן אנ׳אקטיווע אויסער־ליכע פאליטיק.

אט לטשל נוט מען אויבער, אז ער האט זיך פערגלייכט מיט רומענען, רומענען דארף אוהם אנערקענען אלס שייך פון דער דונאסטיע ראמאנאוו, דערפאר זאגט ער זיך אב פון בעסאראב־ביען, אויסער דריי אויזדען, וועלכע נעהען צוריק צו רוסלאנד. נעגע׳אל אפרושעען אז אפילו ארויסגעפאהרען אן די 3 אויזדען מיט א־ספעציעלען מיטיע בחי צו גרוזען און פערמען א פעראמען פון קיריל אוועגע.

קוריל דאס שוין זיין ערשטען מיני־מסערים מיט וועלכען ער וועט אנהוי־בען רעגירען און מאסקווא: סאזאנאוו — מוניסטער פון אויסערען, נוטשקאוו — קאמערץ און אינדאסטריע, אז... קיר־רענסקי — יוסטיץ־מוניסטער... מ׳האט נישט געפרעגט צו די לייט שטימען אזין, אבער אז עס וועט שוין קומען דערצו ווערען אז מיר צעטט פון דער קאמונסטישער חערשאפט".

אט דאס אנהב זיך א סאוועטישען צאר!

קוריל האט אויך אן אנ׳אקטיווע אויסער־ליכע פאליטיק.

אט למשל נוט מען אויבער, אז ער האט זיך פערגלייכט מיט רומענען, רומענען דארף אוהם אנערקענען אלס שייך פון דער דונאסטיע ראמאנאוו, דערפאר זאגט ער זיך אב פון בעסאראב־ביען, אויסער דריי אויזדען, וועלכע נעהען צוריק צו רוסלאנד. נעגע׳אל אפרושעען אז אפילו ארויסגעפאהרען אן די

דער פעלדמארשאל אין דער לאבאראטאריע

פון ד"ר
א. מאריו לניק.

עס איז שוין אזוי דער מנהג בײַ דו צוויליזירטע פעלקער: ווערט אַ פעלד־מארשאל אויסגערופן, פעגסיאנירט, נעהמט ער צוריק אין דעם פרוואט־לע־בען, צוהט זיך צוריק אין גנט זיך מיט שמיכלער, ריהונגער ארבעט. אזוי דער אלטער — ארבעט אפשר, אז ער נאר גנט געווען אזוי אלס? — רוימישער מנהג־נאמוס. אבגעטון זיין ארבעט, געווען קאנ־סול, פעלדמארשאל פון רוים — איז דער נאר צוריק צו די אוסען, צום פלוג אין צו דעם מעלקשעפעל.

מארשאל זשאפר איז געווארען אַ מיט־גליד פון דער פראנצויזישער אקאדעמיע און גנט זיך מן הסתם אב מיט ווערנע־שאפט. אין ווען מען וואלט געלאזט פעלדמארשאל הינדענבורג צוריק אין גנט אויטאנעשעפט אוהם קיין בערלין און ארויסגעוואגען אויף אוהם די פרעזי־דענטשאפט, וואלט ער זיכער געווען זיך רוהיג אין האנאווער אין, ווי וואלמער פלעגט זאגען, „געזעצט קרוים". און אפשר בערייטערט די וועלט־לויטעראטור מיט אַ מפר ווען קרוים און ציבעלעס.

איך האב זיך דערפאר געווונדערט, וואס אין געווארען מיט אונזער אמערי־קאנער אינגעגעס. יהדישען פעלדמאר־שאל? אויסגעקעמפט אלע שלאכטען, גע־וואגען אלע אויסצוטן נגען, וואס דאס יהדישע פאלק קאן — כ'שטעהנס בעזאמט — געבען אַ אויסטרינטען און פערדינ־טען ווערען, ארין אין דער „מענטער" ארין אין דער געשיכטע — ווענג־סטענס אין דער געשיכטע, וואס די צווי־גנטסטע טעאלאגישע הומטאריקער דר. מארקיס אין דר. מארנאלים. האבען אנ־געשריבען. עס איז שטיל געווארען. מען הערט ווענג פון אוהם, דעם מארשאל פון די יהדישע נעסטיגע אַ פאליטישע כו־חות, דעם פעלדמארשאל פון דעם דור, דעם ארבי־סטראטעג ליאו מארשאל.

איך האב זיך אפט געפרעגט: אין ער אַ'אומגאהם פון דער רעגעל? ווען ער צופרעדען די לאנגאלוגיע, וואס צוהט ווי פון מונטונאטס בון זשאפר? און עס האט געהאט אַ מיר פאסט האזה, איך חאב געהאט אַ'אונטעלעהטעלע בעפרי־דיגונג, ווען איך בין געווארען געווארען, אז די לוגיע איז נישט צופרעדען, אז דער רעגעל האלט זיך נאך.

אנדער פאליטישער טומסטער און פעלדמארשאל זעצט אויפן אין אַ לאבאר־אטאריע אין ארבעט. נישט אזוי ווי אַ־דערנ, וואס שטעהען אויף זיך־קעכט־שפי־מען, די הויפט זעהענגלעסט־זיפעצעניש, בון איך געווען מיט גערוהרט בון'ן לעבע־מען גרונד פון מיין נשמה. עס האבען זיך געעפנט אין אנדער וואכען אין אַ שיעור, צוגלייך אבער אויך קוטעלען פון נחמיר, מרוחמס. מיין גרונד־ווען האב איך דערפון הלם.

איך האב אין יענער שטונדע נישט געקאנט, נישט געוואלט זיך אנצולוזרען, אכילאנאיש ארינגלייטען אין די גע־הויטע ווינקלען פון מיין נומסט.

שטעהענג אויף דיזען הוספארישען בלאץ און מיר מיין הערץ נעווען צו מיי־ער, צו דיזלוג, און צו צעגלדערן איהם דאס אנגלוסטיש, מיט'ן קאלטען פער־שטאנד.

איך האב זיך געפיהלט צוזאמענגעגאס־סען. צוזאמענגעשמאלצען מיט די אלע פרוידער, וואס האבען אויפ'ן קול מתפלל געווען.

איך בין געשטאנען שטום, און אין הארצען האב איך געהאט מיין אינגעגע תפלה. מיין אויגען נאכט. עס איז גע־ווען אין דיזער שטומער תפלה בעגנוס־מעריכע, אלמענשלוקטיב און אַ ווידו־תנפש.

* * *

נאך אַ שטונדע פון בעגייסטערונג האט זיך אין מיר דערוועקט דערבאלאמ־מער. איך האב זיך ארומגעקוקט, געוואלט תופס זיין וואס בולד ארום מיר.

לעבען כותל זעען געשטאנען אַ גרו־פּע ספרדים און זיערע שבת'דיגע סאמע־מענע און זומדיגע קלוידער, גרונע גאלע אין אַ־דערע העלע פארבען און מאלגרען. זעער חברה (אויסשפראך, אויסדרוק, בעמאנונג) אין געווען צארט און צוגלייך קרעפטיג, זאפטיג, מזרח'דיג. בײַם דאזי־גען האבען זיך זיך געהאלטען מיט פער־נעם, נישט געשריגען אין אזה העויות — נישטיגע אינדעלקייט.

לעבען די ספרדים זעען געשטאנען אשכנזים, וועלכע האבען געראטהשלאג אויפ'ן קול, אויפ'ן קוויטש. אנדערע פון זיי מיט דער פוילישער־גאליציאנישער חברה זיי האבען זיך געשאהעלט, זשעסטיקו־לירט, מיט שמוגע, נישט גאר עסטעטישע נישט פלאסטישע בעוועגונגען, אבער מיט גרויס כונה, די אינגאנדישע יהדען, הויך געוואקשענע, פעסט געבויטע, הא־בען זיך דאזיגער פערהאלטען: זיי־ער עברי האבען זיי עכט אשכנזית אויס־געשפראכען, דער חולם ווי „א".

און דער צווייטער רייה זעען געשטע־גען קונדער און יונגעלך, בחורים'לעך, מיט אויסגעוויקסטע, בלייכע פנים'ער און מיט זעהר לאנגע פאות. זיי האבען זיך אויך געשאקעלט. אנדערע פון זיי האבען זיך אויפגעפלוכט אין דער לוגע, האבען אויפגעגעבען אין דער לוגע, אין דער מאגע, אין דער מעגע, אין דער מעגע, אין דער מע

דער ניגון פון פאסטובער

-- (לענגרע) --
— פון —
מאיר הערץ.

אז די פאסטובער האבען זיך צוגרייטגעמאכט אויף די ווייס און ברייט בערגראמטע פעלדער אונטער א טשווייטשעריי פון זייערע פייפערלעך און צערטרי־מעל, האבען זיי זיך אויסגעזעמט און א גרייטס קופקעלע, צרגמערגשווארפען אר א געזעם די רויט־באדויסקע פון זון אנגעברענטע פיס און נעשמופט צווישען זיך בשעת זייערע שאף האבען זיך געפרעגט און געשטאנען געקוקט די אויסגעמרי־מענטע גרעזערלאזי אז גרויזשגריג האט זיך אויש געוואכערט בי די פאסטובער און מיל — האט זיך דער עלטסטער פון זיי, וואר־זשאק, אנגערופען מיט א שטיי־פע מינע: — לאבוסיק, תשרט אויף צו ברויען, שווייגט בעסער און אויך וועל אויך עפעס דערצעהלען אזעלכעס, וואס וועט אויך זיין טשיקאוועס און איזאר ווען אין אזאט קומאמאל נישט ארויס די פיי־פעלער פון מיל — און הכרח פאסטו־לער עגטשווונגען געווארען, אויסגעזויגען תכ'שיאשע ערגסטע אויגען, אינגעקנוילט אינזיך פערטיליעס און וואר־זשאק האט אנגעהויבען:

— אין געווען א פאסטובעל.

צווישען נגרדיגע קשאקעס און פעלד האט עס זיך א געצעלטעלע אויסגעעפנט, האבען די קשאקעס קומאמאל נישט גע־רוהרט נאר אויבנג זיך געשאטעלט פון אלעסטען וויטעלע און אפילו פון א קלוינטשיג נוף־עלע פון א קוים־זשאבאר פלוגעלע, ווען די פערשווערגע פוסעלער האבען עס נאר לוילט אנגערוהרט, דערי־בער האט דאס פאסטובעל שטענדיג צו־זאמען מיט די קשאקעס געצוטשרט און זיך געקרטשעט פאר שרעק.

אז די זון איז נאר וואס אויפגעגאנגען אין דאס פאסטובעל דער ערשטער גע־ווען, וואס האט זיך דערפון באלד דער־וויסט, גאלדענע זון־שפיזען האבען די קשאקעס דורכלעכערט און דעם פאס־טובעל א צעשטויבטע פרישע אויגע אין ווייטע־ווייטע ווייטע ווייטע אויגען אין אזאט קומאמאל נישט ארויס די פיי־פעלער פון מיל — אין הכרח פאסטו־לער עגטשווונגען געווארען, אויסגעזויגען תכ'שיאשע ערגסטע אויגען, אינגעקנוילט אינזיך פערטיליעס און וואר־זשאק האט אנגעהויבען:

— אין געווען א פאסטובעל.

אזוי ווי אין גרדיגע קשאקעס און פעלד האט עס זיך א געצעלטעלע אויסגעעפנט, האבען די קשאקעס קומאמאל נישט גע־רוהרט נאר אויבנג זיך געשאטעלט פון אלעסטען וויטעלע און אפילו פון א קלוינטשיג נוף־עלע פון א קוים־זשאבאר פלוגעלע, ווען די פערשווערגע פוסעלער האבען עס נאר לוילט אנגערוהרט, דערי־בער האט דאס פאסטובעל שטענדיג צו־זאמען מיט די קשאקעס געצוטשרט און זיך געקרטשעט פאר שרעק.

אז די זון איז נאר וואס אויפגעגאנגען אין דאס פאסטובעל דער ערשטער גע־ווען, וואס האט זיך דערפון באלד דער־וויסט, גאלדענע זון־שפיזען האבען די קשאקעס דורכלעכערט און דעם פאס־טובעל א צעשטויבטע פרישע אויגע אין דער פרישער לופט אויפגעגאסן. אין דער ווייטער־ווייטע אויגע אין אזאט קומאמאל נישט ארויס די פיי־פעלער פון מיל — אין הכרח פאסטו־לער עגטשווונגען געווארען, אויסגעזויגען תכ'שיאשע ערגסטע אויגען, אינגעקנוילט אינזיך פערטיליעס און וואר־זשאק האט אנגעהויבען:

— אין געווען א פאסטובעל.

אין דער ווייטער־ווייטע אויגע אין אזאט קומאמאל נישט קיין רש־זאלטאט פון ווילען, חלומות, פארגרייג־גען און ציפלען?

עס אין געווארען א גייער „סמאפוס קומא", אין מארשאל האט זיך צוגעפאסט צו אהם.. געפארען קיין פאריז, פער־מוגרגט ווי אנ'ארוואסט פרינצעסען, וואס זענען אויהם געווען פרעמד און אנג־פערשטענדלוך, אין געוואנען דעם פרא־צעס. אפשר זיין טראגעדיע אין, וואס ער האט נישט פערשטאנען — נישט מיט דער לאנגיג, נאר מיט דעם גאנצען אינ־טעלעקט, מיט דעם נייסטיגען אויך — די נייע פרינצעסין פון דער צייט. ער האט געזוכט, נישט ווייטער צו ליב וואס און נישט גלויבערייג און דעם גוטען פון דעם זיג.

אין ווייל ער האט קומאמאל נישט תו־פס געווען דעם מאמענט פון דער גייער געשלטעט, ווייל ער ווייסט נישט — און ווייסען מיינט האבען אין זיך, זעהען פלא כמיש — די נייע צייט, פערשטעהט ער אויך נישט, ער, דער לאנגער קאפ, די פאכטקעטענען פון זיין אינגעגנס זיג. עס אין אזהם נישט קלאר, אז דאס וואס דער אמעריקאנער ירישער קאנגרעס מיט אוצט — אין אזוי שפעט — וואלטען ווען בערארפט געמען ווערען שוין לאנג, אין נישט פלוין פון צייט צו צייט, בשעת הדחק, נאר סיסטעמאטיש, אינאנטער־בראכען. מיר לעבען אין צייט פון גייע פארמאציעס. אויף ישרען געבוים. אין דעם גאסטגען, אין דעם שאנאנטשען, אין דעם ווערטשאפטלוכען לעבען. אין דער הויפט־מאטור פון דער גייער צייט אין: בערעכטיגונג פון דער אנדרוזרגע לומעס, זיי אזוי זיי זאל נישט זיין, וואס פאר א פלאץ זי זאל נישט פערגעסען אין דער וועלט. דאס וואס מען רופט אן „מונארכיזשען־רעכט", אין בלויז א נייט גלאנץ פארמולע פאר דעם ראזונען רא־דיקאל־ווערקערען מאמענט. עס אין די גוטקעגיג פון דעם בעריך: „קוואנטי־טעט", גרויס אין קלוין, פיל אין וועניג, די קוואנטיטעט ווערט קוואליטעט.

אין דאס אין אפשר דער גרעסטער פעות פון מארשאל'ן. אין דאס אין אויך דער פעהלער פון זיין גאנצער פאליטי, וואס ער לעבט תמיד אין דער וועלט פון קוואנטיטעט, אין דער וועלט פון קוואנטיטאטיווער לעסיע אין אנהרע דערערייגלונג.

עס אין א פעהלער פון ווייסען אין נוט פון ווילען. אפשר דער פעהלער פון יע־דען אמעריקאנער מעגשען. אין דערפאר מאגען זיי, די אמעריקאנער, נאך נישט פערשטעהען די אייראפעאישע פראבלע־מען, דעם ווערהאט אין דעם צער, די חבלי־לידה פון דער גייער וועלט. עס אין א גרייג נישט צו ווייסען.

דער פעלדמארשאל אין דער לאבאראטאריע

(ענדע פון זייט 6).

אין דען געשיכטע, אויב נישט קיין רש־זאלטאט פון ווילען, חלומות, פארגרייג־גען אין ציפלען?

עס אין געווארען א גייער „סמאפוס קומא", אין מארשאל האט זיך צוגעפאסט צו אהם.. געפארען קיין פאריז, פער־מוגרגט ווי אנ'ארוואסט פרינצעסען, וואס זענען אויהם געווען פרעמד און אנג־פערשטענדלוך, אין געוואנען דעם פרא־צעס. אפשר זיין טראגעדיע אין, וואס ער האט נישט פערשטאנען — נישט מיט דער לאנגיג, נאר מיט דעם גאנצען אינ־טעלעקט, מיט דעם נייסטיגען אויך — די נייע פרינצעסין פון דער צייט. ער האט געזוכט, נישט ווייטער צו ליב וואס און נישט גלויבערייג און דעם גוטען פון דעם זיג.

אין ווייל ער האט קומאמאל נישט תו־פס געווען דעם מאמענט פון דער גייער געשלטעט, ווייל ער ווייסט נישט — און ווייסען מיינט האבען אין זיך, זעהען פלא כמיש — די נייע צייט, פערשטעהט ער אויך נישט, ער, דער לאנגער קאפ, די פאכטקעטענען פון זיין אינגעגנס זיג. עס אין אזהם נישט קלאר, אז דאס וואס דער אמעריקאנער ירישער קאנגרעס מיט אוצט — אין אזוי שפעט — וואלטען ווען בערארפט געמען ווערען שוין לאנג, אין נישט פלוין פון צייט צו צייט, בשעת הדחק, נאר סיסטעמאטיש, אינאנטער־בראכען. מיר לעבען אין צייט פון גייע פארמאציעס. אויף ישרען געבוים. אין דעם גאסטגען, אין דעם שאנאנטשען, אין דעם ווערטשאפטלוכען לעבען. אין דער הויפט־מאטור פון דער גייער צייט אין: בערעכטיגונג פון דער אנדרוזרגע לומעס, זיי אזוי זיי זאל נישט זיין, וואס פאר א פלאץ זי זאל נישט פערגעסען אין דער וועלט. דאס וואס מען רופט אן „מונארכיזשען־רעכט", אין בלויז א נייט גלאנץ פארמולע פאר דעם ראזונען רא־דיקאל־ווערקערען מאמענט. עס אין די גוטקעגיג פון דעם בעריך: „קוואנטי־טעט", גרויס אין קלוין, פיל אין וועניג, די קוואנטיטעט ווערט קוואליטעט.

אין דאס אין אפשר דער גרעסטער פעות פון מארשאל'ן. אין דאס אין אויך דער פעהלער פון זיין גאנצער פאליטי, וואס ער לעבט תמיד אין דער וועלט פון קוואנטיטעט, אין דער וועלט פון קוואנטיטאטיווער לעסיע אין אנהרע דערערייגלונג.

עס אין א פעהלער פון ווייסען אין נוט פון ווילען. אפשר דער פעהלער פון יע־דען אמעריקאנער מעגשען. אין דערפאר מאגען זיי, די אמעריקאנער, נאך נישט פערשטעהען די אייראפעאישע פראבלע־מען, דעם ווערהאט אין דעם צער, די חבלי־לידה פון דער גייער וועלט. עס אין א גרייג נישט צו ווייסען.

ווי לעבט זיך אין תל-אביב

מ. קארעסב. מאר'ן „לאדזער טאגעבלאט"
— פון —
י. המוזר.

תל־אביב, פאריז, ניו־יארק, שוטאגא אין מוניציפאל — זאגען לויט. טעות! תל־אביב אין נישט פערי־ידישער פראנ־צויזישער מארשל, אין נישט אמעריקא־נוזרמער ירושלים מ־מסטר. תל־אביב, דאס אין די ירשטע ירושלים שטארט. אויך שטרייט אינטער בערג ווערטער: אין ער־שטע, אין ירושלים.

אין נאנצען לאנד, אפשר אפילו אין ירושלים, מרעפסטו נישט דעם אלזוינטו־נען, פולפארבענען קפיץ־גליות ווי אין תל אביב. פון אמעריקאנזזנרטען ירושלים „יענקי" ביז דער ארטסער מאלראוואנ־טע ירעגע, פון דעם פארזוכער מארש מארשאזעל ביז דעם כתריאלבקער מנחם מענדיל, פאנ'ם עלט אויראפעאישען רושענטעלטען ביז דעם פרומ־ווזמטען מיט פון תימער אויסגעמטשעטען ירען אין פון זומרעגעם ספרדישען ביז דעם סתם אשכנזישען ירען.

אלע די צוזאמען שטעמפלען דעם פאס־ראמטער פון תל־אביב. דאס זעהסטו אין די מעגשען־מיפען אויף די נאסען, דאס פעהלסטו אין די צעהנדליגע הויזער־סמוילען פון אויסען אין בעזונדערס אין אינערען. דאס הערסט אין די פערשורע־גע אויכשפראכען פון'ם השפראאיש.

א לעבעדיגער מאנומענט פון דעם נאנצען ירישען פאלק אין אלע זיינע שא־מירונגען אין ניואנסען, וועלכע ער האט פעקומען אין משך פון דורות־לאנג אין גלות, אויפער אלע פערוואר־פעסטע וויג־קעלעך פון דער ערד. אלע האט מען אחער מיטגעבראכט.

אין דא האט מען געטראפען ארום־שווענען אין דער לופט דעם אלטען פע־מערלוכען, וויל ער ווייסט נישט — אין ווייסען מיינט האבען אין זיך, זעהען פלא כמיש — די נייע צייט, פערשטעהט ער אויך נישט, ער, דער לאנגער קאפ, די פאכטקעטענען פון זיין אינגעגנס זיג. עס אין אזהם נישט קלאר, אז דאס וואס דער אמעריקאנער ירישער קאנגרעס מיט אוצט — אין אזוי שפעט — וואלטען ווען בערארפט געמען ווערען שוין לאנג, אין נישט פלוין פון צייט צו צייט, בשעת הדחק, נאר סיסטעמאטיש, אינאנטער־בראכען. מיר לעבען אין צייט פון גייע פארמאציעס. אויף ישרען געבוים. אין דעם גאסטגען, אין דעם שאנאנטשען, אין דעם ווערטשאפטלוכען לעבען. אין דער הויפט־מאטור פון דער גייער צייט אין: בערעכטיגונג פון דער אנדרוזרגע לומעס, זיי אזוי זיי זאל נישט זיין, וואס פאר א פלאץ זי זאל נישט פערגעסען אין דער וועלט. דאס וואס מען רופט אן „מונארכיזשען־רעכט", אין בלויז א נייט גלאנץ פארמולע פאר דעם ראזונען רא־דיקאל־ווערקערען מאמענט. עס אין די גוטקעגיג פון דעם בעריך: „קוואנטי־טעט", גרויס אין קלוין, פיל אין וועניג, די קוואנטיטעט ווערט קוואליטעט.

אין דאס אין אפשר דער גרעסטער פעות פון מארשאל'ן. אין דאס אין אויך דער פעהלער פון זיין גאנצער פאליטי, וואס ער לעבט תמיד אין דער וועלט פון קוואנטיטעט, אין דער וועלט פון קוואנטיטאטיווער לעסיע אין אנהרע דערערייגלונג.

עס אין א פעהלער פון ווייסען אין נוט פון ווילען. אפשר דער פעהלער פון יע־דען אמעריקאנער מעגשען. אין דערפאר מאגען זיי, די אמעריקאנער, נאך נישט פערשטעהען די אייראפעאישע פראבלע־מען, דעם ווערהאט אין דעם צער, די חבלי־לידה פון דער גייער וועלט. עס אין א גרייג נישט צו ווייסען.

תל־אביב, פאריז, ניו־יארק, שוטאגא אין מוניציפאל — זאגען לויט. טעות! תל־אביב אין נישט פערי־ידישער פראנ־צויזישער מארשל, אין נישט אמעריקא־נוזרמער ירושלים מ־מסטר. תל־אביב, דאס אין די ירשטע ירושלים שטארט. אויך שטרייט אינטער בערג ווערטער: אין ער־שטע, אין ירושלים.

אין נאנצען לאנד, אפשר אפילו אין ירושלים, מרעפסטו נישט דעם אלזוינטו־נען, פולפארבענען קפיץ־גליות ווי אין תל אביב. פון אמעריקאנזזנרטען ירושלים „יענקי" ביז דער ארטסער מאלראוואנ־טע ירעגע, פון דעם פארזוכער מארש מארשאזעל ביז דעם כתריאלבקער מנחם מענדיל, פאנ'ם עלט אויראפעאישען רושענטעלטען ביז דעם פרומ־ווזמטען מיט פון תימער אויסגעמטשעטען ירען אין פון זומרעגעם ספרדישען ביז דעם סתם אשכנזישען ירען.

אלע די צוזאמען שטעמפלען דעם פאס־ראמטער פון תל־אביב. דאס זעהסטו אין די מעגשען־מיפען אויף די נאסען, דאס פעהלסטו אין די צעהנדליגע הויזער־סמוילען פון אויסען אין בעזונדערס אין אינערען. דאס הערסט אין די פערשורע־גע אויכשפראכען פון'ם השפראאיש.

א לעבעדיגער מאנומענט פון דעם נאנצען ירישען פאלק אין אלע זיינע שא־מירונגען אין ניואנסען, וועלכע ער האט פעקומען אין משך פון דורות־לאנג אין גלות, אויפער אלע פערוואר־פעסטע וויג־קעלעך פון דער ערד. אלע האט מען אחער מיטגעבראכט.

אין דא האט מען געטראפען ארום־שווענען אין דער לופט דעם אלטען פע־מערלוכען, וויל ער ווייסט נישט — אין ווייסען מיינט האבען אין זיך, זעהען פלא כמיש — די נייע צייט, פערשטעהט ער אויך נישט, ער, דער לאנגער קאפ, די פאכטקעטענען פון זיין אינגעגנס זיג. עס אין אזהם נישט קלאר, אז דאס וואס דער אמעריקאנער ירישער קאנגרעס מיט אוצט — אין אזוי שפעט — וואלטען ווען בערארפט געמען ווערען שוין לאנג, אין נישט פלוין פון צייט צו צייט, בשעת הדחק, נאר סיסטעמאטיש, אינאנטער־בראכען. מיר לעבען אין צייט פון גייע פארמאציעס. אויף ישרען געבוים. אין דעם גאסטגען, אין דעם שאנאנטשען, אין דעם ווערטשאפטלוכען לעבען. אין דער הויפט־מאטור פון דער גייער צייט אין: בערעכטיגונג פון דער אנדרוזרגע לומעס, זיי אזוי זיי זאל נישט זיין, וואס פאר א פלאץ זי זאל נישט פערגעסען אין דער וועלט. דאס וואס מען רופט אן „מונארכיזשען־רעכט", אין בלויז א נייט גלאנץ פארמולע פאר דעם ראזונען רא־דיקאל־ווערקערען מאמענט. עס אין די גוטקעגיג פון דעם בעריך: „קוואנטי־טעט", גרויס אין קלוין, פיל אין וועניג, די קוואנטיטעט ווערט קוואליטעט.

אין דאס אין אפשר דער גרעסטער פעות פון מארשאל'ן. אין דאס אין אויך דער פעהלער פון זיין גאנצער פאליטי, וואס ער לעבט תמיד אין דער וועלט פון קוואנטיטעט, אין דער וועלט פון קוואנטיטאטיווער לעסיע אין אנהרע דערערייגלונג.

עס אין א פעהלער פון ווייסען אין נוט פון ווילען. אפשר דער פעהלער פון יע־דען אמעריקאנער מעגשען. אין דערפאר מאגען זיי, די אמעריקאנער, נאך נישט פערשטעהען די אייראפעאישע פראבלע־מען, דעם ווערהאט אין דעם צער, די חבלי־לידה פון דער גייער וועלט. עס אין א גרייג נישט צו ווייסען.

אונזער ארבייט אין א"י.

(ענדע פון זייט 5).

אויף די גאסען, פון בית־הפועלים, פון בית־עם און פון סתם הייזער אין צרים.

אז ס'אין לוילט צו בשטרייבען: דו־רות לאנג אין דאס ליד געווען פער־שפארט אין הארץ פון יודען, וועלכער האט נישט געקענט אין נישט געטארט זינגען. צאיגנר ברויט עס צרים, עס צו־נישט זיך אין שווייט אין דעם ירישען פרייען תל־אביב. דאס ליד פון שאפען פון פרייהייט אין פאטערלאנד.

אין דאס אפשר ערנסט־לאזונגייט קונדערשער אויפטו?

בלייב שטעהן אין א שבת־צונעלט (אן אפילו אין א וואכענטאג) בייט אפישען־טאפלע: צעהנדליגע פאר־בוגע בלעטער רופען דיך—צו ערנסטע לימערארישע פארטראגען, צו פערשי־דענע ספעציאלוסטישע בעהאנדלונגען, פארטוואישע אין וויסענשאפטליכע פער־זאמלונגען.

איך נעם ספעציעל פון דייגעטוענען דעם פרייטאג'דיגען „האריץ" אין „דבר" אין מאך פאר דער אנ'אויכאנג פון דער לראגיג. די נוטערען זענען פון 6־טען מאי 1927:

דייגט אויף דער נאבט:

— 8 אז. אין קלאב פון „אחדות העבודה" א חברים געשפרעך: ארגאנ־זירטע ארבייט. עפענט ה' נאלאמב. אינ־טרים פרייז.

— 8 אז. אין וואוינונג פון „הפועל הצעיר" ה' געלפאנד אינבער: אריזיקל־טור אין אינדוסטריע אין אונזער קאלאן גזיאציע.

— 8 אז. אין „בדר מגיני רשפה" ה' זשלכאוויצקי: צו אנזער פונגפטען יאהר.

— 9 אז. אין „נוער העובר" פאר־טראג פון יעקב פילמאן אומער שלום אש אין פרץ הירשביין.

שבת אין דער פרוה:

— 9 אז זייגער אין „אחדות העבודה", אין צימער פון פארבאנד אין בעקער ווערען מגדליאל.

— 9½ ר ה כ'ן „רפועל" א לעקציע אין בער שומען אין שופען אויפ'ן ירקון.

— 9½ אין „בית הפועלים, פארט־זעצונג פון דער פערזאמלונג פון אונ־וואיגער אין צעלטען אין פאלאסטינע.

— 10 אז. דער לעצטער פארטראג פון ח' פעלער אומער סעקרעטאריאט.

— 10 אין „ועדת התרבות", רחוב יבנה 19, פערזאמלונג פון לעהרער אויף אונזער קורסען.

— 11 אין „אהל" אויסשטעלונג פון מארשנע קונסטלער.

— 11 אין סינעמא „ערן" דורך דער קולטור־סעקציע פון דער שטארט־פער־וואלטונג א פארטראג: אין דער וועלט פון ענטדעקונגען און ערפינדונגען.

שבת נאכמיטאג:

— 1 אזייגער אין „נוער העובר", די לעקציע פון שווייגער אין תנ"ך.

— 2 אזייגער אין „נוער רעובר" די לעקציע פון דר. קיפלמאן: געשיכטע פון דער נאציאנאלער בעוועגונג.

— 3 אין ארגאנזיאציע פון בעלי מלאכות פארטראג פון ה' בכסלי „פון באזעל ביז סאן־רעמא".

— 3½ אין דער גרויסער שול פארט־ראג פון הרב ליפאוויץ אומער „פרק אבות".

— 4½ אין דער גרויסער ש ל א שער אין כפר העיקרים פון ר' יוסף אלבי.

— 5 אין „ועדת התרבות" דער קרייז פון לימערארטור־קורסען, לייטונג ה' ייבין.

שבת אויף דער נאכט:

— 8 אז. אין קלאב „אחדות העבודה" פארטראג פון ח' מארוב; די ארבעטער אין וואהלען אין די שטארט פערוואל־טונגען.

— 9 אין גומנאזיע זאל, פארלעזונג פון „ר' אבא הארל'ן אויפטאר ז. י. אנכי.

— 9 אין „מוזעאום פון לאנד פרא־דוקציע" א יום טוב צום צווייטען יאהר עקזיסטענץ.

לען ארויך מיט געוועלד די אלע קלוי־גע כעלדונגען, דאן די אנדערע אויף ספע ציעלע אפישען אין די נאסען, דרייגג ארייין אין דער פערשווערגע־פער־וואלטונג א פארטראג: אין דער וועלט פון עגטדעקונגען און ערפינדונגען.

שבת נאכמיטאג:

— 1 אזייגער אין „נוער העובר", די לעקציע פון שווייגער אין תנ"ך.

— 2 אזייגער אין „נוער רעובר" די לעקציע פון דר. קיפלמאן: געשיכטע פון דער נאציאנאלער בעוועגונג.

— 3 אין ארגאנזיאציע פון בעלי מלאכות פארטראג פון ה' בכסלי „פון באזעל ביז סאן־רעמא".

— 3½ אין דער גרויסער שול פארט־ראג פון הרב ליפאוויץ אומער „פרק אבות".

— 4½ אין דער גרויסער ש ל א שער אין כפר העיקרים פון ר' יוסף אלבי.

— 5 אין „ועדת התרבות" דער קרייז פון לימערארטור־קורסען, לייטונג ה' ייבין.

שבת אויף דער נאכט:

— 8 אז. אין קלאב „אחדות העבודה" פארטראג פון ח' מארוב; די ארבעטער אין וואהלען אין די שטארט פערוואל־טונגען.

— 9 אין גומנאזיע זאל, פארלעזונג פון „ר' אבא הארל'ן אויפטאר ז. י. אנכי.

— 9 אין „מוזעאום פון לאנד פרא־דוקציע" א יום טוב צום צווייטען יאהר עקזיסטענץ.

לען ארויך מיט געוועלד די אלע קלוי־גע כעלדונגען, דאן די אנדערע אויף ספע ציעלע אפישען אין די נאסען, דרייגג ארייין אין דער פערשווערגע־פער־וואלטונג א פארטראג: אין דער וועלט פון עגטדעקונגען און ערפינדונגען.

אין דער ווייטער־ווייטע אויגע אין אזאט קומאמאל נישט ארויס די פיי־פעלער פון מיל — אין הכרח פאסטו־לער עגטשווונגען געווארען, אויסגעזויגען תכ'שיאשע ערגסטע אויגען, אינגעקנוילט אינזיך פערטיליעס און וואר־זשאק האט אנגעהויבען:

— אין געווען א פאסטובעל.

צווישען גרדיגע קשאקעס און פעלד האט עס זיך א געצעלטעלע אויסגעעפנט, האבען די קשאקעס קומאמאל נישט גע־רוהרט נאר אויבנג זיך געשאטעלט פון אלעסטען וויטעלע און אפילו פון א קלוינטשיג נוף־עלע פון א קוים־זשאבאר פלוגעלע, ווען די פערשווערגע פוסעלער האבען עס נאר לוילט אנגערוהרט, דערי־בער האט דאס פאסטובעל שטענדיג צו־זאמען מיט די קשאקעס געצוטשרט און זיך געקרטשעט פאר שרעק.

אז די זון איז נאר וואס אויפגעגאנגען אין דאס פאסטובעל דער ערשטער גע־ווען, וואס האט זיך דערפון באלד דער־וויסט, גאלדענע זון־שפיזען האבען די קשאקעס דורכלעכערט און דעם פאס־טובעל א צעשטויבטע פרישע אויגע אין דער פרישער לופט אויפגעגאסן. אין דער ווייטער־ווייטע אויגע אין אזאט קומאמאל נישט ארויס די פיי־פעלער פון מיל — אין הכרח פאסטו־לער עגטשווונגען געווארען, אויסגעזויגען תכ'שיאשע ערגסטע אויגען, אינגעקנוילט אינזיך פערטיליעס און וואר־זשאק האט אנגעהויבען:

— אין געווען א פאסטובעל.

אזוי ווי אין

נויט

(בילדער פון הונגערנדע)

— פון —
יוסף טורקא

צוזוי פאַרשאַפט הונגערן. יודן־וויבער אין די שטאַלץ געסלעך אויף באַלוט אין דאַרפאַשאַמש ראַנגלען זיך אין גויס. פרויס אין געוואַלן אַ תאוה, אַ לוזרעניטאַלט.

אין קינדער רוסען די מאַמעס פאַר די פאַרטיגער און וויגען אין נאַם אַרויס:

— מיך הונגערט, גיב מיר ברויט!

אויף די טרעפּ אויף בערשן יאַכעלע־וומש׳ס נאַם זיצט אינגער אַ יוד אַרום אַ געזעמעל בערדיגע וועכער און ווימעלט פאַר זיך פינגאַרער אַ קאַנווע פון די ברוינע בלאַרונגער שטחים פעטע ערד, וואו אפילו יודישע זעלבער פלעגן אַמאָל בעקומען צו עסען פון מערבי מלך, און הונט, מ׳שטיינסגעזאַגט, און דער הונט? ער זיפצט מיט אַך, צושפּרייט בענדע הענד, גלייך ער וואָלט געזעסן אויף דער וועבאַנק אונטער׳ן וועב־שטהל, פונהרעניג דעם סצעפּטער אויף דעלטס און לינקס און פרומט מיט בומערנוש אונ־ער:

— נעם די מאַרבע, גיב אין די הענער...

צוזאַמען זיך די מרוישרינע פינסטערע פינטער פון די מיטעל־יאָהרינע און עלטערע יודן־וועבער יאָגן אויף דער וועבאַנק אונטער׳ן וועב־שטהל, פונהרענ־רינ דעם סצעפּטער אויף דעלטס און לינקס און פרומט מיט בומערנוש אונ־ער:

— נעם די מאַרבע, גיב אין די הענער...

צוזאַמען זיך די מרוישרינע פינסטערע פינטער פון די מיטעל־יאָהרינע און עלטערע יודן־וועבער יאָגן אויף דער וועבאַנק אונ־ער: וועבער אין די שמאַלע געס־שך זעגען נישטאַ קיין יאָגע. זיי ווערען אָנגערהיט אַלט און גרוי.

„ווילקע", דאַס מרוישרינע „ווילקע" האָט זיי שוין אויסגעזויגען דעם מאַרך פון די עצמות. נישטאַ שוין געבער קיין בוחות אפילו אָהנצוגעהען, אַ פרעג מיך, צי ס׳איז נאָך פערהאַן אויף עפּעס זיך צוריקצוטון.

פרעגט נאָר אויף דער מאַנ, קען מען שוין נישט דערלייגען אויפ׳ן געלעגער: די נאַכט יאָגט אַרויס, דער טאָג יאָגט אַרויס, און זיי ווייסען נישט, די וועבער, מיט וואָס זיי לעבען אַזוי אַרום דיי וועלט... און מאַנ אויס, טאָג אויס דאָס וועלבע: נישטאַ אויף קיין ברויט, נישטאַ אויף קיין זאַלץ, און אַז אַר און וועה צו אַזאַ לעבען!....

ווינטער, בעת די הונטער־שטאַרטישע געסלעך לויגען פערזונקען און שניי בון אינבער׳ן נאַרטעל, ווען די הונדלעך טאַ־פּיען זיך און וואַסער און אין בלאַטע פון אַלע זייטען — דעמאָלטווערטראַגעשריי פון די הונגערנדע וועבער־משחות שטיל פערדעקט און בכבוד. נאָר אויגען פון קינסטלער און דאָס געפּהל פון גרויסע און ברייטע הערצער קאָנען אַראָפּלעזען דעם וועה און פון פון די דיק־פערפרוי־רענע אַלטע פנסטער.

זומער, ווידער, לויט די אַרינטיט אויף דער נאַס, אויף די שוועלען און רייסט זיך ווי אַ הונט פון דער קייט מיט פלכות אויף די ליפּען פון גרייז און יאָגן.

און די וועבער־געסלעך ווייסען נישט דעמען זיי זאַלען שעלטען. וואָרום פרום און גוט זעגען דאָס רוב וועבער־יודן פון די שטאַלע וועבער־געסלעך און שם שטאַרט. יעדען טאָג קאָכען זיי זיך צו־גויף און זייערע חברות און מניכים און דעם רבונו של עולם בלייבען זיי חס־ושלום גאַרנישט נישט שאַדיג.

צו שחרית, מנחה ומעריב פערזאַמלען זיי זיך און געבען אָפּ אַ שבח דעם, וואָס לעבט אייביג דערפאַר, וואָס די אויגען זייערע זעגען נאָר אַפען און זיי קאָכען זיך נאָר אַרומדרעהען. דעם אויבערגען טויל טאָג שטעהען זיי און קופּעלעך פאַר די פענסטער און שמעהען — מכות קיים פון דער וועלט, מכות דעם לעבען וואָס מעגשען לעבען אַב בתוך רחבה, און מעהר נישט.

אַמאָל, אַמאָל, קריכט זי „ווילקע" און קאָפּ אַריין. מ׳דאַרף דאָך אויפהאַל־טען אַ הויז פרויס דאַרף מען דאָך צו האָבען, לאָמיר בצמצום.

פלוצלינג בלייבען די קופּעלעך און שטאַלען געסעל פערשטומט, הערען זיך אויז און עפּעס אַ געשריי, זיי הויבען אויף די אויגען און ריכטען זיך נישט פון אַרט. זיי הערען: אַ קונד וויינט...

באַלד דערויף קומט אַן אַ אינגעשרומ־פּעגע יונגע וועבער יונגע. זי דערצעהלט וואָס דאָרט, אויף דער לאַנגעוונטער נאַס האָט זיך צוגעשטאָפּן:

— אַ מאַנע האָט שיער נישט איהר׳ס אַ אויגען קונד מיט די פיס צישטויסען. אַ שטיקעל ברויט האָט עס געוואָלט און חדר אַריין מיטנעמען. זעגען אַהער, דער אכזריות׳דיגער מאַנע בעפאַלען מענשען, טענה׳דיג׳ היתכן, וויי פאַלט דאָס אַ לויב־ליכע מאַנע אויס?...

האָט זיך די מיטער ציאַמערט: אַ מאַן האָט זי, אַז ער „גשבער", אַ מרוי־רינער וועבער. ער דרעהט זיך שוין אַרום אַ נאַנצען, פעליגען ווינטער אַהן צו האָ־בען אַ „שאָס" — צו מיר. טאָ פון וואָ זאָל זי עס נעמען די אַרינע מאַנע אויף פּוויפיל ברויט פאַר אַ הויז מיט קונדער, פון וועלכע קיין אויגע קיין פערדינט נישט קיין פרומה.

פון וואָגען זאָל זי האָבען די נויט זיי צו שטילען, מענשען מוגע לויבע!

די קופּעלעך וועבער האָבען זיך צערוק אויסגעדרעהט, האָבען אַ שווערען זיפץ־געמען און נעשוויגען, ווי בשעת אַ לויה.

דוד קונסקער זיצט אַ נאַנצען טאָג אויף דער שטעל פון זיין שטוב. די וועבע־שטהלען האָבען שוין פון מיטען ווינטער אַן קיין גראַשען נישט פערדינט — טאָ פון וואָ, מענשען מוגע לויבע, נעמט מ׳דאָך?

דערום איז דאָס דוד אַזאַ פערזיאויש־טער, אַז ער רעדט זעלטען־ווען אַ וואָרט אַרום?

אַ מוזעל האָט ער, אַ יונג קונד נאָר, קאָן זי אַביסעל נוחען אויף אַ מאַשין, האָט ער, דוד, שטילערהייט אַרויסגעטראָ־גען פון דער שטוב עפּעס אַ מוזער חפץ, אַהיים צום ווייב מיט אַ 15 גולדען מזומנ׳ע געלד.

ישראל קזשיפּאַק שעהט זיך נישט, האַנדעלט מיט פעטרישקע, אויפ׳ן מאַרק, און נאָר אין דערפריה דויסט ער אויז זייגעם אַ גוטען פרוידער אויפ׳ן אויער, בכן ער האָט שוין פערדינט אויף אַ „קו־קע".

חיים רוידא זיצט מאַקע אויך אויף דער שוועל, אָבער די יודענע זייגע אין אַ בריה׳מע: זי שטעלט אַן קליינען־בערשט, שפּייזט דאָס גאַנצע געסעל מיט שטשאַוו אין צו דעם צו, אין דער זוהן אַ ראַזוי־דער, וואָס לאַפט ישראל פרייטאָג אַ שעה־נעם נראַשען פון ראַזערען.

לאַנגער לאַבקאָווער האַנדעלט מיט זייע־רע אויגערקעס און אין צופרידען בחלקו.

די אַלע ווייס שטעוודיגע און בריה׳־שע יודען אין די וועבער־גאַסען שמייכלען און דער בארד אַריין, געהען צופרידען אַרויף דורך די וועבער־קופּקעלער און לאַכען אין די פיסטען אַריין:

— אַז שטאַרבען, זאָל אויך נישט שטאַרבען אונטער׳ן וועב־שטהל, שומים!

הערשל מ.לשטיין מיט זיין אשה גהען אַרום צווישען די שטאַרטישע גבירים, קליבען צוגוויף נרבות „פאַר בכבוד׳ע חלאים", און אין דער הויס בב זיי פער־ברענגט מען אַ ליכטיגע זקנה.

זיי אין וואוילער פון אַלע אין די וועב־ער־געסלעך.

אַלע יודען וויסען עס, אָבער — ווער נאָר קאָן דאָס?

אונדרויסען לויגט אַ הערלעכער, זונ־ניגער זומער. ישראל אין זיין ווינקעל טיט בעזונדער וועה זיין פון, אַרומדרעהען זיך אויף דער וועלט ווי לחבריל, אַ הבר אין דער קלאַפּטיק פון׳ם הויזעל, און ער ווייסט נישט: צו וואָס דאָס אינגאַנ־צען?....

און שטיבער, אונגאַנצען טונקעלע, אַלט פרוגבוואַטע מיט פערשפּוגעוועטע וועגר שיקען פון זיך ישראל טאָג אַרויס זייערע בעלי־בתים, זייערע קונדער און מוטען גאַס אַרויס, נעגעצען שמאַט׳ס עטען און פראַוען אַזוי אַב אַ גרלאָ כמעט־לעבען פון יודען וואָס אַרבייטען, האַלטען אויף די אויגען און ווייסען נישט צו וואָס פאַר אַ תכלית.

פאַלט נאָר צו דער אַוועגד לויגען אַלע, גרייז און יונג, קונד און קוטע און די קוי־טיגע גלעגער׳ס און שפּוטען אינצוגוויז אויס שטיקער לויגען, לויגען וואָך צו נאַנ־צע געלט און זייערע אויערען פערנעמען שטענדיג די געמאַסטענע טריט פון דער שוואַרצער עגלה, וועמענס טרויער־פער־שלייערטע פערד עס שאַקלען צו זיי די טרויערנג־פינסטערע וועבער־יודען, מיט די קעפּ, אַזוי צו זאָגען:

— יאָ, יאָ... מ׳עס נאָך דער אויך קו־מען.. נעשמאַרבען ביכסי שוין סוי־ווי־סוי, — נישטאַ קיין צייט דיך אויעקצו־רוימען ר׳ יוד — — —

חאָט אויגעצויגען די קישקעס און גע־ברענגט אַ נוזה־מאַשען און דער שטוב אַריין.

חונגט אין דאָס קונד די פרנסה־נעבע־רין.

אומשטענדיג־נעזאָגט — מ׳איז אויהם, דויר׳ן נאָר מקנא.

קאַרטען געהט לאַ־עלינו אונגאַנצען אויס ווי אַ לוכס. נושטאַ פון וואָ צו נע־מען אויף אַ כזית. די משפחה איז שוין טוד געוואָרען פון געבען. אַז ס׳קאָמט צו זון־אונטערגאַנג, לויגען שוין אַלע אויף די געלעגערס, אין וואָר־ווער עס קרעכצט נאָך אַ וואַלטערנגער פון פעט אַראָב מחמת רשם אומגעזעמיגטען חונגער.

האָט ער געהאַט אַ יונגעל, דער קאָר־מען, איז עס ערגעץ־וואו פערשוואונדען גע־וואָרען, אין מאַטע־מאַטע וויסען נישט וואָ ער איז אַהינגעקומען.

לויט זאָגען, אַז ער האָט זיך „ארי־בערגעלאָפען" קיין ארץ־ישראל.

ער, דער מאַטע אַלטן איז שוין אונ־נאַנצען פער׳מרה־שחורה׳ט און וועט — הלואי נישט אונגעזען אַהין צו זיין גוט־צעהן־יעהריגער מאַלטער.

ישנע איז משגיח געוואָרען פון צער, וואָס זי האָט זיך אַנגעזעהען בעם מאַ־מען דעם וועבער, שעלמען האָט זי זיך געוואָלט דערפאַר, וואָס דער מאַטע איז אַזאַ אינבעהאַלטענער, און אינגמאַל, און אַ בלייבען בעגיגען איז זי איינגעגאַנגען ווי אַ הינדעלע, אַהן אַ מינדעסטען קרעכץ אויגען האָט מען נאָך בב איהר גע־מראַקען נאַסע.

אודאי געוויינט פון צער, וואָס זי קאָן זיי נישט העלפען, דער שטילער, בעל־הבת׳ישער שמיט.

דאָס שטאַלע געסעל וויינט:

אַז אויך דעם שוואַרצען מעגרעל איז אַ רחמנות זיין אינגען אַרומדרעהען זיך, און ער וויינט זיך נישט אויף דער לוכ־מיגער שיין. ער זיצט און שטויב׳ און מ׳זאָגט, אַז אַזוי שטילערהייט, בכבוד׳־ערהייט ווייל ער אַוועגגעהען פון דער וועלט...

האָט ער חתונה געמאַכט זיין אונצוי־גע מאַלטער — אַ גלוק־שידוך געווען. שוין נישט קיין וועבער געבען־מען פאַר אַ אייזעם, האָט זיך יעגער פערקודלט באַלד נאָך דער חתונה, און דייגט צוקוקט ער דעלעט שוין זיינע לעצטע אַטעמס אויס... אַ דעלעוויצער געוואָרען, און דיקא אַ וואוילער יונגערמאַן, אַז דעם גאַנצען וועבער־געסעל איז ער אַ שאַר. —

נאָר אַ קליינער טייל יודען פון די וועב־ער־געסלעך איז זיך מסגל „צוהעלפען" מ׳ווייסט נישט ווען און ווי אַזוי, בכ־פען זיי זיך ארויס פון שטוב און נישטאַ זיי אין נאַם.

שיע לוטוואַק געמט זיך דאָס שטעקעל אין האַנד אַריין, געהט שטילערהייט אויפ׳ן דאַרף אַרויס, „האַקט" זיך דאָרט אונטער ווי אַ נאַיאַוועל און קומט נאָך אַ „הונגעריגער צוגטר", צו וועל־כען עס האָבען געשטראַמט מעגשען פון אַלע ווינקעלען. די שכינה פון מעזשיבעזש האָט אַרויבערגעוואַרערט קיין מעזרימש. פלעגען חסידים זאָגען, אַז די קרעשה פון דער שטאַרט דערפיהלט זיך באַלד ווי מען קומט נאָר אַן צו דער גרענעץ פון שטאַרט, גרעבערע גפשות זעגען אַבער אַרטש מישג די דאָזיגע קרעשה, ווען זיי קומען צום רבינ׳ס הויז.

נישט אַלע תלמידים פונ׳ם בעש״ט זעגען אַריבערגעגאַנגען צום „מגיד". ער האָט אָבער געוואָגט נייע גרויסע אַנ־הענגער, צווישען וועלכע עס האָבען זיך געפונען עטליכע לומוושע רבנים, אַ שטיי־גער ווי: ר׳ נחום טשערנאָבלער, ר׳ מענ־דיל וויטעבסקער, ר׳ ישראל פּאַלאַטיקער, ר׳ אהרן קאַרלינער, ר׳ יחיאל מיכל קאַזו־נער און נאָך אַנדערע. אינמער ר׳ בער׳ס פּהרונג איז אויך די פאַרטיי געוואָקסען פון 10 טויזענד חסידים, וואָס ר׳ בער האָט אויבערגענומען בירושה פונ׳ם בעש״ט, איז שפּעטער אנגעוואַקסען אַ מחנה פון אַרויבער הונדערט טויזענד — און די ווערקונג זייערע האָט זיך אָנגע־שלאָגען בנו און ווילנא, וואו עס האָט זיך באַלד געגרינדעט און געהויבען אַ חסידישע כתה.

פלעגען זיך דאָן תמיד געפינען אין מעזרימש הונדערטער מענשען, וואָס זע־גען געווען ווי צוגעבונדען צו ר׳ בער׳ן מיט לויב און לעבען. ישראל וואַרט פונ׳ם „מגיד אין בב זיי געווען ווי אַ הייליגע עגטפּלעקונג, און וועלכער עס האָט דאָן אויסלוכער אויסגעפונען די מופּסטע רמ־זים. אפילו זיינע „שיחות חולין" זעגען אויסגעטוויטשט געוואָרען אויפ׳ן חיילונ־כמען אופן. אַרעדע האָבען זיך דאָנאַר אויגגעקוקט און זיין געוועהנליכען נאַנג, ווי ער טוט זיך אַן אָדער ווי ער טוט זיך אויס זיינע מלבושים, צו געפונען און דעם געטליכע סודות. ר׳ ישראל קאַזו־נוצער, וועלכער אין געוועזן פון ר׳ בער׳ס תלמידים, דערצעהלט, אַז אויבער ער האָט אָנגעהויבען פאַרען צום „מגיד", האָט ער דערבעלערט אַלט הונדערט קבלה־ספרים, און ווען ער איז דערנאָר געקומען צום „מגיד", האָט ער ערשט גע־זעהען, אַז ער האָט נאָך נאָר נישט גע־לערנט.

נלייך ווי דער בעש״ט האָט אויך ר׳ בער אַלען נאָר נישט געשריבען. אַלעס וואָרען אַ „הייליגער צעגטר", צו וועל־כען עס האָבען געשטראַמט מעגשען פון אַלע ווינקעלען. די שכינה פון מעזשיבעזש האָט אַרויבערגעוואַרערט קיין מעזרימש. פלעגען חסידים זאָגען, אַז די קרעשה פון דער שטאַרט דערפיהלט זיך באַלד ווי מען קומט נאָר אַן צו דער גרענעץ פון שטאַרט, גרעבערע גפשות זעגען אַבער אַרטש מישג די דאָזיגע קרעשה, ווען זיי קומען צום רבינ׳ס הויז.

נישט אַלע תלמידים פונ׳ם בעש״ט זעגען אַריבערגעגאַנגען צום „מגיד". ער האָט אָבער געוואָגט נייע גרויסע אַנ־הענגער, צווישען וועלכע עס האָבען זיך געפונען עטליכע לומוושע רבנים, אַ שטיי־גער ווי: ר׳ נחום טשערנאָבלער, ר׳ מענ־דיל וויטעבסקער, ר׳ ישראל פּאַלאַטיקער, ר׳ אהרן קאַרלינער, ר׳ יחיאל מיכל קאַזו־נער און נאָך אַנדערע. אינמער ר׳ בער׳ס פּהרונג איז אויך די פאַרטיי געוואָקסען פון 10 טויזענד חסידים, וואָס ר׳ בער האָט אויבערגענומען בירושה פונ׳ם בעש״ט, איז שפּעטער אנגעוואַקסען אַ מחנה פון אַרויבער הונדערט טויזענד — און די ווערקונג זייערע האָט זיך אָנגע־שלאָגען בנו און ווילנא, וואו עס האָט זיך באַלד געגרינדעט און געהויבען אַ חסידישע כתה.

פלעגען זיך דאָן תמיד געפינען אין מעזרימש הונדערטער מענשען, וואָס זע־גען געווען ווי צוגעבונדען צו ר׳ בער׳ן מיט לויב און לעבען. ישראל וואַרט פונ׳ם „מגיד אין בב זיי געווען ווי אַ הייליגע עגטפּלעקונג, און וועלכער עס האָט דאָן אויסלוכער אויסגעפונען די מופּסטע רמ־זים. אפילו זיינע „שיחות חולין" זעגען אויסגעטוויטשט געוואָרען אויפ׳ן חיילונ־כמען אופן. אַרעדע האָבען זיך דאָנאַר אויגגעקוקט און זיין געוועהנליכען נאַנג, ווי ער טוט זיך אַן אָדער ווי ער טוט זיך אויס זיינע מלבושים, צו געפונען און דעם געטליכע סודות. ר׳ ישראל קאַזו־נוצער, וועלכער אין געוועזן פון ר׳ בער׳ס תלמידים, דערצעהלט, אַז אויבער ער האָט אָנגעהויבען פאַרען צום „מגיד", האָט ער דערבעלערט אַלט הונדערט קבלה־ספרים, און ווען ער איז דערנאָר געקומען צום „מגיד", האָט ער ערשט גע־זעהען, אַז ער האָט נאָך נאָר נישט גע־לערנט.

נלייך ווי דער בעש״ט האָט אויך ר׳ בער אַלען נאָר נישט געשריבען. אַלעס

ר׳ בער מעזריטשער

דעם בעל־שם־טוב׳ס נאכפאלגער.

היסטאָרישע שילדערונג

— פון —
גרשם באָדער.

נאָך דער פטירה פונ׳ם בעש״ט (ב׳ רשבועות תק״כ) איז שוין דער סיסטעם פון אַ „צדיק" אַזוי שטאַרק געווען אויס־געוואַקסען אונ׳ם חסידות, אַז אומלוכער האָט פערשטאַנען די גויסווענדיגקייט פון אַ גוייעם „וועגווייזער", וואָס זאָל פער־טרעטען די שטעלע פונ׳ם בעש״ט. האָ־בען אייניגע געוואָלט אויסקלויבען דעם בעש״ט׳ס זוהן, הערש׳ל, אַלס יורש פון זיין פאָטער׳ס פלאַץ. איז דאָס אָבער גע־ווען אַ שוואַך מענשעל מיט קאַרגע גוט־מיגע כחות. האָט מען דאָן אויסגעקלו־בען אייניגע פונ׳ם בעש״ט׳ס תלמידים, ר׳ בער מעזרימשער, וועלכער איז גע־ווען אַ למדן און אַ בעוואַסטער „מגיד" מיט אַ שטאַרקען כח־הדבר, וואָס מען האָט געזאָגט אויף אויהם, אַז מיט זיין רעדען קען ער שטיינער ווייך מאַכען און מאַכען אַ פאַרטיי פון דיין־פערפרוי־רענע אַלטע פענסטער.

זומער, ווידער, לויט די אַרינטיט אויף דער נאַס, אויף די שוועלען און רייסט זיך ווי אַ הונט פון דער קייט מיט פלכות אויף די ליפּען פון גרייז און יאָגן.

און די וועבער־געסלעך ווייסען נישט דעמען זיי זאָלען שעלטען. וואָרום פרום און גוט זעגען דאָס רוב וועבער־יודען פון די שטאַלע וועבער־געסלעך און שם שטאַרט. יעדען טאָג קאָכען זיי זיך צו־גויף און זייערע חברות און מניכים און דעם רבונו של עולם בלייבען זיי חס־ושלום גאַרנישט נישט שאַדיג.

צו שחרית, מנחה ומעריב פערזאַמלען זיי זיך און געבען אָפּ אַ שבח דעם, וואָס לעבט אייביג דערפאַר, וואָס די אויגען זייערע זעגען נאָר אַפען און זיי קאָכען זיך נאָר אַרומדרעהען. דעם אויבערגען טויל טאָג שטעהען זיי און קופּעלעך פאַר די פענסטער און שמעהען — מכות קיים פון דער וועלט, מכות דעם לעבען וואָס מעגשען לעבען אַב בתוך רחבה, און מעהר נישט.

אַמאָל, אַמאָל, קריכט זי „ווילקע" און קאָפּ אַריין. מ׳דאַרף דאָך אויפהאַל־טען אַ הויז פרויס דאַרף מען דאָך צו האָבען, לאָמיר בצמצום.

פלוצלינג בלייבען די קופּעלעך און שטאַלען געסעל פערשטומט, הערען זיך אויז און עפּעס אַ געשריי, זיי הויבען אויף די אויגען און ריכטען זיך נישט פון אָרט. זיי הערען: אַ קונד וויינט...

באַלד דערויף קומט אַן אַ אינגעשרומ־פּעגע יונגע וועבער יונגע. זי דערצעהלט וואָס דאָרט, אויף דער לאַנגעוונטער נאַס האָט זיך צוגעשטאָפּן:

— אַ מאַנע האָט שיער נישט איהר׳ס אַ אויגען קונד מיט די פיס צישטויסען. אַ שטיקעל ברויט האָט עס געוואָלט און חדר אַריין מיטנעמען. זעגען אויהר, דער אכזריות׳דיגער מאַנע בעפאַלען מענשען, טענה׳דיג׳ היתכן, ווי פאַלט דאָס אַ לויב־ליכע מאַנע אויס?...

האָט זיך די מיטער ציאַמערט: אַ מאַן האָט זי, אַז ער „גשבער", אַ מרוי־רינער וועבער. ער דרעהט זיך שוין אַרום אַ נאַנצען, פעליגען ווינטער אַהן צו האָ־בען אַ „שאָס" — צו מיר. טאָ פון וואָ זאָל זי עס נעמען די אַרינע מאַנע אויף פּוויפיל ברויט פאַר אַ הויז מיט קונדער, פון וועלכע קיין אויגע קיין פערדינט נישט קיין פרומה.

פון וואָגען זאָל זי האָבען די נויט זיי צו שטילען, מענשען מוגע לויבע!

די קופּעלעך וועבער האָבען זיך צערוק אויסגעדרעהט, האָבען אַ שווערען זיפץ־געמען און געשוויגען, ווי בשעת אַ לויה.

דוד קונסקער זיצט אַ נאַנצען טאָג אויף דער שטעל פון זיין שטוב. די וועבע־שטהלען האָבען שוין פון מיטען ווינטער און קיין קיין גראַשען נישט פערדינט — טאָ פון וואָ, מענשען מוגע לויבע, נעמט מ׳דאָך?

דערום איז דאָס דוד אַזאַ פערזיאויש־טער, אַז ער רעדט זעלטען־ווען אַ וואָרט אַרום?

אַ מוזעל האָט ער, אַ יונג קונד נאָר, קאָן זי אַביסעל נוחען אויף אַ מאַשין, האָט ער, דוד, שטילערהייט אַרויסגעטראַ־גען פון דער שטוב עפּעס אַ מוזער חפץ, אַהיים צום ווייב מיט אַ 15 גולדען מזומנ׳ע געלד.

ישראל קזשיפּאַק שעהט זיך נישט, האַנדעלט מיט פעטרישקע, אויפ׳ן מאַרק, און נאָר אין דערפריה דויסט ער אויז זייגעם אַ גוטען פרוידער אויפ׳ן אויער, בכן ער האָט שוין פערדינט אויף אַ „קו־קע".

חיים רוידא זיצט מאַקע אויך אויף דער שוועל, אָבער די יודענע זייגע אין אַ בריה׳מע: זי שטעלט אַן קליינען־בערשט, שפּייזט דאָס גאַנצע געסעל מיט שטשאַוו אין צו דעם צו, אין דער זוהן אַ ראַזוי־דער, וואָס לאַפט ישראל פרייטאָג אַ שעה־נעם נראַשען פון ראַזערען.

לאַנגער לאַבקאָווער האַנדעלט מיט זייע־רע אויגערקעס און אין צופרידען בחלקו.

די אַלע ווייס שטעוודיגע און בריה׳־שע יודען אין די וועבער־גאַסען שמייכלען אויס שטיקער לויגען, לויגען וואָך צו נאַנ־צע געלט און זייערע אויערען פערנעמען שטענדיג די געמאַסטענע טריט פון דער שוואַרצער עגלה, וועמענס טרויער־פער־שלייערטע פערד עס שאַקלען צו זיי די טרויערנג־פינסטערע וועבער־יודען, מיט די קעפּ, אַזוי צו זאָגען:

— יאָ, יאָ... מ׳עס נאָך דער אויך קו־מען.. נעשמאַרבען ביכסי שוין סוי־ווי־סוי, — נישטאַ קיין צייט דיך אויעקצו־רוימען ר׳ יוד — — —

גאָלד, בלוט און פרויען.

אַ ראָמאַן פון מערסווירדיגע איבער־לעבענישען און ליידענשאַפטען.

(38־טע פאָרזעצונג).

עלווירא איז חיריקליך באַלד אַנשלאָפען געוואָרען, און איז געשלאָפען גשמאַק ביז אין דער פריה. ווען זי האָט זיך אויפעכאַפּט האָט זי געזעהען, אַז די זון שטעהט גאַנץ הויך אין הימעל. זי האָט זיך אויפגעהויבען פון איהר געלעגער אויפ׳ן שערוי און איז צוגעגאַנגען צו דער טיר. זי איז אָבער געווען מערשלאָסען. זי איז צוגעגאַנגען צום פענסטער און אַרויסגעקוקט אין דרויסען.

די אַלטע פרוי איז אין אַ קורצער צייט אַרום געקומען צו זיך און האָט געטינען עלווירא׳ן שטעהען ביים פענסטער.

— וואָס מאַכט איהר פרייליין? — האָט זי געפרעגט — ווי פיהלט איהר זיך?

— איך פיהל מיך גאַנץ גוט — האָט עלווירא געענטפערט — איהר וועט געהויט יצט וועלען געהען אַ היים. זאָגט מיר וועגנסטעגס, ווער זענט איהר און ווי היסט איהר?

— איך היס עלווירא און בין די גרעפין פון טאַקי.

— טאַקי? האָט די אַלטע אויסגערופען און געקוקט אויף עלווירא׳ן מיט שטיינען.

עלווירא איז געשטאַנען ביים פענסטער און זיך געוואונדערט, פערוואָס די אַלטע האָט געגעבען אַזאַ געשריי ביים נאָמען טאַקי.

— איז גראַף מעראַס, דער בישאָף פון אונגארן, אייער אָנקעל? — האָט די אַלטע פרוי פרעגט.

— אָ, ליבע פרוי — האָט עלווירא געענטפערט — קענט איהר דען מיין אָנקעל?

אויף דעם אַלטען, צוקנייטשטען געזיכט פון דער פרוי האָט זיך בעוויזן אַ פינסטערער וואָלקען. איהרע אויגען האָבען אָנגעהויבען ברענען, ווי די אויגען פון אַ גרייצטען וואָלף און איהרע ליפּען האָבען אָנגעהויבען ציטערען. עלווירא האָט בעמערקט, אַז דאָס געזיכט פון דער פרוי האָט זיך איינגעגאַנגען פערענדערט, ווען זי האָט דערמאָנט דעם נאָמען פון גראַף מעראַס און זיך האָט געפרעגט אַזאַמאָל.

— קענט איהר דען מיין אָנקעל?

— איך קען איהם — האָט די אַלטע לאַנגזאַם געזאָגט — איך פלעג אַמאָל זעהר אָפט זיין אין בודאַפּעשט. איך וועל אָבער באַלד ווידער פאָהרען קיין בודאַפּעשט.

— איהר וועט באַלד ווידער פאָהרען קיין בודאַפּעשט — האָט עלווירא אַסטיג געפרעגט.

— יאָ, פרייליין — איך פאָהר עהין.

— וועט איהר מיך מיטנעהמען?

— איך וועל אייך מיטנעמען—האָט די אַלטע פרוי לאַנגזאַם געזאָגט— איהר וועט דאָך אָדער נישט קענען פאָהרען אין אַנ׳אייגענאַכען פויערים־וואָגען. איהר מוט געהויס האָבען אַ קערעטע.

— דיגגע אַ קערעטע! נאָט אייך נעלד! — האָט עלווירא אויסגערופען— אָבער שנעל! פערלירט נישט קיין צייט! איך היל זיין אין בודאַפּעשט ווי אַזאַ גיכסטען.

מיט די דאָזיגע ווערטער האָט איהר עלווירא דערלאַנגט אַ מעקעל גלד די אַלטע האָט צוגענומען דאָס געלד און האָט געזאָגט:

— זיי רוהיג, ליעבע פריילין! מערגען פריה פאָהרען מיר קיין בודאַ־פּעשט. איך האָב שוין לאַנג דערט געדאַרפט זיין. עס האָט מיר אָבער אויסגע־פעהלט געלד. איך בין צו אַלט און שוואַך, אום צו מאַכען אַזאַ רעזע צו פוס. איך היס נאָך יעצט אויך נישט, אויב איך וועל זיין אָנגענעהמען צו פאָהרען מיט מיר צוזאַמען.

— קיינער איך נישט דערוויסען — האָט עלווירא געענטפערט — נעהמט בעסער און בעזאָרגט אַלץ אויף דער רייזע. פיליכט וואָלט מעגליך געווען, אַז מיר זאָלען פאָהרען נאָך היינט אָבענט, אָדער מאָרגאָכ?

— ווען איך וועל נאָר קריגען אַ גוטען וואָגען מיט אַ פאָר גוטע פערד, וועלען מיר פאָהרען נאָך היינט.

זי האָט געבראַכט פון איהר קעמערל אַ שטיק שוואַרץ ברויט און אַ שטיק קעז פון ציגען־מילך און האָט עס אַנידערגעלעגט אויפ׳ן טיש.

— עסט עפּעס, פריילין! — האָט זי געבעטען—איך וועל דערוויל גע־הערגען אַ פאָהר.

מיט די דאָזיגע ווערטער איז זי אַרויסגעגאַנגען פון צימער. אין דרויסען האָט זיך איהר געזיכט אינגאַנצען פאַרענדערט. עס האָט אָנגענומען אַ הערען, ווילדען און בייזען אויסדרוק.

— איך האָב דיך יעצט אין די הענט, גראַף מעראַס! — האָט זי אויס־גערופען און געקריצט מיט די צייגער פאַר צאָרן און שמערץ. איך האָב אין די הענט דען פליפּנצט און וועל זי נישט אַלאָזען אַזוי גיך. יעצט האָב איך אַ געלעגענהייט מיך נוקם צו זיין פאַר די אַלטע בעליידיגונגען. איך דאַנק דיר, גאָט, וואָס דו האָסט מיר זי צוגעשיקט. יעצט ציטער, דו שטאָלצער גראַף! עס איז געקומען די צייט, ווען איך וועל מיך דיר אָפּרעכענען.

23. קאַפּיטעל.

דער אַדוואָקאַט.

דער אַדוואָקאַט גאַוואַק איז געזעסען ביים פריהשטיק אין האָט אויסגע־לעדיגט אַ גאַנצע פלאַש מאַקאַיער. ער האָט אין דער לעצטער צייט געמאַכט גאַנץ גוטע געשעפטען און ער איז געווען צופרידען מיט זיין לעבען.

זיין דינער איז אַריינגעקומען און איהם געמעלדעט, אַז אַ פרוי וויל מיט איהם עפּעס רעדען.

— ער מעג וואַרטען, ביז איך וועל עסען פריהשטיק — האָט דער אַדוואָקאַט געענטפערט — וואָס קען מען מעלדען מיין אַנ׳אריימען פויער? דאָנערוועטער נישט קיין געלד.

ער האָט גאַנץ רוהיג געעסן זיין פריהשטיק און זיין פלאַש מאַקאַיער חיין. דאַן איז ער צוגעגאַנגען צו זיין שרייב־טיש און האָט אָנגעקלונגען, מיט זאָל איהם אַריינגעהיטערן דעם פויער. אַנ׳אינגאַנכער פויער אין אַ גראַנער טונדן איז אַריינגעקומען און האָט זיך פערגוינט מאַר׳ן געלערנטען אַדוואָקאַט. אַז דאָס געזיכט פון דער פרוי האָט אינגאַנצען פערענדערט, הען זי האָט דערמאָנט דעם נאָמען פון גראַף מעראַס און זיך האָט געפרעגט אַזאַמאָל.

— קענט איהר דען מיין אָנקעל?

— איך קען איהם — האָט די אַלטע לאַנגזאַם געזאָגט — איך פלעג אַמאָל זעהר אָפט זיין אין בודאַפּעשט. איך וועל אָבער באַלד ווידער פאָהרען קיין בודאַפּעשט.

— איהר וועט באַלד ווידער פאָהרען קיין בודאַפּעשט — האָט עלווירא האַסטיג געפרעגט.

— יאָ, פריילין — איך פאָהר עהין.

— וועט איהר מיך מיטנעהמען?

— איך וועל אייך מיטנעמען—האָט די אַלטע פרוי לאַנגזאַם געזאָגט— איהר וועט דאָך אָדער נישט קענען פאָהרען אין אַנ׳אייגענאַכען פויערים־וואָגען. איהר מוט געהויס האָבען אַ קערעטע.

— דיגגע אַ קערעטע! נאָט אייך נעלד! — האָט עלווירא אויסגערופען— אָבער שנעל! פערלירט נישט קיין צייט! איך היל זיין אין בודאַפּעשט ווי אַזאַ גיכסטען.

מיט די דאָזיגע ווערטער האָט איהר עלווירא דערלאַנגט אַ מעקעל גלד. די אַלטע האָט צוגענומען דאָס געלד און האָט געזאָגט:

— זיי רוהיג, ליעבע פריילין! מערגען פריה פאָהרען מיר קיין בודאַ־פּעשט. איך האָב שוין לאַנג דערט געדאַרפט זיין. עס האָט מיר אָבער אויסגע־פעהלט געלד. איך בין צו אַלט און שוואַך, אום צו מאַכען אַזאַ רעזע צו פוס. איך היס נאָך יעצט אויך נישט, אויב איך וועל זיין אָנגענעהמען צו פאָהרען מיט מיר צוזאַמען.

— קיינער איך נישט דערוויסען — האָט עלווירא געענטפערט — נעהמט בעסער און בעזאָרגט אַלץ אויף דער רייזע. פיליכט וואָלט מעגליך געווען, אַז מיר זאָלען פאָהרען נאָך היינט אָבענט, אָדער מאָרגאָכ?

— ווען איך וועל נאָר קריגען אַ גוטען וואָגען מיט אַ פאָר גוטע פערד, וועלען מיר פאָהרען נאָך היינט.

— אָ, ליעבע פרוי — האָט עלווירא געענטפערט — קענט איהר דען מיין אָנקעל?

אויף דעם אַלטען, צוקנייטשטען געזיכט פון דער פרוי האָט זיך בעוויזן אַ פינס

חוזק

הומאר און סאטירע
— פון דער וואך —

צוזאמענגעשטעלט
— דורך —
אב—נעק.

די שטיצע פון „דזשאינט" פאר די רומענישע יודען.

נוי־יארק. (י.ט.א.) אין צוזאמענהאנג מיט דער שווערער ווירטשאפטלי־כער לאגע אין רומענין, לעגען איצט די דארטיגע יודישע הילפס־און קולטור־אינסטיטוציעס א שווערן קריזיס. דער „דזשאינט" האט דריבער אפיציעל מיטגעטיילט, אז דער פובסידיעס פאר די פערשידענע יודישע אינסטיטוציעס אין דער הויך פון 75,000 דאלאר.

די מלוכה'שע אינסטיטוציעס פאר עריציגישער און געזעלשאפטליכער אילף זענען געשלאסען פאר דער יודישע בע־פעלקערונג, די יודישע אינסטיטוציעס האבען נישט די מעגליכקייט צו בעפרי־דיגען די בעדערפענישען פון דער יודי־שער בעפעלקערונג און דעריבער אין זייער לאגע נאך שווערער. די 75,000 דאלאר, וואס זענען אסיגנירט געווארען דורכ'ן „דזשאינט" וועלען פערטיילט ווערען אויף צוויען יודישע שפיטאלען, יתומים־הייזער און האנדווערקער־שולען.

די ריזע פון דר. טייטעל קיין האלאנד.

אמסטערדאם. (י.ט.א.) דא איז אנגעקומען דער פארזיצער פון מערבאנד און די רוסישע יודען אין דעשלאנד, לעווענזער רוסישער שאך־ראט, דר. יעקב טייטעל אין דער בעגלייטונג פון יורים־קאנסול פון מערבאנד דר. אלעק־זאנדער גאלדענוויזער. די בעידע פאר־שטעהער האבען קאנפערירט מיט די יו־דישע פיהרער אין האלאנד וועגען אר־גאניזירען אגיטאציע צו לינדערן די נויט פון די רוסיש־יודישע עמיגראנטען. דר. טייטעל און גאלדענוויזער זענען זעהר הארט אויפגענומען געווארען דורך די יודישע קרייזען אין האלאנד, אויך די האלענדישע פרעסע האט געשענקט אויס־ערקזאמקייט די רוסיש־יודישע געסט.

די פערזיכערונגס־געזעלשאפט „אייראפא" אכצ. נעו. אין וואַרשא.

דעם 10. מאי ד. י., איז אין אייגענעם לאקאל (קרולעווסקא 18. אייגען הויז) פאָרגעקומען די אלגעמיינע פערזאמלונג פון די אקציאנערען פון דער פערזיכערונגס־געזעלשאפט „אייראפא", אונטער'ן פארזיץ פון פרעזעס איינזיג. ה' ארטור מאכלייד:

דער בעריכט פאר'ן יאהר 1926 איז אויסגעפאלען זעהר גינסטיג, א געוויס זענען די הכנסות, וועלכע זענען געשטאנען א דאנק דער פערבעסערטער ווירט־שאפטליכער לאגע אין לאנד ווי אויך א דאנק דעם צוטרוי, וואס די גע„אייראפא" האט זיך ערוואָרבען ביים עולם.

די טעטיקייט פון דער גע„אייראפא" אין 1926, האט געגעבען א מעגליכ־קייט צו אנערקענען א דיווידענדע פון 20% אין בעצוג צו דער איינגעצאהלטער פרעמיע פאר דאס פירטע יאהר און ווייטער. צום אויפזיכטס־ראט געהערען די ה"ה, אינזיג. א. מאכלייד, פרעזעס, ריכטער י. וועגנער, אדוק. בר. לעגצקי, דר. מ. ווי־ראסטעק און דעם. י. מאקולסקי. די פערוואלטונג בעשטעהט פון די ה"ה: ה. וויע־שארקאווסקי — פרעזעס י. גאלדמאן — דירעקטאר־פערוואלטער, ראט — ה. ביעסיעדיערסקי און י. מאכלייד.

די אלגעמיינע פערזאמלונג האט הערצליך געדאנקט דעם דירעקטאר גאלד־מאן און האט בעשלאסען צו ערווערבען פאר דער געזעלשאפט נאך עטליכע הייזער.

CORSO | די לעצטע טעגז נאר ביז זונטאג | APOLLO

כמעט בחנם וועסט דו המינט זעהען, וואס מען דארף טון, כדי צו פערהיטען זיך פון א ווענערישע קראנקהייט אינ'ם פילם א.נ. — — —

„אונזער וועדטאג"

אויסער דעם א שאמפאניער־ערשיינונג פארס א.נ. — „דער מענער הארעם"

מיט דער בעטייליגונג פון די בעריהמטע ארטיסטען: Raymond Griffith, Bébé Daniels א.א.

די ניו־יארקער שטאדטישע מאכט געגען אויפשטעלען א דענקמאל פאר חיים סאלאמאן.

ניו־יארק. (י.ט.א.) די ניו־יאר־קער שטאדטישע, ארטשטישע קאמיסיע, צוזאמען מיט אנדערע שטאדטישע אינ־סטיטוציעס האבען זיך ארויסגעזאגט געגען דעם פלאן צו שטעלען א דענק־מאל פאר חיים סאלאמאן, א פוילי־יודישען אימיגראנט, וועלכער האט זיך אויסגעצייכנט בעת די קאמפען פאר אונאבהענגיגקייט פון די פעראייניגטע שטאטען. די ארטשטישע קאמיסיע האט אהר שטעלונג מאטיווירט דארמיט, וואס לויט דער מיינונג פון היסטאָרישע עקספערטען איז מכלומר'שע נישט קיין גענוג מעגרינדעטע היסטאָרישע בעווייזען, וואס זאלען אין א גענוגענדער מאס בעריכטיגען דאס שטעלען א דענקמאל פאר חיים סאלאמאן. טרעט דעם סיתרע דער פערבאנד פון די פוילישע יודען ווייטער דעם קאמף פאר שטעלען א דענקמאל דעם יודישען קעמפער פון אמעריקא'ס אונאבהענגיגקייט.

רעדאקטאר פון „פאלאסטיין" אנגעסלאגט אין געריכט.

יפו. (י.ט.א.) דער רעדאקטאר פון „פאלאסטיין", אָרגאן פון פאלעסטינע־אראבישען עקזעקוטיוו איסא־אל־איסא איז דורך דער ארץ־ישראל־רעגירונג אנגעקלאגט געווארען אין געריכט פאר זיין ארטיקעל וועגען די שטאדט־ראט־וואהלען אין וועלכען ער האט שארף אנגעגריפען דעם שטאדט־פערשטעער פון נציב־העליון קאלאנעל סיימס.

דער ארטיקעל איז געשריבען אין א פארקאסטישען טייל אין פארם פון א כלומר'שען בריף אין וועלכען דער הויפט־פערקעטאר פון דער רעגירונג גיט אן דעם נציב העליון א בעריכט וועגען דעם אויסגאנג פון די שטאדט־ראט־וואהלען.

די ריזע פון דר. טייטעל קיין האלאנד.

אמסטערדאם. (י.ט.א.) דא איז אנגעקומען דער פארזיצער פון מערבאנד און די רוסישע יודען אין דעשלאנד, לעווענזער רוסישער שאך־ראט, דר. יעקב טייטעל אין דער בעגלייטונג פון יורים־קאנסול פון מערבאנד דר. אלעק־זאנדער גאלדענוויזער. די בעידע פאר־שטעהער האבען קאנפערירט מיט די יו־דישע פיהרער אין האלאנד וועגען אר־גאניזירען אגיטאציע צו לינדערן די נויט פון די רוסיש־יודישע עמיגראנטען. דר. טייטעל און גאלדענוויזער זענען זעהר הארט אויפגענומען געווארען דורך די יודישע קרייזען אין האלאנד, אויך די האלענדישע פרעסע האט געשענקט אויס־ערקזאמקייט די רוסיש־יודישע געסט.

די פערזיכערונגס־געזעלשאפט „אייראפא" אכצ. נעו. אין וואַרשא.

דעם 10. מאי ד. י., איז אין אייגענעם לאקאל (קרולעווסקא 18. אייגען הויז) פאָרגעקומען די אלגעמיינע פערזאמלונג פון די אקציאנערען פון דער פערזיכערונגס־געזעלשאפט „אייראפא", אונטער'ן פארזיץ פון פרעזעס איינזיג. ה' ארטור מאכלייד:

דער בעריכט פאר'ן יאהר 1926 איז אויסגעפאלען זעהר גינסטיג, א געוויס זענען די הכנסות, וועלכע זענען געשטאנען א דאנק דער פערבעסערטער ווירט־שאפטליכער לאגע אין לאנד ווי אויך א דאנק דעם צוטרוי, וואס די גע„אייראפא" האט זיך ערוואָרבען ביים עולם.

די טעטיקייט פון דער גע„אייראפא" אין 1926, האט געגעבען א מעגליכ־קייט צו אנערקענען א דיווידענדע פון 20% אין בעצוג צו דער איינגעצאהלטער פרעמיע פאר דאס פירטע יאהר און ווייטער. צום אויפזיכטס־ראט געהערען די ה"ה, אינזיג. א. מאכלייד, פרעזעס, ריכטער י. וועגנער, אדוק. בר. לעגצקי, דר. מ. ווי־ראסטעק און דעם. י. מאקולסקי. די פערוואלטונג בעשטעהט פון די ה"ה: ה. וויע־שארקאווסקי — פרעזעס י. גאלדמאן — דירעקטאר־פערוואלטער, ראט — ה. ביעסיעדיערסקי און י. מאכלייד.

די אלגעמיינע פערזאמלונג האט הערצליך געדאנקט דעם דירעקטאר גאלד־מאן און האט בעשלאסען צו ערווערבען פאר דער געזעלשאפט נאך עטליכע הייזער.

APOLLO

ציגעל־גאס 18 — **טעאטער סקאלא** — ציגעל־גאס 18

אונאפרוסליך די לעצטע 3 פארשטעלונגען

פון די ארשטען ליצליגע פון לאדזער פיבליקום

א. פאליאקאוו, ל. ראבינאוויטש, || א. אניעלא, ב. באריסאוואַ.

מארגען, שבת, ד. 18. זונטאג, ד. 19. 9 אז.

די גרויסע פוקסעס פיעסע אין 4 אקטען מיט געזאנג און טענץ פון זאלאטאריעווסקי

די מאמע פון דער וועלט

שבת, ד. 18. 3.30 נאכמיטאג צו בילינע פרייזען פון 80 גר. 2.50

די פרעהליכע קאמישע פיעסע

דער רבי מיט די רביצין

דער שמש אין דער מיט

אין 3 טקען מיט געזאנג טענץ פון נאלדענבערג.

צום שלום די פרעהליכע לאר־קאמעדיע אין 1 אקט

פאליאקאוו א טאג נאך דער חתונה

בעמ.: דער עס קומט א בילעט אויף די נאכמיטאג־פארשטעלונג בעקומט צום אנדענקען א בילד פון דעם ליצליגע ה' א. פאליאקאוו

מיט אנטייל פון אנדער בעקאנטן אנסאמבל: פרוי ען: אניעלא, באריסאוואַ, בעזמאן גאלדשטיין, פאדערמאן, מאכאראוטסקא. מענער: פאליאקאוו, ראבינאוויטש האמבורגער, מאכאראוטסקי, באלבירסקי, פאליאנסקי, אריעל, איזענבערג.

לאר אין ארקעסטער אונטער לייטונג פון ל. זעלמאן. אדמיניסטראטאר: א. בעזמאן. ביהנע טעלניקער: טאלשראוטסקי. בילעטען אין קאסע פון סקאלא. נאר־דערעראבע פריי!

אכטונג: דאס טעאטער ווערט געהיטלט דורך וועגטלאטערן.

בעמ.: קירצליך קומט פאר היכטיג נייעס פאר לאדזער טעאטער־בעזוכער.

חוזק

הומאר און סאטירע
— פון דער וואך —

צוזאמענגעשטעלט
— דורך —
אב—נעק.

ווישניאווא־גורא.

פון א. ל. וואלפסאן.

מען דארף נארנישט שטען
אין ווישניאווא.
מען קען הארטען
אנזאמלען כחות
טאפטשענדיג פליין
און די פלאטעס
און שטעגען
פון וועלדל די ריחות.

אט פון אויך נשטעטען
אין ווישניאווא
אפלאטער
און דין ווי א פאדעם:
מגאפע צוויי וואלען
געווען דארט,
און פון שוין
א נאנצער פון ארט.

אויך דאס שוין קאלנר
און מיין פגים,
די אויגען
מיט ליכטמקייט נלאנצען:
פילו די פיס
מוזיג שטופע,
ווי ווילען נאר שפרינגען
און טאנצען.

געדשנקט ס'אין מיזנס
אנ'ערפינדונג
און 5'ווי, אז די וועלט
זאל עס ווישען;
אויך פון
פולאנטראפיש געשטימט אויצט,
לאז פרוי אויף
די וואלד־לופט נשמיכען.

און אויצער
וועל אויך אויך דערצעהלען,
וואס דארט אין וואלד
האט געטראפען,
און אויב אט די מעשה
אין לינען,
מא זאלען די געטער
מיך שטראפען.

א לילמיגער מארגען
און ווישניאווא:
די זון איז נושט שארג
און זי ווארמט,
און טופער און וואלד
אויף א בערגעל
בשמערס אויך
א מארל געארעמט.

ער איז א אהאר
א פראנטעל;
א בולד א געטאסטער;
א געזעל
אזוי ווי גערדעסטעלט;
אפער־שוואיצער קאפ
געלאסטער.

די זון
אין א הארעלע שלטער,
אנ'ערות אויף דעם
אין אהאר גוירער;
דאך האלט זי זיך־יונג
ווי א פארטשאפ
מראגט „חגו'רג" טריג
אנדרעי קלייטער.

„די פאהרכט מאסע?"
השר איך אויהם זאגען.
און ווה
ווי ער נשהמט אויהר ארום'עם;
זיין לויטערער,
ליכטיגער פגים
ווערט שווארץ
ווי די שוואצקעט פון אטעם.

„אוך מיז,
איך קען זיך נישט רעלפען.
אויר שווער דיר,
מיין טוערער, ליבער;
אויך פוהר צו מיין מאו
כאר מיין קערפער,
מיין נשמה בלטיבט
מיט דיר אויבער".

אזוי האט גשיאמערט
דאס ווייבל,
אין האט אויהם
מיט מרעהרען בערעגענט;
מיר שטעט, אז אזוי
ראבען נעטער
אמאל זיך
מיט גשטנגס געזעגענט.

אויף מארגען
און זעלבינען וועלדעל,
אט דא
אויף דער אויגשגער פאנס,
גלעט שוין
דער בחור א צוטטער,
און פרעדיגט
דעם „פרוען נעדאנק".

אין 20 יאהר ארום.

צוגוב דו לעצטע פליח־רעקא־ד! פון די שטעריקאנישע ליפס־אליטער ליינדבערג, טשעטבערלען און לע־וין איבער'ן שקעל קיין פאריז אז בע־לין, ברענגען מיר געשפרעכען וואס פ'העט תערען אין 20 יאהר ארום:

— וואס טוט איצט איהנ'ס מאן?

— ער האט זיך געמאכט א זעדע־האסער־בודקע אויף דער לבנה.

* * *

— איהנס זוהן האט שוין א פאסטען?

— יא, ער האט אנגענומען א פאס־טען אין א בערלינער וואַרען־הויז.

— און ווי אזוי מאכט ער מיט'ן עסען?

— פריהשטיק עסט ער אין לאדז, און קומט צו פליהען צום מיטאג קיין לאדז.

* * *

— האבען זי שוין געניומען סחורה פאר איהנס שאכטער אויף דער וויפרא־וועג?

— זי וויל נישט קיין אינלענדישע סחורה, און נישט קיין היגע שנייערס.

— נו, וואס מאכען זי?

— מארגען נאכמיטאג פליט איך מיט איהר קיין מאנשעסטער.

— און דער שניידער?

— יעדען אין דער פריה וועט זי פליהען פאסען קיין — בערלין, און די וועט קיין — צוריך.

* * *

— ווי איז אייער פרוי?

— זי קומט באלד, זי איז נאר וואס געפלויגען קיין ברעסלוי זיך פלאמבירען א צאהן.

* * *

— אלזו מארגען זעהען מיר זיך מיין עהרען.

— יא וועלכע שעה?

— 10 אוועגד.

— וואו?

— אונטערן מארס.

* * *

— וואו רעכענען זי „ווי־יאהר" צו דינגען א זומער־וואוינונג?

— אויף דער זון.

* * *

אין „לאדזער טאגעבלאט" וועלען מיר לייענען אזא אנאנסע:

יודיש לופט־טעאטער
דיר. א. פאליאקאוו.
היינט פרייטאג 9 אז.—אין לאדז
„די באבע פון דער וועלט"
מעלאדראמע אין 3 אקטען.

מארגען שבת 3 נאכמ.—אין גיו־יארק
דער רומענישער גט

9 אוועגד—אין ירושלים
„באראן שימעל"

זונטאג אוועגד—אין יאהאנסבורג
„דער רבי, די רביצין און דער שמש אינדערמיט".

מאנטאג צו פאפולערע פרייזען ווערט געגעבען אין לאדז און פאריז
„מאטכע דאזאר"
מיט פאליאקאוו'ן אין דער הויפט־ראלע.
דעם ערשטען אקט שפילט פאליאקאוו אין לאדז, און אין דריטען אקט אין פאריז.

צוגעשיקט פאר'ן „חזוק" פון קנאפז.—האניג־פויגעל.

מ'קאן נישט אריינגעהען.

משרת: (צו דער מאדאם) דער בוט־האלטער פרעגט זיך, צי ער קען איצט אריינגעהען צו דער מאדאם.

מאדאם: זאג איהם, אז ער זאל אביסעל צו וואַרטען, איך קען איהם איצט נישט אויפנעמען, איך געה מוגקט — אנ־בעטען... ק—ר.

א מבין אויף סחורה.

שווייגער: זי האבען מיר דאן פאר די מילך געגעבען פאלש געלד.

יודענע: אזא מילך, ווי איהר האט מיר געגעבען, אזא געלד האט אין אייך געגעבען...

ק—ר.

ער קאן זיך קיין ארט נישט געפינען.

— וואס דרעהסטו זיך עפיס ארום גאנצע טעג אין דער גאס?

— מיין ווייב איז חיי־יאהר נישט גע־פאהרען אויף דאטשע, איז מיר סמושנע צו זיצען אין דער היים. ק—ר.

סיוערט פאווישעבנע.

א נאוואמיעסקער סוחר האט זיך אויסגעדריקט: די קאנקורענץ אויף לופט איז שוין אזוי שארף, אז גאר אין גי־כען וועט שוין די לופט־פליהערייי־בראנ־זשע אויך ליגען אין דר'ערה.

ק.

א נו, טרעפט!

רעטעניש № 38

פון י. ראזענוואסער.

פון די זילבען וואס מיר געבען דאן איבער צוזאמענשטעלען 6 ווערטער אזוי, אז לייענענדיג די ערשטע אותיות פון אויבען אראָפּ, וועט זיך בעקומען א נאמען פון א יוד, וואס האט זיך לעב־טענס שארף קונה־שם געווען אין דער וועלט.

די זילבען:

קא—קל—ריי—מע—לי—וו—וס—ין—יר—מע—וס—רג—ען—יס—וו—נד—וא—יג—פק—א—ר—ד—י.

די בעדייטונג פון די ווערטער:

א העלד פון די לעצטע צייט.
א פארטיי.
קאנסול פון אנ'אויסלענדישער מלוכה.
א רעזידענץ־שטאדט.
א היסטאָרישע שטאדט.
צו וואס ס'שטרעבט די ענדעציע.

* * *

די בעדייטונג פון רעטעניש № 37 איז:

וואיסאוו.

בעטראָפען האבען: יוסף זיידלער — וויסאָקאדניא 49, מאניא מיגץ — סאדי־זשעטשנא 12, ישראל וואלף זשטניצקי פולנאצנא 9, מעלמשא בארוך, מאלא שליאפקאווסקא, ישראל לעווקאוויטש — רוזארסקא 47, מ. ד. מארקאוויטש, קלמן חערשקאוויטש — פולנאצנא 8, יוסף מנחם יעלין — רזשנאווסקא 4, שלום בודעק — זאכאדניא 27, לייביש קאראַ־קע, נשע פרייס, משה מרגליות — קי־לינסקא 21, שאול זיידמאן — נייז־ציגעל גאס 44, הענך סרעבנאגורא — אלעקסאנדראווסקא 26, זעשא ראווטע — אלעקסאנדריסקא 32, עשקא קירשבוים, מייזעל גראנעק, גאלדע צאלעל, ישראל מעשקאוויטש — ריבנא 9, אברהם זאנאבענד — פיעטריקאווער 18, מאלן טשא גליקליך (וויטשניאווע גורע), אברהם מעקלער — גלובנא 53 און משה בער־קאוויטש — ריבנא 9.

סופאז.

ענטפער אויף רעטעניש № 38

נאמען _____

אדרעס _____

בעדייטונג: _____

שנעדם אויס דעם קופען.

ביילילך.

מיין פרייגד—

שמעריל שלאפסופסקע

צוליב דעם, וואס זיין בוכהאלטער איז ענטלאפען מיט 1000 דאלאר, און האט איהם איבערגעלאזט דאס הויב, דריק איך איהם אויס מיין מיטען בטלעד. אין דעם האט זי מחרט בקרוב קיין קרעניץ, זאלסטו דען שרייבן געפונען.

האניג־פויגעל.

צוליב דער א־לא־נארסאן־מאדע:

טעמאשאוו מאז. (פון אונזער קאָרעספאנדענט) בעת א גרויסע מעדלעך האט זיך געגעבען אין דער פיליצע, איז פערטיג געגאנגען א בחור אין גלייך געקוקט אין האסער.

אויף דער פרעגע: ווי טוט דאס א חפידישער בחור קוקען וואו ס'באדען זיך נשיות האט דער בחור זיך פערעגט־פערט, אז ער האט בלויז געזעהען די קעפ. ער האט דעריבער געמיינט. א דאס באדען זיך — מענער...

כמעט דאס אייגענע.

— מיין וועב וועגט איצט אינגאנצען 120 פונט;

— מיט, אדער אהן די קלצדערי

— אלץ אינגאנצ...

א גוטע עצה.

— וואס טוט מען פשיאטעלוי מיין פרוי און די דינסט הייסען אין נעמען, רוף איך די דינסט קומט די פרוי, גיב אנ'עצה וואס טוט מען?

— שאף אב די פרוי...

פערבלאנדזשעט.

זייט מיר וועכען איז אויף א גע־הייטניסטוילען אופן פערשוואונדען געווארען

די זון

און בין איצט ווייסען מיר נישט, וואו זי איז אהינגעקומען. מען צייט צו צוטיט בעוויזט זי זיך אויף עטליכע טע־קונדעס און ווערט ווידער פערשווינ־דען אין אנ'אומבעקאנטער ריכטונג.

ווער ס'ווייסט ווי זי געפינט זיך, ווערט געבעטען אונז גלייך מודיע צו זיין, אין געגענטאל ווילען מיר נע־צוואונגען זיין זיך צו בעגוצען מיט־גוטאלין...

די חישניאווע־נורער,
קראשעווער, פארעמביער
רודער און הולאנגער
ליעגניטשער.
אדער בעטאשרעדיגע צום—
האניג־פויגעל.

דערבאריים אצך, וואָרום מיר חלש'ן משוט נאך א ברען!

אויך א סגולה.

מאטער (צום זוהן): וואס איז דער שכל, די געהסס הי־יאהר צו די זעלבער, ווי פאלסטו אויס חתונה צו האבען?

זוהן: דאס טו איך, כדי כ'זאל נישט ווילען אהנס קומען. קנאפז.

וואַרט א מינוט.

שדכן (צום חתן־בחור): איך האב פאר אייך א כלה, זי איז שעהן ווי די זון, הויך און שלאנק, קלוג ווי א פיס־דעמוטאס, יונג און רייך, נאר זי האט נישט פאר אייך געדאכט אין שיקעל חפרון.

חתן: לאמיך הערען, וואס איז דער חסרון?

שדכן: זי האט משוגע'נע שעה'ן, איינמאל אין יאהר האט זי א משוגע'נע שעה.

חתן: דאס ארט מיך נישט, ברענגט איהר נאר צו מיר, ס'וועט שוין גוט זיין.

שדכן: איהר וועט אבער מוזען צו וואַרטען.

חתן: אויף וואס דארף איך וואַרטען?

שדכן: אויף דער דאזיגער משוגע־נער שעה, אין דער שעה וועט זי אייך אפשר וועלען פאר א חתן.

בעקאנטמאכונג.

צוליב דעם, וואס איך בין בשלום אריבער געגאנגען די פיעטריקאווער גאס און ס'איז מיר נישט געפאלען א רושעזאגיע, א לייטער, א גרעס אדער א מולארזש מיט א מעגזעל אין קאפ ארויס, בין איך מנדר „שני פעמים ח"י" פאר דער קולטור־טעקציע בא „חסד של אמת".

אהאניג־פויגעל.

אויס דער דאמשע.

מאדאם (צו דער דינסט): געה ארויס צו די קאב'ען און בעט זי, זי זאל מיר בארגען א בראס־מענדעל. אבער... אבער... וואַרט, געה נישט, זי קען מיך נאך בערעדען, אז איך בין נישט קיין בעל הבית'שע אז כ'האב נישט קיין אי־גען בראס־מענדעל.

משרת: אזוי, איך געה שוין ארויס צו איהר.

מאדאם: צו וואס געהסט דו?

משרת: איך געה זי אויס זידלען מיט דער בלאטע צו גלייך, צוליב אזא דראב־נאסטקע, געהט זי די מאדאם בערעדען, אזא חוצפה'ציצע!..

1־טע יודענע: כ'בעט איהן בארגען זי מיר 10 זל. אז מען מען וועט נאר קומען צו פאהרען פון דער שטאט, וועל איך איהן באלד אָבגעבען.

2־טע יודענע: כ'האב אסור נישט קיין גראשען בא דער נשמה, חען איך וועל געהאט, וועלט איך מיך מיט איהן געטעלט, נו זאגען זי: וועלט דאס אנ־אנדערע געטון. קנאפז.

ווישניאווא־גורא.

פון א. ל. וואלפסאן.

מען דארף נארנישט שטען
אין ווישניאווא.
מען קען הארטען
אנזאמלען כחות
טאפטשענדיג פליין
און די פלאטעס
און שטעגען
פון וועלדל די ריחות.

אט פון אויך נשטעטען
אין ווישניאווא
אפלאטער
און דין ווי א פאדעם:
מגאפע צוויי וואלען
געווען דארט,
און פון שוין
א נאנצער פון ארט.

אויך דאס שוין קאלנר
און מיין פגים,
די אויגען
מיט ליכטמקייט נלאנצען:
פילו די פיס
מוזיג שטופע,
ווי ווילען נאר שפרינגען
און טאנצען.

געדשנקט ס'אין מיזנס
אנ'ערפינדונג
און 5'ווי, אז די וועלט
זאל עס ווישען;
אויך פון
פולאנטראפיש געשטימט אויצט,
לאז פרוי אויף
די וואלד־לופט נשמיכען.

און אויצער
וועל אויך אויך דערצעהלען,
וואס דארט אין וואלד
האט געטראפען,
און אויב אט די מעשה
אין לינען,
מא זאלען די געטער
מיך שטראפען.

א לילמיגער מארגען
און ווישניאווא:
די זון איז נושט שארג
און זי ווארמט,
און טופער און וואלד
אויף א בערגעל
בשמערס אויך
א מארל געארעמט.

ער איז א אהאר
א פראנטעל;
א בולד א געטאסטער;
א געזעל
אזוי ווי גערדעסטעלט;
אפער־שוואיצער קאפ
געלאסטער.

די זון
אין א הארעלע שלטער,
אנ'ערות אויף דעם
אין אהאר גוירער;
דאך האלט זי זיך־יונג
ווי א פארטשאפ
מראגט „חגו'רג" טריג
אנדרעי קלייטער.

„די פאהרכט מאסע?"
השר איך אויהם זאגען.
און ווה
ווי ער נשהמט אויהר ארום'עם;
זיין לויטערער,
ליכטיגער פגים
ווערט שווארץ
ווי די שוואצקעט פון אטעם.

„אוך מיז,
איך קען זיך נישט רעלפען.
אויר שווער דיר,
מיין טוערער, ליבער;
אויך פוהר צו מיין מאו
כאר מיין קערפער,
מיין נשמה בלטיבט
מיט דיר אויבער".

אזוי האט גשיאמערט
דאס ווייבל,
אין האט אויהם
מיט מרעהרען בערעגענט;
מיר שטעט, אז אזוי
ראבען נעטער
אמאל זיך
מיט גשטנגס געזעגענט.

אויף מארגען
און זעלבינען וועלדעל,
אט דא
אויף דער אויגשגער פאנס,
גלעט שוין
דער בחור א צוטטער,
און פרעדיגט
דעם „פרוען נעדאנק".

אין 20 יאהר ארום.

צוגוב דו לעצטע פליח־רעקא־ד! פון די שטעריקאנישע ליפס־אליטער ליינדבערג, טשעטבערלען און לע־וין איבער'ן שקעל קיין פאריז אז בע־לין, ברענגען מיר געשפרעכען וואס פ'העט תערען אין 20 יאהר ארום:

— וואס טוט איצט איהנ'ס מאן?

— ער האט זיך געמאכט א זעדע־האסער־בודקע אויף דער לבנה.

* * *

— איהנס זוהן האט שוין א פאסטען?

— יא, ער האט אנגענומען א פאס־טען אין א בערלינער וואַרען־הויז.

— און ווי אזוי מאכט ער מיט'ן עסען?

— פריהשטיק עסט ער אין לאדז, און קומט צו פליהען צום מיטאג קיין לאדז.

* * *

— האבען זי שוין געניומען סחורה פאר איהנס שאכטער אויף דער וויפרא־וועג?

— זי וויל נישט קיין אינלענדישע סחורה, און נישט קיין היגע שנייערס.

— נו, וואס מאכען זי?

— מארגען נאכמיטאג פליט איך מיט איהר קיין מאנשעסטער.

— און דער שניידער?

— יעדען אין דער פריה וועט זי פליהען פאסען קיין — בערלין, און די וועט קיין — צוריך.

* * *

— ווי איז אייער פרוי?

— זי קומט באלד, זי איז נאר וואס געפלויגען קיין ברעסלוי זיך פלאמבירען א צאהן.

* * *

— אלזו מארגען זעהען מיר זיך מיין עהרען.

— יא וועלכע שעה?

— 10 אוועגד.

— וואו?

— אונטערן מארס.

* * *

— וואו רעכענען זי „ווי־יאהר" צו דינגען א זומער־וואוינונג?

— אויף דער זון.

* * *

אין „לאדזער טאגעבלאט" וועלען מיר לייענען אזא אנאנסע:

יודיש לופט־טעאטער
דיר. א. פאליאקאוו.
היינט פרייטאג 9 אז.—אין לאדז
„די באבע פון דער וועלט"
מעלאדראמע אין 3 אקטען.

מארגען שבת 3 נאכמ.—אין גיו־יארק
דער רומענישער גט

9 אוועגד—אין ירושלים
„באראן שימעל"

זונטאג אוועגד—אין יאהאנסבורג
„דער רבי, די רביצין און דער שמש אינדערמיט".

מאנטאג צו פאפולערע פרייזען ווערט געגעבען אין לאדז און פאריז
„מאטכע דאזאר"
מיט פאליאקאוו'ן אין דער הויפט־ראלע.
דעם ערשטען אקט שפילט פאליאקאוו אין לאדז, און אין דריטען אקט אין פאריז.

צוגעשיקט פאר'ן „חזוק" פון קנאפז.—האניג־פויגעל.

וואַרט א מינוט.

שדכן (צום חתן־בחור): איך האב פאר אייך א כלה, זי איז שעהן ווי די זון, הויך און שלאנק, קלוג ווי א פיס־דעמוטאס, יונג און רייך, נאר זי האט נישט פאר אייך געדאכט אין שיקעל חפרון.

חתן: לאמיך הערען, וואס איז דער חסרון?

שדכן: זי האט משוגע'נע שעה'ן, איינמאל אין יאהר האט זי א משוגע'נע שעה.

חתן: דאס ארט מיך נישט, ברענגט איהר נאר צו מיר, ס'וועט שוין גוט זיין.

שדכן: איהר וועט אבער מוזען צו וואַרטען.

חתן: אויף וואס דארף איך וואַרטען?

שדכן: אויף דער דאזיגער משוגע־נער שעה, אין דער שעה וועט זי אייך אפשר וועלען פאר א חתן.

בעקאנטמאכונג.

צוליב דעם, וואס איך בין בשלום אריבער געגאנגען די פיעטריקאווער גאס און ס'איז מיר נישט געפאלען א רושעזאגיע, א לייטער, א גרעס אדער א מולארזש מיט א מעגזעל אין קאפ ארויס, בין איך מנדר „שני פעמים ח"י" פאר דער קולטור־טעקציע בא „חסד של אמת".

אהאניג־פויגעל.

אויס דער דאמשע.

מאדאם (צו דער דינסט): געה ארויס צו די קאב'ען און בעט זי, זי זאל מיר בארגען א בראס־מענדעל. אבער... אבער... וואַרט, געה נישט, זי קען מיך נאך בערעדען, אז איך בין נישט קיין בעל הבית'שע אז כ'האב נישט קיין אי־גען בראס־מענדעל.

משרת: אזוי, איך געה שוין ארויס צו איהר.

מאדאם: צו וואס געהסט דו?

משרת: איך געה זי אויס זידלען מיט דער בלאטע צו גלייך, צוליב אזא דראב־נאסטקע, געהט זי די מאדאם בערעדען, אזא חוצפה'ציצע!..

1־טע יודענע: כ'בעט איהן בארגען זי מיר 10 זל. אז מען מען וועט נאר קומען צו פאהרען פון דער שטאט, וועל איך איהן באלד אָבגעבען.

2־טע יודענע: כ'האב אסור נישט קיין גראשען בא דער נשמה, חען איך וועל געהאט, וועלט איך מיך מיט איהן געטעלט, נו זאגען זי: וועלט דאס אנ־אנדערע געטון. קנאפז.

סופאז.

ענטפער אויף רעטעניש № 38

נאמען _____

אדרעס _____

בעדייטונג: _____

שנעדם אויס דעם קופען.

ביילילך.

מיין פרייגד—

שמעריל שלאפסופסקע

צוליב דעם, וואס זיין בוכהאלטער איז ענטלאפען מיט 1000 דאלאר, און האט איהם איבערגעלאזט דאס הויב, דריק איך איהם אויס מיין מיטען בטלעד. אין דעם האט זי מחרט בקרוב קיין קרעניץ, זאלסטו דען שרייבן געפונען.

האניג־פויגעל.

שטיצט די געזונדהייטס-וואך פון „טאז"!

לאדזער כראניק.

פון שקל-קאמיטעט אין לאדז.

דער שקל-קאמיטעט מאכט בעקאנט, דאס מאנטאג דעם 20 מאי איז דער לעצטער טערמין פון דער ענרגילטיגער לויקווידאציע פון דער שקל-אקציע. די שקל-קאמיסאריען פון אלע ארגאניזאציעס זיי אויר אלע די, וועלכע האבען געזאמלט שקלים צו פערשפרייטען ווערען אויפגעפארדערט ביז מאנטאג דעם 20 מאי די שקלים מיט די געפירטע אבציגע־בען אין סעקרעטאריאט פון שקל-קאמיטעט ציוניסטישע פיורא צענטראלע 4.

רעפעראט פון דעפוטאט יצחק גרינבוים

ווי מיר האבען שוין מיטגעטיילט, וועט די אנדערע וואך דאנערשטאג אין זאל פון „פוילהארמאניע" פארקומען אַ רעפעראט פון סיים-דעפוטאט יצחק גרינבוים א. ד. ט.: „די יידישע פראבלעמען אין דער 15. ציניזכטישער קאנגרעס". יצחק גרינבוים איז, ווי בעקאנט, איינער פון די אנפירער פון דער אפאזיציע אויפן קאנגרעס אין דער רעפעראט, אין וועלכען עס דארף בעריהרט ווערען אַ רייה אקטועלע קאנגרעס - פראבלעמען, זאגט דעריבער צו צו זיין זעהר אינטערעסאנט.

נעכטיגע זיצונג פון דער קהלה-פערוואלטונג

(ג) אונטער דעם פארזיץ פון פרעזעס רוס איז געשטאנען פארגעקומען אַ זיצונג פון דער קהלה-פערוואלטונג.

ה' נוטמאן שלאגט פאר, אַז אַלס ערשטער פונקט פון דער טאגס-ארדנונג זאל בעטראכטט ווערען די פראגע וועגען בודזשעט פאר'ן יאהר 1927 און ס'זאל אָפּגעגעבען ווערען אַ פערזיכט פון דער דירעקציע פון בודזשעט פון דער פאר־שלאג אויפגעשטעלט.

פרגם מינצבערג האלט, אַז ס'דארף נישט קיין בודזשעט אויפ'ן יאהר 1927, ווייל דער בודזשעט פון 1926 איז נאך נישט אויסגעשעפט. גלייכצייטיג וויזט אַן ה' מינצבערג, אַז די נייע־בעשטימונג פון קאמיטעט זאלען נישט געזעצלוך, ווייל עס פארביטען אין זיי מיטגלידער פון קהלה-ראט. דערביי האט ער ארויסגערעדט, אַז מיט דער טאקטיק פון דער אויטונגער אדלר-מעהרהייט, צווינגט מען די „אגודה" אויפצוגעבען אין אַ שארפער אפאזיציע.

אויך ה' בערגער און אין דערזעלבער מינונג.

פרגם ראזענבלאט געמפערט די אגודה פערטרעטער, אַז לויט'ן רעגולאמין קאן מען וועהלען אין די קהלה-קאמיטעטס וועמען מען וויל נאר. אויב דאס גע־פעלט נים דער „אגודה", איז דאס פאר דער מעהרהייט אַלץ איינס. אַ בודזשעט פאר 1927 וועט צוגרויפגעשטעלט ווערען דערויף ווערט אנגענומען דער פארשלאג וועגען אויסארבייטען אַ פראיעקט פון בודזשעט.

דער פארזיצער פון דער דרלגעדער־מער פסח-אקציע, פרגם אלי קארא, גיט אָפּ אַ בעריכט פון דער דאזיגער אר־בייט. די אקציע האט געקאסט דער קהלה 91.000 זל. און פון אינהאלט האבען געגע־בען 5600 פערזאנען.

עס געטווייקעלט זיך אַ דזיכטיגע אי־בער דער פראגע.

ה' ווערער לעגט פאר, אַז די פסח־אקציע זאל קאנטראלירט ווערען דורך אַ ספעציעלער קאמיסיע.

דעפ. ר"ר ראזע בעאט זאגט, אַז די „אגודה" וויל מיט דער קאנטראלע פער־שיילען די מחות פון דער עפנטליכ־קייט. ווייל זי האט מורא, מען זאל נישט זעהן דעם חילוק פון דער פסח-אקציע. חאט די אויטונג מיידרייזם האט דורכ־געפירט אין די פסח אקציע, וואס איז נעמעדס געווארען אונטער אַ אגודה־שער ממשלה. אויב קאנטראלירט זאל מען בייזרע לעצטע פסח-אקציע. פרגם האלמאן האט זיך ארויסגעזאגט געגען רשווידרען בייזרע אקציעס. ער איז אי־בערצייגט, אַז בייזרע אקציעס זאלען ארגרלגעפיהרט געווארען אהרליך און אוא קאנטראל קאן גורם זיין נאר בעזוו פליט. לויט ה' האלמאן'ס פארשלאג איז דער פסח-בעריכט גענומען געווארען צו קענטניש.

דעפ. ראזענבלאט רעפערירט נאך די פראגע וועגען ענין-קרקע'ס. און דעם פרט הערשט אַ לאזאם, וואס טו אויפ־חערען. ישעשר פרגם טוט בנגע קרקע'ס וואס אוהם געפעלט נאר, דאס איז גורם די אכווערונג פון פראטעסטיעס און דערפון לעדיגט די קהלה. עס געטווייקעלט זיך אַ דיסקוסיע, און וועלכער די אגודה־פרגסים זאגען זר ארויס געגען שערערן דעם בוין-ארויגען אופן, אינטערעסאנטיג דערין אנ'אנפאל אויף די רעכט פון די ארטארעטיטישע יידען. צום סוף איז עס־שלאסען געווארען, צו איבער ענין קרקע'ס זאל דעצידירען נאר דער פרע־זעס.

פאר דער קהלה-פערוואלטונג האט זיך פארגעשטעלט אַ רעגלעמענטיגע פון דער שיחל „באר מרים" אויף גוטער'ס ראיאן מיט פרגם פלאטיקער בראש.

די רעגלעמענטיגע האט געשטימט אַ סוב־מיזיע פאר'ן פון דער שיחל. די קהלה האט צוגעזאגט דעם וואונש גאנ־צוקומען.

וואס ווערט היינט געשפילט

אין די טעאטערען און קינאס?

טקאלא — שבת נאכט. „דער רבי מיט דער רביצין און דער שמש אין דער מיט" אונטער „די מאכט פון דער וועלט".

שטאטיש טעאטער: — חיינט ו'ראיס־קים אָגרארזיע" מארגען „ניע מושבע מיטן נישטאגן דזוויך".

זומער-טעאטער אין סטאשיץ-פארק — חיינט און מארגען „מאטענע רעקלאמי".

מאָפּולארניי: — חיינט און מארגען „ניעוויגיאטקא".

לודזא — „די געהיימניס פון בודזשר פון דער גרעפין ל".

גראנד - קינא: — דער שווארצער אדלער.

גאומשעי: — „א פרוי—א שטיין". אמאלל און קערטן — „אונזער וועהטאג".

צו דער עפענטליכקייט.

אזוי ווי בײַ אונז מצבה-קרוצאער מיוס־מער איז אויסגעשפראכען אַ שטרייק אויף 40%, וועלכער דויערט שוין 4 וואכען אין מיר געבען זיי שוין די זעלבע בעדינ־גונגען, וואס די קריסטליכע מצבה-קרי־צער מייסטער, ד. ה. 17%, דאך צוליב דער עקשנות פון די יידישע ארבייטער ווילען זיי נישט אנטגעהן אויף די אויס־בעצערכאמטע בעדינגונגען, נישט קוקענ־רינ דערויף, וואס זיי פערדינען אַלס וואכען-מענשען און בײַ אַ 8-שעה'דיגער טעגליכער ארבייט זשרחר עס, ד. ה. פון 54 ביז 75 זל. אַ וואך, יעצט נאָכ'ן שטרייק — פון 17% צוגעבען — פון 65 ביז 90 זל. אַ וואך. ס'איז פראי צו בעטערען, אַז אונזערע ארבייטער בעקל־מען אורליב, זשען אנגעמאלדען און דער ארגאנען-קאסע און ארבייטער-פער־זיכערונגס - געזעלשאפט אזוי ווי אין די גרעכטע פאבריקען. די קריסטליכע אר־בייטער רייסען זיך צו דער ארבייט, נאר די יידישע ארבייטער פראוויזורען זיך, וועגדען אַן טעראר-מיטלען, שלאגען, לאזען זען די מיוסטערס אלין גוט אינמיליען און שטעלען מצבות. אונזער לאגע איז בעשווערט, די מאטעריאלען שטיינען אויסערגעוועהנליך, שטרייקען קומען פאר זעדר אפט, אלארד ווילען זיי נישט ארבייטען צו יאהרצייטען קען מען די אלע בייטען נישט אויספערטיגען אין דער מוזען מיר שטעגריג די פרייזען הע־לערן לויט דער הויך פון דער צוגאבע, צוליב אט די נידערטרעכטיגע ראגליכ־קייטען פון אונזערע יידישע ארבייטער שטעכבלען מיר זיי פאר דער עפענטליכ־קייט אין פאר די דאזיגע משגשען, וואס זאגען שטענדיג מיסר די יידישע פאבריי־קאנטען, פארוואס מיר נעמען נישט צו קיין יידישע ארבייטער.

לאדזער מצבה-קריצער-מייסטער.

ווער דארף זיך שטעלען אויף די פאבאר-קאמיסיעס?

הייגע דארפען זיך אויף דער ערשטער פאבאר-קאמיסיע אויף טראו־גוטא 10 שטעלען די פאבאר-אנגעהעריגע פון יאהרגאנג 1906, וואס וואוי־נען אין שטח פון 6-טען קאמיסאריאט און וואס זייערע נעמען הויבען זיך אָן פון די

A. B. C. D. E. F. G. H. Ch. I. J. K. L. Ł. M. N. O, P. R. S. T. U. W. Z. Ż.

אויף דער צווייטער קאמיסיע אויף זאקאנטנא 82 דארפען זיך הייגע שטע־לען די פאבאר-אנגעהעריגע פון יאהר־גאנג 1906, וואס וואוינען אין שטח פון 14-טען קאמיסאריאט און וואס זייערע נעמען הויבען זיך אָן פון די ליטערעס:

A. B, C. D. E. F. G. H. Ch. I. J. K.

מארגן—14 קאמיס.

אמעריקאנער סוחרים איז לאדז.

(ע) מארגען קומט צו פאהרען קיין לאדז אַ דעלעגאציע פון פוילישע סוחרים און טשעקאנע, וועלכע פאהרט אויבער ארום אויבער די גרעכטע צענטערן פון לאדז. די דעלעגאציע וועט אויפגענומען ווערען דורך די ווירטשאפטליכע ארגא־ניזאציעס און לאדז און דורך די פאר־שטעהער פון דער רעגירונג און מאגי־סטראט. די אמעריקאנער גאסט וועלען בעזוכען אַ ריוה טעקסטיל מעסטער־פאבריקען.

(ע) מארגען קומט צו פאהרען קיין לאדז אַ דעלעגאציע פון פוילישע סוחרים און טשעקאנע, וועלכע פאהרט אויבער ארום אויבער די גרעכטע צענטערן פון לאדז. די דעלעגאציע וועט אויפגענומען ווערען דורך די ווירטשאפטליכע ארגא־ניזאציעס און לאדז און דורך די פאר־שטעהער פון דער רעגירונג און מאגי־סטראט. די אמעריקאנער גאסט וועלען בעזוכען אַ ריוה טעקסטיל מעסטער־פאבריקען. די אמעריקאנער סוחרים זאגען אז עס וועט פארקומען אַ־אנפארמאציאנס - קאנפערענץ מיט די פארשטעהער פון דער אונדסטריע און סוחר'טום. אויף דער קאנפערענץ וועט ארומגעשריבען ווערען די פראגע וועגען פערפעסטיגען די ווירטשאפטליכע בע־צוהונגען פון לאדז מיט די נרעסערע אמעריקאנער פון אמעריקא, וואו עס זענען אנצענטרירט גרויסע מאסען, וואס שטא־מען פון פוילען.

ארום די וואהלען צום ציוניסטישען לאנד-צוזאמענפאהר.

נעלטען, פון צום פעשטימטען מע־מון. זענען אינגעלאדען אין די וואהל־וואהל-קאמיסיע 2 לאנד-ראיאן-לוסטען: נומער 1 פון „על המשמר" און רעוויזיע נומען, נומער 2 — פון דער גרופע „עת לבנות".

צוליב דעם, וואס עס איז געמעטשאנען אַ כפל בנונע דעם טערמין פון די וואהי־לען, האט זיך דער ציוניסטישער קאי־מיטעט געוועגרעט און די הויפט-וואהל־אין וואַרשא וועגען אַ־אויפקלאר נג.

די שקל-אקציע איז דער ציוניס־טישער ארגאניזאציע.

צוליב דעם, וואס די חני-יאהריגע שקל־אקציע דארף אפגעשלאסען ווערען דעם 20 ה. ה. האט דער ציוניסטישער קא־מיטעט זיך געווענדעט מיט אַ־אויפפאר־דערונג צו די מיטגלידער אויסצוגיבען די לעצטע מעג אויף צו פערשטאר־קען די אמעריקאנער אויסגעטיילטע שקלים.

דער שקל-פערקויף מוז בעאלד פערגענ־ווערען און די גלדער פאר די פער־קויפטע שקלים צו דאנען מיט די קיפאי־גען מוזען אנגעבראכט אנגעלויפערט ווערען ה. 19 ה. ה. ווייל מצאמאנ. ה. 20, כמו אלעכ אויפערגעשטעלט ווערען דיי ארבייט פון פערשפרייטען די שקלים.

פינאנץ-קאמער קאנטראלירט דעם אומזאץ פון ציקער.

(ע) די לאדזער פינאנץ-קאמער וועט אין די נאחגעקומענע מעג אנהויבען צו קאנטראלירען דעם אומזאץ פון ציקער פון אלע ווייטערע פאבריקען.

דער פינאנץ-קאמער פון לאדז האט אַ־נגעזעהן אַז אין דער ארבייט, נאר דו יידישע ארבייטער פראוויזורען זיך, וועגדען אַן טעראר-מיטלען, שלאגען, לאזען זען די מיוסטערס אלין גוט אינמיליען און שטעלען מצבות. אונזער לאגע איז בעשווערט, די מאטעריאלען שטיינען אויסערגעוועהנליך, שטרייקען קומען פאר זעדר אפט, אלארד ווילען זיי נישט ארבייטען צו יאהרצייטען קען מען די אלע בייטען נישט אויספערטיגען אין דער מוזען מיר שטעגריג די פרייזען הע־לערן לויט דער הויך פון דער צוגאבע, צוליב אט די נידערטרעכטיגע ראגליכ־קייטען פון אונזערע יידישע ארבייטער שטעכבלען מיר זיי פאר דער עפענטליכ־קייט אין פאר די דאזיגע משגשען, וואס זאגען שטענדיג מיסר די יידישע פאבריי־קאנטען, פארוואס מיר נעמען נישט צו קיין יידישע ארבייטער.

לאדזער מצבה-קריצער-מייסטער.

ווער דארף זיך שטעלען אויף די פאבאר-קאמיסיעס?

הייגע דארפען זיך אויף דער ערשטער פאבאר-קאמיסיע אויף טראו־גוטא 10 שטעלען די פאבאר-אנגעהעריגע פון יאהרגאנג 1906, וואס וואוי־נען אין שטח פון 6-טען קאמיסאריאט און וואס זייערע נעמען הויבען זיך אָן פון

A. B. C. D. E. F. G. H. Ch. I. J. K. L. Ł. M. N. O, P. R. S. T. U. W. Z. Ż.

אויף דער צווייטער קאמיסיע אויף זאקאנטנא 82 דארפען זיך הייגע שטע־לען די פאבאר-אנגעהעריגע פון יאהר־גאנג 1906, וואס וואוינען אין שטח פון 14-טען קאמיסאריאט און וואס זייערע נעמען הויבען זיך אָן פון די ליטערעס:

A. B, C. D. E. F. G. H. Ch. I. J. K.

מארגן—14 קאמיס.

אמעריקאנער סוחרים איז לאדז.

(ע) מארגען קומט צו פאהרען קיין לאדז אַ דעלעגאציע פון פוילישע סוחרים און טשעקאנע, וועלכע פאהרט אויבער ארום אויבער די גרעכטע צענטערן פון לאדז. די דעלעגאציע וועט אויפגענומען ווערען דורך די ווירטשאפטליכע ארגא־ניזאציעס און לאדז און דורך די פאר־שטעהער פון דער רעגירונג און מאגי־סטראט. די אמעריקאנער גאסט וועלען בעזוכען אַ ריוה טעקסטיל מעסטער־פאבריקען. די אמעריקאנער סוחרים זאגען אז עס וועט פארקומען אַ־אנפארמאציאנס - קאנפערענץ מיט די פארשטעהער פון דער אונדסטריע און סוחר'טום. אויף דער קאנפערענץ וועט ארומגעשריבען ווערען די פראגע וועגען פערפעסטיגען די ווירטשאפטליכע בע־צוהונגען פון לאדז מיט די נרעסערע אמעריקאנער פון אמעריקא, וואו עס זענען קאנצענטרירט גרויסע מאסען, וואס שטא־מען פון פוילען.

ארום די וואהלען צום ציוניסטישען לאנד-צוזאמענפאהר.

נעלטען, פון צום פעשטימטען מע־מון. זענען אינגעלאדען אין די וואהל־וואהל-קאמיסיע 2 לאנד-ראיאן-לוסטען: נומער 1 פון „על המשמר" און רעוויזיע נומען, נומער 2 — פון דער גרופע „עת לבנות".

צוליב דעם, וואס עס איז געמעטשאנען אַ כפל בנונע דעם טערמין פון די וואהי־לען, האט זיך דער ציוניסטישער קאי־מיטעט געוועגרעט און די הויפט-וואהל־אין וואַרשא וועגען אַ־אויפקלאר נג.

די שקל-אקציע איז דער ציוניס־טישער ארגאניזאציע.

צוליב דעם, וואס די חני-יאהריגע שקל־אקציע דארף אפגעשלאסען ווערען דעם 20 ה. ה. האט דער ציוניסטישער קא־מיטעט זיך געווענדעט מיט אַ־אויפפאר־דערונג צו די מיטגלידער אויסצוגיבען די לעצטע מעג אויף צו פערשטאר־קען די אמעריקאנער אויסגעטיילטע שקלים.

דער שקל-פערקויף מוז בעאלד פערגענ־ווערען און די גלדער פאר די פער־קויפטע שקלים צו דאנען מיט די קיפאי־גען מוזען אנגעבראכט אנגעלויפערט ווע־רען ה. 19 ה. ה. ווייל מצאמאנ. ה. 20, כמו אלעכ אויפערגעשטעלט ווערען דיי ארבייט פון פערשפרייטען די שקלים.

פינאנץ-קאמער קאנטראלירט דעם אומזאץ פון ציקער.

(ע) די לאדזער פינאנץ-קאמער וועט אין די נאחגעקומענע מעג אנהויבען צו קאנטראלירען דעם אומזאץ פון ציקער פון אלע ווייטערע פאבריקען.

דער פינאנץ-קאמער פון לאדז האט אַ־נגעזעהן אַז אין דער ארבייט, נאר דו יידישע ארבייטער פראוויזורען זיך, וועגדען אַן טעראר-מיטלען, שלאגען, לאזען זען די מיוסטערס אלין גוט אינמיליען און שטעלען מצבות. אונזער לאגע איז בעשווערט, די מאטעריאלען שטיינען אויסערגעוועהנליך, שטרייקען קומען פאר זעדר אפט, אלארד ווילען זיי נישט ארבייטען צו יאהרצייטען קען מען די אלע בייטען נישט אויספערטיגען אין דער מוזען מיר שטעגריג די פרייזען הע־לערן לויט דער הויך פון דער צוגאבע, צוליב אט די נידערטרעכטיגע ראגליכ־קייטען פון אונזערע יידישע ארבייטער שטעכבלען מיר זיי פאר דער עפענטליכ־קייט אין פאר די דאזיגע משגשען, וואס זאגען שטענדיג מיסר די יידישע פאבריי־קאנטען, פארוואס מיר נעמען נישט צו קיין יידישע ארבייטער.

לאדזער מצבה-קריצער-מייסטער.

אַ בעזוך אין יתומים-סאנאטאריום „ראזאלינא".

(*) פרי מעהר צו בעקענען די געזעל־שאפט מיט דעם יתומים - סאנאטאריום „ראזאלינא", וואס עקזיסטירט שוין אין גיגע יאהר, האט די פערוואלטונג פון דער אינסטיטוציע אויף געלטען פארמו־מאנ אינגעלאדענט פערטרעטער פון דער יידישער פרעסע און זיי בעקענט מיט דער מעטונגקייט פון דער ווילטיגער אינסטיטוציע.

דאס סאנאטאריום „ראזאלינא", וואס איז אויסגעבויט געווארען אויפ'ן פלאץ וואס איז געשאנקען געווארען דורך דעם ערבן צבי לוטוויז, מאכט בײַם ערשטען ארינגעהאר אין הויף אַ זעהר אומפאוואַ־סען אינדרוק.

דער בנין געפינט זיך אויף אַ גרוי־סען פלאץ, אויף וועלכען עס געפינען זיך שעדנע בוימערלעכען און פערשיידענע בלומען - פערפלאנצונגען.

דער מיטלער טייל פון בנין איז אויסגעשפליט לויט דער נייעסטער בוי-מעכניק און איז פערזעהן מיט אַלץ נויטיגע אינטרעסאנטען, ווי וואַ־סערלייטונג, סעפטישע בער און וואַש־צימערן, עלעקטרישע בעלויכטונג, ספע־ציעלע אפטרוי-צימערן פאר די קינדער, אַ גרויסער שפיל-פלאץ און אַ שפיל-צי־מער, און וועלכען די קינדער פערבראנ־גען אין דער פרייער צייט זעהר גע־מיטליך. די ארדנונג און רייניקייט ווערט מאסטערהאפט אַרדנגעפיהרט.

די יתומים, וועלכע געפינען זיך אין „ראזאלינא" אונטערגעבראכט ערשט 14 טאג, זעהען גוט אויס, אין האבען ביז איצט שוין צוגענומען דורכשנ'טליך צו 2 קילא און סאנאטאריום געפינען זיך 25 קינ־דער. די פערוואלטונג פון סאנאטאריום בלומען - פערפלאנצונגען.

דער בנין איז אויסגעשפליט לויט דער נייעסטער בוי-מעכניק און איז פערזעהן מיט אַלץ נויטיגע אינטרעסאנטען, ווי וואַ־סערלייטונג, סעפטישע בער און וואַש־צימערן, עלעקטרישע בעלויכטונג, ספע־ציעלע אפטרוי-צימערן פאר די קינדער, אַ גרויסער שפיל-פלאץ און אַ שפיל-צי־מער, און וועלכען די קינדער פערבראנ־גען אין דער פרייער צייט זעהר גע־מיטליך. די ארדנונג און רייניקייט ווערט מאסטערהאפט אַרדנגעפיהרט.

די יתומים, וועלכע געפינען זיך אין „ראזאלינא" אונטערגעבראכט ערשט 14 טאג, זעהען גוט אויס, אין האבען ביז איצט שוין צוגענומען דורכשנ'טליך צו 2 קילא און סאנאטאריום געפינען זיך 25 קינ־דער. די פערוואלטונג פון סאנאטאריום האט אויף אויחר לעצטע זוצונג בעשלאס־סען צוזאמען צו פערברייטערן די צאהל פון מיטגלידער און צו דעם צוועק זאל דער סאַ־נאטאריום-ביין פערגרעסערט ווערען. צו דעם צוועק האט די פערוואלטונג גע־שאפען אַ סומע פון צוזרקא נגן טויזענד זלאטניק. דאס ארויפבויען דערפון אבער קאסטען ביז אַ 30 טויזענד זלאטניק, און די סומע מוז די לאדזער יידישע בעפעל־קערונג געבען.

אַ חלק די פלוגע פעהלערען ווערט אלץ דארט געפיהרט בעפרידיגער און פערדינט אנטערשטיצונג צו ווערען.

די דריטע ראיאן קאנפערענץ פון „התאחדות".

זונטאג 10 15/VI אויפגער פאר מי־טאג קומט פאר אין זאל פון „התאחדות" שיעקיעוויטשע 3/5 די דריטע ראיאן קאנפערענץ פון די „התאחדות" די טאג אָרדנונג איז פאלגענדע, בעריכט פון ראיאן-קאמיטעט — ג. ליכטענשטיין, בעריכט פון די ערטער אין וכותיב, די לאגע אין ארץ-ישראל אין דער 15 טער ציוניסטישער קאנגרעס רעפעראט פון ד"ר א. טארנאקאזער, די וואהלען אין די שטאט-ראטען — ד"ר ז. לעלענבערג, די ארבייט אין די נאהגעטטע צייט, וכוחים מערשידענע פארשלאגען, רעזא־לוציעס, וואהלען פון אַ ראיאן-קאמיטעט. ווי ס'איז פאראויסצוזעהען וועלען זיך בעטייליגען 30 דעלעגאטען פון אייניגע צוזאמענציג פונקטען.

* * *

אין צוזאמענהאנג מיט דער ראיאן קאנפערענץ קומט פאר מארגען שבת 18/6 אַ חברים פערזאמלונג אין „התאחדות" אויף דער טאג אָרדנונג: 1) די דרישע ראי־יאן קאנפערענץ און וואהלען פון דעלע־גאטען 2) די ליקווידאציע פון דער חני־יאהריגער שקל אקציע.

אלע חברים ווערען אויפגעפאדערט צו קומען פינקטליך.

2543

הויך אבדה!

פערלוירען אַ שוואַרצער אויפשלעג מיט 2 חתמים. A. Turwaser אויפגעשריבען אויף 80 זל. (1 יאהר) Kaczy Dół אין 10/VI. ד. ווער־דען אַזאַטאר (2 A. Anigsztajn אין בלאנקע אויף אויף אָרדרעס M. Heucberg אין לאדז. ווי אויך 45 זל. 500 זל. בעזאנדערס. Goldcwajg, Pasaż-Szulc 87. ווער ווערט אויפגעהויבען דאס אַזאַטאר, ווערט ערלאנגען אַ בעלוינונג.

ציר־קא Staniewskich און מענאזשעריע

אל. קאשטשושקי 73, (אַן שטעגן אויף)

טעגליך, 8.30 אָוונד — נייער אינטערנאציאנאלע 18 גרויסער פראגראם 18 אטראקציעס

מארגען שבת, 2 פארשטעלונגען 4 נאכט. אין 8.30 אָוונד

אייגצעלהייטען אין די פראגראמען — פרייזען פון 75 גר. ביז 4.50

20 נאריוטאזט. 20 זאל פילהארמאניע ריה. י. שטרויך

זונטאג, ד. 19. יוני 4 אַ זיינער נאכמיט. קומט אַלע

דער לעצטער גרויסער געזעגנונגס טאנץ-רעציטאל פון פענאמענאלען 6-יעהריגען וואונדער-קינד

מרים'ל דויכעס

וועלכע האט קאנצערירט מיט אַ'אויסערגעוועהנליכען ערפאלג דאנערשטאג, ד. 16. ד. ה. אין לאדז. ווי אויך אין וואַרשא אונטער פרעזידיום פון פרוי מאַרשאל פילסודסקא מיט אנטיל פון Jan Mrozinski אַרטיסט פון לאדזער פוילישען שטאט-טעאטער און פראפעסאר י. הירשפעלד.

בילעטען-פערקויף אין דער פילהארמאניע-קאסע

Dr Feliks Bornstein

Coelomedicus

4 מאנטאג, דינסטאג, דאנערשטאג פון 3—6 נאכמ.

34-90 מאלאדעצנא

Dr Hajim Bornstein

Coelomedicus

4 מאנטאג, דינסטאג, דאנערשטאג פון 3—6 נאכמ.

34-90 מאלאדעצנא

אַ מעדיצינישע הילף

לאדזער ד. ל. 42 אלעקסאנדראָ 42 ד. ל. (מיטן הויף)

אַ מעדיצינישע הילף

לאדזער ד. ל. 42 אלעקסאנדראָ 42 ד. ל. (מיטן הויף)

בעריהמטער פעטערעך-קינסלער, פיהרט אויס פעטאגראפיע פון קינדערן!

יעדע פאטאגראפיע איז אַ סונסט-בילד!

ספעציאליסט פון קינדער-אויפנאהמען געמט אַן אַלערלעי בישעלונגען און קומט צו די קליענטען אַ חשם. די אויפנאהמען ווערען אויס־בעפיהרט דורך אַ אפאראט פון דער גייעסטער טיכניק בײַ דער מיטהילף פון קינסטליכען ליכט. אַ חוץ דעם ווערען אויסגעפיהרט אַלערלעי אויפנאהמען ווי: פארטרעטען, חאכצייטס, פאמיליס, פאמיליס־מער און מצבות-אויפנאהמען אויך בעשטעלונגען אויף ארויס־צופאהרען. דאס וועטער און די צייט פון טאג שטערט נישט צו דער אויפנאהמען. נישט קוקענדיג אויף דער גרויסער בעקוועמליכקייט זענען די פרייזען זעהר צוגענעם. בעשטעלונגען ווערען אנגענומען פון אַ זייגער 10 פריה ביז 8 נאכמ.

זאוואדזקא 39, 3-טער שטאק, אפיציע בײַ הערשאפט סאאור.

גוט און ביליג! — גוט און ביליג!

LUNA

פיצאגיש. ארקאסטער אונטער דער לייטונג פון קאנצערט-מייסטער לירוויער.

היינט און ווייטערע טעג! נישט קיין ענדערונג אויפ'ן זומער-פ'זואן דעמאנסטרירען מיר א וועלט-הונט-טווערק!

דער גרעסטער ערפאלג פון די טאריזער, בערלינער און לאנדאנער עקראנען

די געהיימניש פון בודואר

מעכטיגע סאלאן-דראמע לויט דער בעריהמטער ערצעהלונג פון פאטעל לאנדוי „די שבועה פון פירשט גאסטען". אין די הויפטראלען: דער דעניש

Olaf Fönss-Konrad Veidt

דער רוסישער

Elżbieta Pinajewa-Lil Dagower

דער גרעפין ל.

אויסער דעם אויפן אלגעמיינ נעם פערלאנג

ווריזיט פון פרעז. מאשטשיצקי אין לאדז

צוליב דער פאהן-אינטערהוגג פון 28. ם. פון די קאניאזער-שיסער. אינגענע אויפגאהמען פון פעראיין פון די קינע-שעאטערס אין לאדזן.

GRAND-KINO

היינט און ווייטערע טעג! די בעריהמטע רוסישע דראמע „דזי-ראזטסקי" לויט פושקינ'ס ערצעהלונג. אין זיין לעצטען פילם פארן טויט ליכטן הויף אין דער צייט פון קאטעריגא די גרויסע.

Rudolf Valentino

דער שווארצער אדלער

אויסער'ן פראגראם: די וויזיט פון פרעזידענט מאשטשיצקי אין לאדז — צוליב דער פאהן-אינטערהוגג פון 28. ם. פון די קאניאזער שיסער.

א געוואלדיגע דראמע, וועלכע איז געשפילט געווארן אויפ'ן רוסישען קייזער-הויף.

Nowości

היינט א גרויסע סענסאציע! שפאנענדע דראמע אין 12 אקטען, וועלכע געהערט באטאליסטישע פצענעס אויסגעפיהרט מיט אנ'אונערגלייכליכען רעאליזם

היינט א גרויסע סענסאציע!

„אפרוי אשפיאן"

די אויסשטאטונג און ארטיסטען-שפיל שטעהט אויף א הויכע מדרגה.

אויפ'ן ערשטען סאנאנס שעגליך 5.30 נאכם., שבת 4 נאכמיט. זענען די פרייזען פון אלע פלעצער צו 50 גר. —

אנאנס: דער בעריהמטער פילם „דער מאן אויף אורלויב" מיט Henny Porten וועט דעמאנסטרירט ווערען פון 22. ד. ח.

נייער פאהר-פלאן

פון 15 מאי 1927 ביז'ן 1 סעפטעמבער.

לאדז—פאריס-וואמזאל.

געהען אב קיין:		קומען אן פון:	
וואַרשע (צענאכט)	1.40	קאלושקי (צענאכט)	1.55
וואַרשע (שנעל-צוג)	7.50	וואַרשע	4.40
קאלושקי (זונטאג אין חול-טאג)	9.05	קאלושקי	7.21
טארנאגזשעג (דורך גאלקיבעק—סלאשוינ)	9.30	קאלושקי	8.15
קאלושקי (פון 1 יוני—1 סעפט.)	10.35	טשענסטאכאוו	9.35
קאלושקי	11.50	וואַרשע	10.40
וואַרשע	14.25	קאלושקי (פון 1 יוני—15 סעפט.)	12.35
וואַרשע	15.20	סקארזישיסקע	13.25
אשענסטאכאוו	16.25	וואַרשע	14.40
קאלישקי	18.05	וואַרשע	16.38
וואַרשע (שנעל-צוג)	18.55	טארנאגזשעג	19.55
סקארזישיסקע	19.10	קאלישקי	20.25
וואַרשע	20.10	קאלישקי	22.15
קאלושקי	23.45	וואַרשע (שנעל-צוג)	22.45
		קאלושקי (זונטאג און חגא-טאג)	23.20

לאדז—כאלישער וואמזאל.

געהען אב קיין:		קומען אן פון:	
צשעראוו (צענאכט)	2.01	וואַרשע (צענאכט)	1.46
וואַרשע	8.14	אסטראוו	2.59
וואַרשע (שנעל-צוג)	6.41	פאריז—בערלין (שנעל-צוג)	6.38
וואַרשע	7.14	קראקע	6.38
פוזען	8.00	פוזען	6.59
קאלישקי	8.10	לאוויטש	7.43
קוטנע	9.03	קיטנע	8.43
פוזען	12.57	אסטראוו	8.58
בערלין—פאריז (לוקסוס)	13.04	וואַרשע	10.39
וואַרשע	13.15	לעמבערג	10.40
וואַרשע	13.47	וואַרשע (לוקסוס, מאנטאג, מיטוואך, פרייטאג)	11.58
קוטנע	14.10	וואַרשע	12.14
לעמבערג (דורך סקארזישיסקע)	15.25	פוזען	13.32
שעראדז (שבת, זונטאג, חגא-טאג)	16.40	קוטנע	13.45
אסטראוו	18.35	קאלישקי	18.05
וואַרשע (לוקסוס, מאנטאג, מיטוואך, פרייטאג)	19.13	פוזען	18.40
לאוויטש	19.38	פאריז—בערלין (לוקסוס)	19.05
קוטנע—דאנציג	20.15	קוטנע	20.13
קראקע (דורך ראקישען)	20.35	וואַרשע	21.48
פוזען	21.58	קוטנע	22.05
בערלין—פאריז (שנעל-צוג)	23.14	שעראדז (שבת, זונטאג, חגא-טאג)	22.10
קוטנע	23.58	וואַרשע (שנעל-צוג)	23.06

בעקאנטמאכונג.

דערמיט מאך איך בעקאנט די ג. קליענטעל, אז מיין

טוך- און קארד-לאגער

איז איבערגעטראגען געווארען פון פעטריקאווער 58 אין נוי-זרעפענשטען לאקאל אן ד'ר

51 פעטריקאווער 51

וואו עס וועט געפיהרט ווערען דעטייל-פערקויף פון מאנופאקטור.

מיין סקלאד איז מערזעהען אויפ'ן לויפענדען מעזען אין א גרויסען אויסוואהל פון די מאדערנסטע פחורות פון אין- און אויסלענדישע פירמעס, וועלכע איך עמפעהל דער ג' קליענטעל.

י. וועלסלער, פעטריקאווער 51

טעל. 29-94, פראנט I שטאק.

2525

לעטשניצע

פון דאקטוירים-ספעציאליסטען און צאהן- ערצטל. כאבינעט

„SANITAS"

צענעלניאנא 29, טעל. 44-51.

נעמען אן פאלגענדע דאקטוירים:

ד"ר י. איצינסאן	ד"ר ש. מאלאוויסט	ד"ר י. שטיינבערג
ד"ר איזיך	ד"ר ענגעל	ד"ר ל. שאיפראוויטש
ד"ר ח. גוטשטאט	ד"ר ה. פריד	ד"ר א. שטיינבערג
ד"ר ג. נערשטיין	ד"ר ל. פריבולסקי	צאהן-ארצטען:
ד"ר ו. לאסקי	ד"ר א. קאצענעלנבאגן	י. צוקער
ד"ר ז. לעווינזאן	ד"ר ס. קאנטאר	ב. גרינשטיין-באַרקאוי
פרוי ד"ר מ. לעווינזאן	ד"ר מ. ראזענבערג	ע. קרעניצקא-ציפין
ד"ר ע. מארשקאוויטש	ד"ר ה. ראקאווסקי	ע. שאצקא
	פר. ד"ר ד. ראזענבלאט	

SUNDSTRAND

אמעריקאנער אוניווערסאלער רעכענען-מאשין

איז לייכט און ארבייט אמשנעלסטען.

UNDERWOOD

קאנקורענצלאזע שרייב-מאשין

דעמאנסטרירט אויף יעדען פערלאנג אהן פערפליכטונג צום קויפען

Józef Leżon

Łódź, Przejazd 4, tel. 223

פערזארגט פון דער פירמע ג. נערלאך אין וואַרשע אייגענע רעפעראציע-וואַרשטאט.

ZAKŁAD ŚLUSARSKO-MECHANICZNY

F. MOTYL, Łódź

(Majster Cechowy)

Zawadzka 19 — telef. 55-42

Firma egzystuje od roku 1895.

אויסערשיגונג פון זעמליכע שלאסער און מעכאנישע אויפארבייטונג, זאווי פרעסען און פארמיר-אייזען, צענטריפוגען און מערבער-קעסעל, ווי אויך זעמליכע מאשין-רעפעראטורען.

ספעציאליטעט: אויטאגעניש שוויסונג אויך שמעדונג פאר אלע מעטאלען אונטער גאראנטיע.

ארעי יודען

ערלעדיגען זיערע רעכטס-קאנסולענטען-ארבייטען אינם לאנדסהריגען קאמפעטענטען-ביורא

זינגער, זאכאדניא 36

פראגע, וואַרשע.

7-קל. קנאבען-שולע

פון ש. שולדענריין

29 פאלודניאוא 29

שולער אנמעלדונגען (פון 5½ ביז 14 יאהר) אין אלע קלאסען ווערען אנגענומען שעגליך פון 10 ביז 2 און פון 5 ביז 7 אוינד.

בעמערקונג: צום נייעם שול-יאהר ווערען איינגעארדענט קורסען ספעציעל פאר יורישע לעהרער פאר שולער, וואס בעזוכען די פאלקס-שולען אדער גימנאזיום'ס

2532

Gimnazjum Żeńskie Józefa ABA

w Łodzi, Zielona 8, tel. 22-12

איינגערישט-קוואמענס לויט א לעקציען-פיסעם דויערן הייער.

איינגערייהגונגען פון שילערינס נעמט אן דער פעקרעטאריאט פון גימנאזיום פון 9 ביז 1 נאכמיטאג.

בעמערקונג: אין צוזאמענהאנג מיט דער רעארגאניזאציע פון די A-קלאס איז די צאהל פון פלעצער אין דער דאזיגער קלאס בעגרעניצט.

Dyrektor J. AB.

וועז דו ווילסט רוהיג שלאפען און עסען

געדענק אין דערמאן אלע, אז די בעסטע האניג-פלינגל-מאנגער איז

„MESRAP"

דער פליגל-מאנגער „MESRAP" ערזעצט נישט אויס

דער פליגל-מאנגער „MESRAP" גיט ארויס א בלומען-געשמאק.

דער פליגען-מאנגער „MESRAP" ציהט צו פליגען.

מיט „MESRAP" גיבט מיר א גאראנטיע ביז 8 יאהר.

פון פליגען-מאנגער „MESRAP" מאלען די פליגען נישט ארעם.

בעמ.: פון פליגען-מאנגער „MESRAP" מאלען די פליגען ניט אין עסען ארייז.

פאדערט נאר פליגען-מאנגער פון דער ערשטער פוילישער מעכאנישער מאבריק

„MESRAP" איבעראל צו בעקומען! מוסטער גראטיס!

Fabryka: Łódź, Cegielniana 68.

Zjednoczone Fabryki Maszyn

„UNIA"

dawn. C. Blumwe i Syn, Sp. Akc.

BYDGOSZCZ-WILCZAK

(די עלטסטע אין פוילען ספעציאל-מאשינען-מאבריק)

ליפערט אלס ספעציאליטעט:

קאמפלעטע איינריכטונגען פאר האלץ- בעארבייטונג.

מיט אנפראגען זיך צו וועגען צום פערטרעטער:

Inżynier G. Praszkier,

Łódź, Zawadzka 16a

Tel. 27-52.

א קאלאניאל-געווערלב

מיט גרויסע שוי-פענסטער ווי אויך 2 ציטער און א קוק פון זאפארט איבערצוגעבען. צו ערמאהנען אין דער אדם. פון „לאדז. טאגעבל."

2502

צאהן-ארצט

S. LIEBERMAN

46 קאנסטאנטינער

נעמט אן פון 8—10 פריה און פון 4—8 אויבנד.

Dr. med, S. Kantor

ספעציאליסט פאר הויט- וועגערישע, און הער-קראנקהייטען. רעגטגען- און היל-ליכט-קאבינעט

פיעטריקאווער 144, רוג עוואנגעליצקע

טעלעפאן 29-45.

נעמט אן: פון 8—2 און פון 6—8 פאר פרויען

8 בעזונדער וואַרטע-צימער — פון 5—6 נאכם.

נעמט אן אין דער לעשניצע „סאנאטאס" ציגעל-גאס 29 פון 2—4.

געשמאקפאלע דרוק-זאכען

אין עלעגאנטער און איינפאכער אויספירונג

קאטאלאגען, רעכנונגען, בריעפבויגען, אלער ארט טאבעלען, קאנווערטען, פאסטקארטען א. ו. ו.

ליפערט פרייווערט און שנעל די בוכדרוקעריי פון

ע. מ. האמבורסקי

פיעטריקאווער 16, טעלעפאן 47.

טאָרעם-אנצייגען (פלעפסירעס) ווערען אין פארלויף פון 1 שעה אויסגעפיהרט אין אויס-געקלעבט אין דער שטאט.

דאמען- און הערען-שוה

פון אייגענע אויסארבעטונג, נייעסטע פאסאנען
צוגענגליכע פרייזען איז צו בעקומען ביי

Ch. Wajsman, Łódź

12 Zawadzka 12

פאר דזיערהאפטינקייט ווערט גאראנטירט!

עפענטליכער דאנק.

איך דאנק דעם שול-אינהאבער ב. האמער, ווסכאר-ניא 45 פאר דער גוטער ערציהונג פון מיינע זיהן און פאר דער גוטער פארברטונג אין דער 2-טער קלאס פון יורישען גימנאזיום. איך עמפעהל איהם אלס מיכטיגען און גוטען פעדאגאג.

מיט אכטונג
נחמי' הערצבערג
קאנסטאנטינער 22.

וויכטיג נייעס פאר לעטניקעס!

די, וואס פאהרען אויף זומער-וואוינונגען און ווילען זיין פערזיכערט זייער איבערגעלאזט מעבעל פון פייער און גנבות זאלען אין פערלויף פון 24 שעה זיך ווענדען אין פערזיכערונגס-ביורא

פון ל. זילבערבערג

לאדז, נראנסקא (דלוגא) 8, טעל. 28-76.

מעדכען-גימנאזיום

מיט פולע רעכט פון רענירונגס-שולען
(קאטעגאריע A)

פון Marja Hochstejn

וואורטשאנסקא 23, טעל. 14-27.

דאס אינשריבען פון נייע שילערינס קומט פאר טעגליך. שול-געלד קלאס A 76 זל. קוואַרטאַלנע. ביים בינזאזיום א „קינדער-הייס" פיטעט מאנעפסאָרי.

בעפאר

דו וועסט זיך איינארדנען
געה צו די פירמא

MARKOWICZ i NASIELSKI

6 פיעטריקאווער 6
:—: טעלעפ. 71-49 :—:

נאר דארט וועסטו אייגקויפען

מעבעל

אויף די בעקוועמסטע בעדינגונגען און ביי לאנגזאמע אויסצאהלונגען. :—:—:

מאבריק פאלודניאווא 10

די ארבייט איז גאראנטירט. סאנסורענץ-פרייז.
:—: אייגענע אויסארבייטונג. :—:

קויפט נישט קיין מעבעל,

בעטער איהר איבערצייגט אייך נישט אין מיין מעבעל-געשעפט

44 CH. LAŻNIK 44

גראנסקא (דלוגא)

גור בא מיר קענט איהר קויפען מעבעל שעהן, גוט און ביליג בעם.: איך קויף אויך פערשידענע מעבעל, דיוואנעס, פעלצען, ניי-מאשינען, סאמאווארען א. אז. וו. — —
איך צאהל די העכסטע פרייזען! .... קומט און איבערצייגט אייך.

40% ביליגער ווי איבעראל

די גע-ערעפענטע
אמערים. כעמישע ווערקסטעטן פון פערבערייטע פון נארדעראבען

8 Gdańska 8
פראנט-שטאק

נעמט אן אויפצופרישען, רייניגען וואשען און פארבען אלע ארט גאר-דערבען פאר מענער אויך פאר דאמען פון אויך זעדר, סאמעט, פלוש, וואלענע, האלב-וואלענע און בוימוואלענע קליידער אויך שטיק-סחורה און רעשטען. אלע ארט אויסבלאקירטע, געפוסטערטע אנציגע הערען געבראכט אז דער ערשטער מארב. אלע ארבייט ן פון מיין מע-בערייט הערען אויף געזיכטרט ערשטקלאסיג נאך די נעעסטע אויסלענדישע מעטאדעס.

גאראנטירט פאר עכטע פארבען, ביליגע פרייזען.

אלע ארט פונקט איך אן צו שפרעכען און פארבען.
אפביליגסטען, וואו עס איז אין א פריוואט-וואוינונג.

לאקירען און עמאליעס

מיט א שפיגעלדיגען גלאנץ און גאראנטירטער דויערהאפטקייט
זענען פון דער מארקע

„BLASK"

צו בעקומען אין די פארב-סקלאדען און דראגעריעס.

אויף אויסצוצאהלען

הערן- אוי דאמען-שניידער-אטעליער
ווער עס וויל געהן שעהן און אלענאנט געקליידעט און נישט איבערצאהלען זאל קומען צו דער באהאוסטער פירמא

ה. ראטבערג, פיעטריק. 197

קומט און וועהלט אייך אויס סחורה.

לעזט און אבאנירט
— דאס —
„לאדזער
טאגעבלאט.

בארעס געלד

צאהלען מיינע קוימער פאר חייזער אין דאנציג, לאנגפוהר, אליוא און צאפאט, קערעספאנדענט: דייטש, פוליש און יודיש.

Hermann Dinklage, Danzig
Jopengasse № 58.
Telefon 24-991, u. 24-992.

מעבעל

קאמפלעט - איינריכטונגען ווי אויך
ענצעל קויפען אלע ביי די סאלידע פירמע

Flakowicz i Recht

145 פיעטריקאווער 145

חייל דארט אין די בעסטע אויסארבייטונג
די ביליגסטע פרייזען! בעקוועמסטע בעדינגונגען!

Drzewo Opałowe

hurtowo i w pojedynczych wagonach
dostarcza:
„Arbor", Mokrz, (Wlkp.).

Dr. med.
M. GLAZER

ul. ZIELONA 6 45-49 טעל.
הויט און ווענערישע קראנקהייטען.
נעמט אן פון 8—9.30 12—2 און 7—8 אוי'

פרעגט נישט ווענען „Cosmopolis"

די יענינגע, וועלכע האבען בענוצט נאר דאס אייגע מיטעל, נאר פרעגט די, וועלכע האבען בענוצט א ל ל מיטלען און זיי ווען אייך זאגען, אז דאס ערפאלגרייכסטע פון זיי, דאס אנגענעהמע אין דער אנוועندונג און דאס ווירקזאמסטע איז נאר

COSMOPOLIS

וועלכע פלעגט מיט ערפאלג און בעהאלט אויסגעצייכנט די פרישקייט פון פנים, הענד און קערפער.
קאסמאפאליס דאס איז נישט קיין קרעם. קאסמאפאליס דאס איז נישט קיין פאסטע צום פנים.
קאסמאפאליס איז א גאנץ נייע און ביז אהער נאך נישט געווענדעטע זאך.

הויפט-סקלאד אויף פוילען: Roman Włodarski, Warszawa, Lubeckiego 5

צו בעקומען אין די אפטייקען, אפטייק-סקלאדען און פערפומעריעס. פרייז זל. 2.50 פאר א שטיק. אין פאל ווען מען בעקומט נישט דארף מען זיך ווענדען צום הויפט-סקלאד פאר פוילען. אויסוועכטיגע ווערט צוגעשיקט נאכ'ן בעקומען פאראויס זל. 2.75 אדער 3.25 פאר נאכנאמע. **היט זיך פאר פעלשונגען!**

פערטרעטער אויף בעזונדערע שטעט אויף אייגענער רעכנונג ווערט געוואונשען.

אויפרוף צו אלע לאדזער יודען

וואס מאכען חתונה זייערע קינדער!

דערמיט מאך איך בעקאנט די לאדזער מחותנים, אז איך נעהם אן

חתונות אויף פארציעס

פאר 6 זל. א פערזאן

מיט אלע בעמוועמליכקייטען. געשמאקע מאלצייט פון בעסטען ארטגרעכענדיג: זאל, ארקעסטער, קעלנערס און קעכדזס. אלעס פריי.
קומט אז בעשטעלט אויף וויפיל פערזאן איהר ווילט!

אדרעס: **זאל פאלודניאווא 10.** אינהאבער: פרידוואלד.

פאדערט איבעראל

נאר פאטענטירטע

פעלד-בעטען

פערזעהען מיט דער פאבריק-מארקע

Palma-Patent

פאר וועלכע פיר גאראנטירען.

אויך שטעהט אויף לאגער אין א גרויסען אויסוואהל: ניקעל-בעטען, סינדער-בעטען, אמעריקאנקעס, קינדער-וועגעלעך, הויכע סינדער-בעגלעך, שאטאולע און געבעטע מאטראצען.
ביליגסטע פרייזען! רעיעלסטע בעהאנדלונג!

לאדז, פולנאצנא 24, טעל. 31-85.

מעבעל-מאגאזין

פון פעראייניגטע טישלער און טאפעצירער

Tel. 60-02 טאפאר, מיט בעש, ה. Tel. 60-02

בעזוכט אויף לאגער קאמפלעט-איינריכטונגען פון וואוינונגען פון די בעשטרענטסטע ביז צו די לוקסוסאדע, ווי איינריכטונגען פון שלאף-צימער, עס-צימער, קאביינעטען, סאלאנען, קיכען, קלוב-מעבעל, ביורא-מעבעל, זשיראנדאלען, צמפלען, בילדער א.א.
מיר נעמען אויך אן אלערליי בעשטעלונגען פון געביט פון אינערליכער ארכיטעקטור.

די פערוואלטונג.

Narutowicza 45. Narutowicza 45.

Tel. 60-02. | Narutowicza 45. | Tel. 60-02.

SZKOŁA PRZEMYSŁOWA

T-wa Szerz. Ośw. i Wiedzy Techn. wśród Żydów
Łódź, Pomorska 46/48.

אָבטיילונגען: מעכאניש, עלעקטראטעכניש און וועבעריי.
איינשרייבונגען פון קאנדידאטען אין דער ערשטער קלאס נעמט אן די קאנצעלאריע טעגליך חוץ שבת פון 10 ביז 2 נאכמיטאג.
איינטריטס-עקזאמענס דעם 29 יוני.

פאר 3 זל.

עלעקטרישע ליכט אין שטוב
קען יעדער בעקומען אויסצוצאהלען
לען וויכטיגטליך פער יעדען פ.

פ. לעווין,
קאנסטאנטינער 58,

פראנט-גאר-לב.
בעם. עלעקטרישע לאמפען און גאז-שטאקעס מיט 25% ביליגער פון צענגיג.
קאנצעסירט דורך דער לאדזער עלעקטראוויץ.

פענסיאנאט

אין ווישניאווא-גורא
(בייס וואלד)

כשר'ע קוך 9 זלאטע טעגליך מיט פולער בעסעסטיגונג. ס'ווערט אויך ארטיגע בעהאנדלונג מעגליך שמאקהאפטע און היימישע מיטאגען צו 3 זלאטע — —

ראזענבלום, סטרוזשעוו סעפס.

ליש

לעבעדיגע און טויטע
עמפעהלט צו ביליגע פרייזען
די צענטראלע פון פיש-האלע
בייד דער לודקע.

ווייכטיג פאר דאמען!!!

טאכע איך די אלערנאטסטע דאמען-הויטע נאך דער לעטסטער מאדע און די אלטסטע הויט איבערגעבען אויף געגליך גלאט. נעדענקט די אדרעס:

23 זאוואדזקי 23

אין הויף, 2-טען אינגאנג, לינקס פארטער.
ווערען בעמאכט זעהר גוט, שטרוי מיט זיידע אויף פיל-הויטען אין אלע פארבען אין מינסטער אויסשטרייכונג זל. „TOLA".

2 50 זל. נאר פאר

7 בעם. נאר פאר

קאפ-וועהטאג און ערשעפונג.

ווי אויך מאגען-פערד ארבונג, לעבער-קראנק, האשען, גירען, גאל-שטענער, רעומאטיזם, אטרעטיזם, האמאריידען - וועהטאגען קומען אפט פאר צוליב דער שלעכטער שטאף-וועקסלונג און פעראינרייניגונג פון בלוט אין מענשליכען אָרגאניזם.

Ziola z Gór Harcu D-ra Lauera

ווירקען צו אנטר שאף-ענדערונג, ערוועקען צו פערדען, רייניגען דאס בלוט און אלער ערשט מאכען געזונד דעם מאגען און ארעגנען צו א רעגולערער פונקציע פון דער לעבער און גירען, זאחי בעזייטיגען שפילגאנג, און

Ziola z Gór Harcu D-ra Lauera

בעזייטיגען פון ארגאניזם די גישע פערדישע רעשטלעך, ווי אויך בעקומען דאס שטען זיך פון פערזעצונגען, וואס איז גורם צו רעומאטיזם און אטרעטיזם.

Ziola z Gór Harcu D-ra Lauera

בעזייטיגען און פערהיטען דאס שטען זיך אין גאל-שטענער און פערמילדערן די חצ-פארידען-שמערצען.

די פרייזען א האלב שאכטעל 1,50 זל.
„ א דאפעלטע שאכטעל 2,50 זל.
בעקומען אין אלע אפטייקען און אפטייק-סקלאדעס

לעטשניצע

פון דאקטוירים-ספעציאליסטען
און צאהן-ערצטליכער קאביינעט

17 זגערזשער 17, טעל. 16-93.

ד"ר ראכאווסקי	גאז-, האלז, אויערען-קר.	פון 10—11
ד"ר יוסטמאן	נערוועז-קראנקהייטען	פון 12—2
ד"ר רוזשאנער	הויט און געשלעכטס-קר.	10—11
ד"ר ראזענצווייג	קינדער-קראנקהייטען	10—12 4—5
ד"ר פאפיערני	פרויען- און געבורטס-הילף	11½—1 5—6
ד"ר גאלדשטיין-פאלאס	אויגען-קראנקהייטען	1—2
ד"ר קאנטאר	כירורגישע קראנקהייטען	
ד"ר ווייגבערג	אינערע, סעפס, הערץ, לונגען	11—1 6—7
ד"ר סטופעל	רענטגען	10—12 3—6
צאהן-ארצט א. גראדזענטשיק צאהן-ארצט נ. ראזעס	צאהן- און מויל-קראנק.	3—9 3—9

סינסטליכע חשבונזאגונג-בעשטראהלונג. פאמען-שטעלען
בייד דער לעטשניצע איז געסטנע געהערען

ארענטגען-אינסטיטוט

קחארץ - לאמפ, דיאטערמיע און עלעקטריש-פיזישע קאביינעט.
וויזיטען אין דער שטאט. קומען אויך זוגטאג.
אלע ארט מעדיצינישע אנשליסען. — שרעקען פאר שטאלער.
אימפונגען געגען שכארלאטינע.

אבאנאמענטס-פריין: פאר א חודש אין פוילען 5 זל., אין פראנקרייך און בעל-גיען—20 פראנק, אין אנדערע לענדער—1,25 דאלאר. אנאנסען-פריין: פאר א מילימעטער-שורה פאר'ן טעקסט 16 גר., פרייטאג 24 גר., אין טעקסט 40 גר., פרייטאג 60 גר., נאכ'ן טעקסט 12 גר., פרייטאג 18 גר. פאר אויסלענדישע אנאנסען 100% טייערער. אויסער דער שטאט—מיט 50% טייערער. פון די פרייזען ווערען גיט אראנגעגעבען קיין ראבאטס.

Redaktor-wydawca E. Hamburski.

Tłocznia: E. i M. Hamburskich w Łodzi. Piotrkowska 16.